

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

10. posiedzenie 4. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 26. kwietnia 1893.

Treść. Urlopy pp. Sawy, Pietruskiego i Merunowicza. — Spis petycyj. — Uchwała pomnożenia liczby członków komisji bankowej. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie budowy wodnych i melioracyj. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za rok 1892. — Sprawozdanie i uchwała wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Liszna (pow. Sanok) o zezwolenie na pobór w r. 1893 i 1894 dodatku gminnego do podatków bezpośrednich powyżej granicy zakreślonej ustawą z 18. marca 1888 Nr. 36 Dz. u. kr. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie użycia funduszu domestykalnego na fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie reformy opłat od spadków pobieranych na rzecz funduszu szkolnego krajowego. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie popierania kolei lokalnych przez kraj. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie rozmieszczenia oddziałów i Sióstr Miłosierdzia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie po przenieśieniu oddziału chirurgicznego do nowego pawilonu. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie urzędzenia kursu nauki pielęgnowania chorych przy szpitalu powszechnym we Lwowie. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych na zasadzie postanowień ustawy z dnia 2. lutego 1891 nr. 17. o urządzeniu służby zdrowia w gminach i obszarach dworskich. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycji gmin i obszarów dworskich Kozłów i innych okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Kozowy do Kozłowa lub utworzenia w tej ostatniej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego. Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji petycyjnej o petycji Grzegorza Huzara, mieszczanina w Buczaczu, opiekuna Anny Babiak, względem przyjęcia tejeż do zakładu głuchoniemych we Lwowie. — Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji mieszkańców osady Winniki o wyłączenie tej osady ze związku gminy miasta Żółkwi i utworzenie z niej samodzielnej gminy. Głosy pp. Korola

i sprawozdawcy Pilata. Przyjęcie wniosku komisji. — Sprawozdanie i przyjęcie wniosku komisji administracyjnej o petycji mieszkańców przysiółka Herawce, o wyłączenie ze związku gminy Dalnicz w powiecie i okręgu sądowym żółkiewskim o przyłączenie do gminy Wola żółtaniecka w tym samym powiecie położonej i do okręgu sądowego w Kulikowie. Sprawozdanie i przyjęcie wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy miasteczka Strusowa powiatu Trembowelskiego o zezwolenie na pobór opłaty gminnej od wszelkich trunków propinacyjnych. — Pierwsze czytanie wniosku posła Skalkowskiego i towarzyszy w sprawie przestrzegania przy egzekucjach podatkowych postanowień prawnych o przedmiotach z pod egzekucyi wyjętych. — Pierwsze czytanie wniosku posła Niedzielskiego w przedmiocie zniżenia taryf przewozowych na kolejach dla materiałów budowlanych. — Sprawozdanie i uchwała wniosków komisji szkolnej względem przeistoczenia 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brodach na szkołę wydziałową. — Wybór komisji kolejowej z 11, bankowej z 9 i wybór uzupełniającej dwóch członków komisji drogowej. — Uchwalenie wyboru komisji podatkowej i gminnej, tndzież uzupełnienia petycyjnej i szkolnej. — Wniosek p. Pilata i towarzyszy o gminach zbiorowych. — Wniosek p. Rutowskiego i towarzyszy z projektem ustawy o gminach okręgowych. — Wniosek p. Fruchtmana i towarzyszy z projektem statutu dla pomniejszych miast i miasteczek. — Wniosek p. Viviena o ochronie i kulturze lasów. — Wniosek p. Teliszewskiego o zmianę ordynacyi wyborczej. — Naznaczenie terminu 11. posiedzenia.

Początek posiedzenia o godz. 12. min. 25 w południe.

Przewodniczący: JE. Eustachy ks. Sanguszko, Marszałek krajowy.

Sekretarze: pp. Dr. Paszkowski, Trzeciecki i Wiktor.

Ze strony c. k. Rządu: JE. Dr. Kazimierz hr. Badeni c. k. Namiestnik, i c. k. komisarz rządowy, radca dworu hr. Łoś.

Obecnych posłów 117.

Marszałek. Komplet jest, posiedzenie otwieram. Protokół wczorajszego posiedzenia jest złożony w kancelaryi sejmowej do przejrzania.

Prosił o urlop: poseł ks. Sawa na dni 5, poseł Pietruski na dni 8, poseł Merunowicz na 3. Urlopów tych udzieliłem.

Proszę p. sekretarza o odczytanie spisu petycji.

Sekretarz p. Trzeciecki (czyta):

Spis petycji,
wniesionych do Wys. Sejmu po dzień
26. kwietnia 1893.

330. L. s. 452. Wydział powiatowy w Cieszynie przez p. Gnoińskiego Jana, o subwencję na cele rozszerzenia nauki zręczności w szkołach ludowych — do komisji budżetowej

331. L. s. 453. Ten sam przez tegoż p., o pożyczkę 15.000 zł. na budowę szpitala powiatowego — do komisji budżetowej.

332. L. s. 454. Wydział powiatowy w Sokalu przez p. Kowalskiego, w sprawie ustanowienia akuszerki dla gmin wiejskich — do komisji administracyjnej.

333. L. s. 455. Wydział powiatowy w Przemyślanach przez p. Potockiego, o zmianę ustawy drogowej z dnia 7. lipca 1885 — do komisji drogowej.

334. L. s. 456. Gmina Podole powiatu Mieleckiego przez p. Reya, o subwencję na załesienie wydmy piaszczystych i uregulowania potoku — do komisji gospodarstwa krajowego.

335. L. s. 457. Gmina m. Suchy przez p. Weigla, o przeniesienie siedziby c. k. sądu powiatowego ze Slemienia do Suchy — do komisji prawniczej.

336. L. s. 458. Gminy Podliski i Wiszenka z obszarami dworskimi przez p. Stanisława Stadnickiego, o wyłączenie ich z okręgu Sądu powiat. i Urzędu podatkowego w Sądowej Wiszni, a przyłączenie do Mościsk — do komisji administracyjnej.

337. L. s. 459. Gmina Gładyszów z obszarem dwor. i 29 gmin okolicznych powiatu Gorlickiego przez p. Adama Skrzyńskiego, o utworzenie nowego c. k. Sądu powiatowego w Gładyszowie — do komisji prawniczej.

338. L. s. 460. Członkowie gminy Lipsko z przysiółkiem Jędrzejówka powiatu Cieszanów przez p. Puzynę, z zażaleniem na naczelnika tej gminy Adolfa Łokuciejowskiego, zastępcy jego Michała Schaba i asesora Lejby Sandbauka z powodu różnych nadużyć i krzywd — do komisji petycyjnej.
339. L. s. 461. Gmina m. Podgórze przez p. Zolla, o zaliczenie jej pod względem wyboru posła na Sejm do rządu miast z samoistnym okręgiem wyborczym — do komisji petycyjnej.
340. L. s. 462. Gmina m. Makowa przez p. Popowskiego, o zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu — do komisji administracyjnej.
341. L. s. 463. Gmina m. Starego Sącza przez p. Gustawa Romera, o założenie tam wzorowego warsztatu szewskiego — do komisji przemysłowej.
342. L. s. 464. Gmina Peczeniżyn przez p. Szczepanowskiego, o subwencję na asanację miasteczka — do komisji budżetowej.
343. L. s. 465. Gmina Powitna powiatu Gródeckiego przez p. Niezabitowskiego, o zapomogę dla tamtejszych pogorzalców — do komisji budżetowej.
- Marszałek. Do tej petycji zażądał głosu p. Niezabitowski, udzieliłbym mu go, ale pp. sekretarze uwiadomają mię, że posła Niezabitowskiego nie ma w Izbie.
- Sekretarz p. Trzeciecki. (Czyta dalej spis petycji).
344. L. s. 466. Gmina Zarszyn powiatu Sanockiego przez p. Słoneckiego, o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów leczenia Karoliny Łożańskiej w zakładzie dla obłąkanych w Rybniku (Prusy) — do komisji petycyjnej.
345. L. s. 467. Gmina Mokrzany wielkie powiatu Mościska przez p. Stanisława Stadnickiego, o darowanie jej zaległych do funduszu krajowego kosztów leczenia za Leopolda Rogalskiego — do komisji petycyjnej.
346. L. s. 468. Gmina Leśniówka powiatu Krosno przez p. Trzecieckiego, o wydzielenie jej ze związku szkolnego w Charkówce — do komisji szkolnej.
347. L. s. 469. Wydział powiatowy w Krośnie przez p. Trzecieckiego, popiera prośbę gminy Leśniówka w sprawie jak wyżej — do komisji szkolnej.
348. L. s. 470. Gmina Kunin powiatu Żółkiew przez p. Łączyńskiego, o pożyczkę na dokończenie budowy szkoły — do komisji budżetowej.
349. L. s. 471. Gmina Zamoście powiatu Przemysłańskiego przez p. Potockiego, o pożyczkę na budowę szkoły — do komisji budżetowej.
350. L. s. 472. Gmina Sanniki powiatu Mościckiego przez p. Stanisława Stadnickiego, o subwencję na budowę szkoły — do komisji budżetowej.
351. L. s. 473. Gmina Wymysłówka powiatu Brzeżańskiego, przez p. Szeliskiego, jak wyżej — do komisji budżetowej.
352. L. s. 474. Gmina Pawłokoma powiatu Brzozowskiego, przez p. Zdzisława Skrzyńskiego jak wyżej — do komisji budżetowej.
353. L. s. 475. Rada szkolna miejscowa w Mikulińcach, przez p. Korytowskiego o subwencję na dobudowanie jednej sali w budynku szkolnym i o przydzielenie jednej siły nauczycielskiej — do komisji budżetowej.
354. L. s. 476. Gmina Rzemiwólki, przez p. Łączyńskiego o niżenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela — do komisji budżetowej.
355. L. s. 477. Gmina Hranki-Kuty powiatu Bobreckiego, przez p. Onyszkiewicza o niżenie prestacyi na płacę nauczyciela — do komisji budżetowej.
356. L. s. 478. Gmina Horodysławice powiatu Bobreckiego, przez p. Onyszkiewicza jak wyżej — do komisji budżetowej.
357. L. s. 479. Rada szkolna miejscowa w Glinisku powiatu Żółkiew, przez p. Korolę, o zaliczenie tej miejscowości do stanowiących przemysł górniczy i przyznanie na tej podstawie dodatku tamtejszej nauczycielce — do komisji szkolnej.
358. L. s. 480. Członkowie Kółka konferencyjnego Chodorowskiego, przez p. Kułaczko

- wskiego, w sprawie uregulowania płac nauczycieli ludowych — do komisji szkolnej.
359. L. s. 481. Lewandowski Jan, nauczyciel w Brzozowej, przez p. Zolla o policzenie lat służby — do komisji szkolnej.
360. L. s. 482. Milaniczowa Marya nauczycielka w Barańczycach, przez p. Barańskiego jak wyżej — do komisji szkolnej.
361. L. s. 483. Kolman Roman nauczyciel kierownik w Kawczyni, przez p. Reya o posunięcie go do wyższej płacy — do komisji szkolnej.
362. L. s. 484. Jagielski Władysław, nauczyciel kierownik w Przecławiu, przez p. Reya o 4 dodatek pięcioletni — do komisji szkolnej.
363. L. s. 485. Truszkowski Felicjan nauczyciel w Białce, przez p. Adama Jędrzejowicza, o 1szy dodatek pięcioletni — do komisji szkolnej.
364. L. s. 486. Łomnicki Antoni ks. były katecheta przy szkołach ludowych w Drohobyczu, przez p. Antoniewicza o zwrot wkładki emerytalnych z funduszu szkolnego emerytalnego — do komisji szkolnej.
365. L. s. 487. Car Grzegorz, nauczyciel w Zaleszczykach, przez p. Borkowskiego o zwrot zaległych należności z posady w Bedrykowcach i Zaleszczykach — do komisji szkolnej.
366. L. s. 488. Kochaniewicz Henryk emerytowany nauczyciel w Łyścu, przez p. Barabasza o doliczenie dwóch lat dla uzyskania całej pensji emerytalnej — do komisji szkolnej.
367. L. s. 489. Turczyński Andrzej emerytowany nauczyciel w Podgórzu, przez p. Niedzielskiego o zapomogę — do komisji budżetowej.
368. L. s. 490. Kobryn Michał były nauczyciel w Obertyni, przez p. Lenartowicza o dożywotnie zaopatrzenie w drodze łaski — do komisji budżetowej.
369. L. s. 491. Czarniańska Teofila wdowa po kierowniku krajowej szkoły kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej, przez p. Stanisława Badeniego o stałe zaopatrzenie — do komisji budżetowej.
370. L. s. 492. Pyż Cecylia, wdowa po nauczycielu w Busku, przez p. Stanisława Badeniego jak wyżej — do komisji budżetowej.
371. L. s. 493. Michajlukowa Marya, wdowa po nauczycielu w Zaleszczykach, przez posła Smolkę jak wyżej — do komisji budżetowej.
372. L. s. 494. Piasiewicz Tekla, wdowa po nauczycielu we Lwowie przez p. Michalskiego o zapomogę — do komisji budżetowej.
373. L. s. 495. Czorny Stefan, przez p. Rożankowskiego o odpisanie mu kosztów szpitalnych w kwocie 35 zł. 10 ct. za leczenie żony w szpitalu powszechnym lwowskim — do komisji petycyjnej.
374. L. s. 496. Akademia umiejętności w Krakowie, przez p. Stanisława Badeniego o nadzwyczajną subwencję w kwocie 5000 zł. — do komisji budżetowej.
375. L. s. 497. Oddział czarnohorski Towarzystwa Tatrzańskiego w Kołomyi, przez p. Langiego o zapomogę na dokończenie budowy i wewnętrzne urządzenie dworku czarnohorskiego w Żabiu — do komisji budżetowej.
376. L. s. 498. Towarzystwo pań ku wspieraniu ubogich chrześcijan w Stanisławowie, przez p. Brykczyńskiego o subwencję na budowę przytułku — do komisji budżetowej.
377. L. s. 499. Towarzystwo gimnastyczne „Sokol“ w Nowym Sączu, przez p. Gustawa Romera o subwencję i pożyczkę — do komisji budżetowej.
378. L. s. 500. Towarzystwo Łyżwiarskie we Lwowie, przez p. Wolańskiego o odsprzedanie z kompleksu realności krajowej pod lk. 466 ⁴/₄ „szumanówka“ we Lwowie użytkowanej dotychczas przestrzemi — do komisji administracyjnej
379. L. s. 501. Towarzystwo Bratniej Pomocy (Unterstützungs - Verein) uczniów wyższej szkoły rolniczej we Wiedniu, przez p. Weigla o zapomogę — do komisji budżetowej.
380. L. s. 502. Zgromadzenie Sióstr Nazaratanek w Krakowie, przez p. Zolla o subwencję

- na odbudowanie piętra domu przeznaczono na internat dla seminarzystek — do komisji szkolnej.
381. L. s. 503. Zgromadzenie pp. Klarysek w Starym Sączu, przez p. Gustawa Romera o podwyższenie stałej subwencji do kwoty 1500 zł. — do komisji budżetowej.
382. L. s. 504. Barycka Marya wdowa po dyktaryuszu rachunkowym Wydziału krajowego przez p. Sawczaka o dożywotnie wsparcie — do komisji budżetowej.
383. L. s. 505. Sikorska Rozyna, przez p. Franciszka Jędrzejowicza o zapomogę na koszt przygotowania się do złożenia matury — do komisji budżetowej.
384. L. s. 506 Wilkowa Franciszka wdowa po nauczycielu wędrownym gospodarstwa wiejskiego w Stanisławowie, przez p. Zygmunta Kozłowskiego o stały datek dla siebie i dzieci — do komisji budżetowej.
385. L. s. 508. Trzynastu pogorzalców gminy Terpilówki powiatu zbarazkiego, przez p. Siczynskiego — do komisji budżetowej.
386. L. s. 509. Kopycińska Helena nauczycielka w Czudcu, przez p. Adama Jędrzejowicza o policzenie lat służby do emerytury — do komisji szkolnej.
387. L. s. 510. Cybyk Onufry, nauczyciel w Trepczy, przez p. Siczynskiego jak wyżej — do komisji szkolnej.
388. L. s. 511. Bermes Jan emerytowany nauczyciel we Lwowie, przez p. Sawczaka o policzenie dwóch lat do pełności emerytury — do komisji szkolnej.
389. L. s. 512. Frej Jan były nauczyciel przez p. Potoczka o dar z łaski — do komisji budżetowej.
390. L. s. 513. Towarzystwo gimnastyczne „Sokoł” w Żółkwi, przez p. Łączyńskiego o zapomogę na budowę własnej sali — do komisji budżetowej.
391. L. s. 514. Stowarzyszenie Pracy Kobiet w Kołomyi, przez p. Łączyńskiego o stały zasiłek — do komisji budżetowej.

Marszałek. W sprawie formalnej żądał głosu p. Weigel; udzielam mu głosu.

P. Dr. Weigel. Przedwczoraj wnosiłem, ażeby komisya bankowa składała się 9 członków, przypomniałem sobie jednak, że przeszłego roku było 14 członków wybranych do tej komisji. Otóż śmiem prosić, ażeby Wysoki Sejm przy przedsięwziąć się mającym wyborze komisji bankowej wybrał tę z 14 członków a nie z 9.

Marszałek. Poseł Weigel wnosi, ażeby powiększyć liczbę członków komisji bankowej z 9 na 14. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, dyskusya zamknięta. Przystępujemy do głosowania. Proszę panów zająć miejsce, bo bardzo trudno byłoby przekonać się, czy wniosek otrzymał większość czy mniejszość. Kto się zgadza z wnioskiem p. Weigla, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Przystępujemy do porządku dziennego.

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności w zakresie budowli wodnych i melioracyj. (**Aleg. 86**).

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału p. Dr. Wereszczyński. Imieniem Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o zarządzie krajowych składów publicznych dla zboża i spirytusu we Lwowie i Krakowie za rok 1892. (**Aleg. 87**).

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Wereszczyński. Imieniem Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy Liszna

(powiat Sanok) o zezwolenie na pobór w r. 1893 i 1894 dodatku gminnego do podatku gminnego do podatków bezpośrednich powyżej granicy zakreszonej ustawą z 18. marca 1888 Nr. 36. Dz. u. kr. (**Aleg. 88**).

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Wereszczyński. Ponieważ było dotąd przyjętym zwyczajem, że sprawy takie mogą być załatwione w Izbie odrazu, w drugim i trzecim czytaniu a nadto sprawozdanie jest drukowane i Wysokiej Izbie przedłożone, wnoszę, ażeby Wysoka Izba uchwaliła przystąpić do załatwienia tej sprawy bezzwłocznie w drugim i trzecim czytaniu.

Marszałek. P. sprawozdawca wnosi, żeby przystąpić do drugiego czytania. Rozprawa otwarta, czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, podaję wniosek pod głosowanie. Kto się zgadza z wnioskiem p. sprawozdawcy, żeby przystąpić do drugiego czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Wereszczyński. (Zaczyna czytać sprawozdanie z all. 88).

Sekretarz p. Trzeciecki. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto przyjmuje ten wniosek, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie wniosku.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego Dr. Wereszczyński (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Gminie Liszna w powiecie Sanockim zezwala się pobierać w r. 1893 dwieście ósmdziesiąt siedm procentowy (287%), a w r. 1894 sto dziewięćdziesiąt cztery procentowy (194%), dodatek gminny do podatków bezpośrednich na pokrycie potrzeb gminnych.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek odczytany przez p. sprawozdawcę, raczy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego Dr. Wereszczyński. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z przystąpieniem do trzeciego czytania, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje wniosek odczytany przez sprawozdawcę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty w trzecim czytaniu.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie użycia funduszu domestykalnego na fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego. (**Aleg. 89**).

Sprawozdawca p. Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Romanowicz. W imieniu Wydziału krajowego wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem p. sprawozdawcy, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Romanowicz. Może książę Marszałek pozwoli, że zarazem zatatwię punkt 6, którego jestem także sprawozdawcą.

Marszałek. Dobrze. Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych. (**Aleg. 90**).

Sprawozdawca p. Romanowicz ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Romanowicz. Imieniem Wydziału krajowego wnoszę:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wybór komisji górniczej z 8 członków złożonej i przedmiot ten do komisji górniczej odesłać.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie reformy opłat od spadków pobieranych na rzecz funduszu szkolnego krajowego. (**Aleg. 91**).

Sprawozdawca p. Chamiec ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego

p. Chamiec. Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania komisji szkolnej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie popierania kolei lokalnych przez kraj. (Aleg. 92.)

Sprawozdawca p. Jędrzejowicz Edw. ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Jędrzejowicz Edward. Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji kolejowej, która ma być dzisiaj wybrana.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie rozmieszczenia oddziałów i Sióstr Miłosierdzia w szpitalu św. Łazarza w Krakowie po przeniesieniu oddziału chirurgicznego do nowego pawilonu. (Aleg. 93.)

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Hoszard: Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie urządzenia kursu nauki pielęgnowania chorych przy szpitalu powszechnym we Lwowie. (Aleg. 94.)

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos:

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Hoszard. Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda,

rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia dalszej seryi okręgów sanitarnych na zasadzie postanowien ustawy z d. 2. lutego 1891 nr. 17 o urzędzeniu służby zdrowia w gminach i obszarach dworskich. (Aleg. 95.)

Sprawozdawca p. Hoszard ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Hoszard: Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji budżetowej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.)

Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o petycyi gmin i obszarów dworskich Kozłów i innych okolicznych w sprawie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Kozowy do Kozłowa lub utworzenia w tej ostatniej miejscowości nowego c. k. Sądu powiatowego. (Aleg. 96.)

Sprawozdawca p. Sawczak ma głos.

Sprawozdawca członek Wydziału krajowego p. Dr. Sawczak. Wnoszę imieniem Wydziału krajowego odesłanie tego sprawozdania do komisji prawniczej.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następować powinny punkty 12—14; ponieważ jednak sprawozdawca ich p. Merunowicz jest nieobecny, przeto przystępujemy do punktu 15. którego sprawozdawcą jest p. Pilat. (Sekretarze stwierdzają chwilową nieobecność p. Pilata). P. Pilat jest wprawdzie w gmachu, ale chwilowo nie ma go w Izbie, przeto stawiam na porządku dziennym punkt 16.

Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyi Grzegorza Huzara, mieszczanina w Buczaczu, opiekuna Anny Babiak, względem przyjęcia tejże do zakładu głuchoniemych we Lwowie.

Sprawozdawca p. Ochrymowicz ma głos.
Sprawozdawca p. Ochrymowicz (czyta)

Sprawozdanie

Komisji petycyjnej o petycji Grzegorza Huzara mieszczanina z Buczacza opiekuna Anny Babiak względem przyjęcia tejże do zakładu głuchoniemych we Lwowie

Wysoki Sejmie!

Grzegorz Huzar, mieszczanin z Buczacza, opiekun małoletnich dzieci Anny i Jana Babiaków po ś. p. Sofronie Babiaku wniósł petycję do Wysokiego Sejmu o przyjęcie dziesięcioletniej Anny, która od urodzenia jest głuchoniemą do zakładu głuchoniemych we Lwowie na koszt kraju.

Ponieważ petent do swej petycji nie przedłożył żadnych dokumentów, któreby stwierdziły prawdziwość tego faktu jakoteż i stan majątkowego jego pupilki Anny, wnosi przeto komisya petycyjna:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję Grzegorza Huzara, mieszczanina z Buczacza, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje wniosek p. sprawozdawcy raczy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Wracamy teraz do punktu:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji mieszkańców osady Winniki o wyłączenie tej osady ze związku gminy miasta Żółkwi i utworzenie z niej samoistnej gminy.

Sprawozdawca p. Pilat ma głos.

Sprawozdawca p. Dr. Pilat (czyta)

Sprawozdanie komisji administracyjnej z petycji mieszkańców osady Winniki o wyłączenie tej osady ze związku gminy Żółkwi i utworzenie samoistnej gminy.

Wysoki Sejmie!

Mieszkańcy osady Winniki wnieśli petycję o wyłączenie tej osady ze związku gminy miasta Żółkwi i utworzenie z niej samoistnej gminy.

Osada Winniki stanowiła wzdług aktu załączonego do petycji do r. 1872 oddzielną gminę, w tym roku jednak na podstawie umowy w myśl §. 2 u. gm. zawartej połączyła się z gminą miasta Żółkwi i stanowi odtąd szóstą dzielnicę tego zachowując wszakże odrębny swój majątek.

W r. 1891 wnieśli mieszkańcy osady Win-

niki do Wydziału krajowego prośbę o przedłożenie Wysokiemu Sejmowi wniosku w kierunku wyłączenia tej osady ze związku gminy miasta Żółkwi.

W tej prośbie podane są jako motywa wyłączenia: różnica w zajęciu mieszkańców obu osad, z których osada Winniki jest przeważnie rolniczą, zaś Żółkiew handlową i przemysłową, dalej brak należytej policyi gminnej, wreszcie coraz to większe ciężary nakładane na ogół gminy przez radę miejską przez zakupno majątku tabularnego „Zamek“, pożyczki na budowę koszar, i t. p.

Prośbę tę przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Żółkwi do zbadania i sprawozdania. Wydział pow. jednak sprawozdania tego dotąd nie złożył, natomiast prośba ta, która powinna być znajdować się w aktach Wydziału powiatowego, niewyjaśnionym sposobem dołączoną została w oryginale do niniejszej petycji.

Podczas ostatniej sesji sejmowej mieszkańcy osady Winniki wnieśli petycję do Wysokiego Sejmu o wyłączenie tej osady z miasta Żółkwi i utworzenia samoistnej gminy. Petycja ta w Sejmie niezadowolona, odstąpioną została Wydziałowi krajowemu, który reskryptem z d. 1. czerwca b. r. l. 24.236 zwrócił ją petentom bez skutku z powodu, że żądane wyłączenie nie jest przewidziane w ustawie z 13. marca 1889 Nr. 24 Dz. p. p., zatem okazuje się niedopuszczalnym.

Komisya administracyjna sądzi, że intencją prawodawcy przy wydaniu ustawy gminnej dla 30 większych miast było niewątpliwie stworzyć organizmy gminne, ile możności silne i zasobne, którym też prawo obowiązujące stawia wyższe wymagania niż innym gminom. Z tego powodu ustawa rzeczona wspomina jedynie o zmianie granic pomiędzy gminą podlegającą ustawie z 13. marca 1889 a inną gminą. Jeżeli mieszkańcy osady Winniki mają powody do niezadowolienia z administracji gminy, w której skład wchodzi a nie są wstanie udziałem swym w Radzie miejskiej temu zaradzić, natenczas służy im prawo wniesienia swoich zażaleń do władz wyższych i żądania zarządzenia złemu.

Komisya tedy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją mieszkańców osady Winniki o wyłączenie tej osady z miasta Żółkwi i utwo-

rzenie z niej samoistnej gminy Sejm przechodzi do porządku dziennego.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu?

P. Dr. Korol. Proszu o hołos w sprawie formalnoj.

Marszałek. P. Korol ma głos w sprawie formalnej.

P. Dr. Korol. Wysokij Sojme! Z wedykoju uwahoju wysłuchaw ja widezytane teper sprawozdanie komisiji administracyjnoj i motywa tii, kotrii naweła komisya administracyjna, a wzhladno pocztennyj sprawozdatel, zaczudowały mene ne mało, bo perešwidezyw sia ja, szczo wsi daty, kotrii pocztennyj sprawozdatel nam naweł sut z gruntu neprawdywii. Ja musiw tym bilsze sia zadywowaty, kołym pobaczyw na trybuni tak pocztennoho referenta, jak profesor Pilat, kotryj precin jest mužom nauki i z fachu statystykom, otži prywyk do tocznocy i akuracynocy i jako takij powynen takož wystupowaty, jako sprawozdatel komisiji. Tymczasom stało sia inaksze. Mojem iminiem, kto ma zadaczu informowaty Wysokij Sojm o sprawi tak, jak ta sprawa faktyczno sia mała, toj ne powynen, jesły choce szczoś perewesty w Sojmi, chwatały sia oszybočných dat i wprowadžaty w bład Wysokij Sojm, szczo by tilko na swoim postawyty i wnesenie swoje pereprowadyty. Ja dumaju, szczo pocztenna komisya, wzhladno jej sprawozdatel pizły tut newlastywoju dorohoju, jesły wziały motywa do swoho sprawozdania prosto z wozducha, jesły wprost nawily w sprawozdaniu toje, szczo jest neprawdywe i z aktamy toj sprawy ne zhidne.

Pidneseno w sprawozdaniu, szczo osada Winnyki wnesła w r. 1891 petycju do Wydiłu krajewoho, kotryj tu petycju widošlaw do Wydiłu powitowoho do sprawozdania. Doty pocztennyj sprawozdatel skazaw prawdu. W dalszym ustupi howoryt toj pan sprawozdatel, szczo ne wyjasnenym sposobom znajsza sia taja petycja w orygnali w rukach meszkańciw i szczo Wydił powitowyj do teper ne daw sprawozdania na žadanie Wydiłu krajewoho. Na szczastie ja maju czest' zasidaty w Wydili powitowim žowkiwskim i takož w Radi hromadzkoj žowkiwskoj i znaju, szczo tak Rada hromadzka jak Wydił powitowyj dały swoje sprawozdanie i swoju opinii.

Wydił powitowyj 20. hrudnia 1891 widstupyw tuju petycju magistratowy mista Žowkwy, a toj na zasidaniu 12. sicznia ošwidezyw, szczo protyw wytoczeniu hromady Wynnyki z hromady žowkiwskoj ne maje niczo zamityty i protywno uznaje toje korystnem dla samoho mista Žowkwy.

Wydił powitowyj distawszy tuju opinii Magistratu žowkiwskoho, ošwidezyw wid sebe, szczo za riwno hodyt sia na wyluczenie hromady Wynnykiw i toje swoje sprawozdanie peresław do Wysokoho Sojmu na mynuwszoj sesiji do czysła petycyi 1327, a sojmowoj 1.358. Słyby pocztennyj referent buw sobi zadaw trocha trudu, miħby buw akta tak odnoj jak druhoj wlasty perehlanuty w tutiszoj registraturi i ne buwby wystupyw z takim sprawozdaniem, kotre zdaje mni sia pidkopuje powahu komisiji, sły ta komisya predkladaje Wysokomu Sojmu daty neprawdywii.

Zdaje mni sia, szczo wže to by wystarczyło, szczo by nyniszne sprawozdanie Wysokij Sojm zwernuw nazad komisiji administracyjnoj z poruczeniem, szczo by wyznaczenyj czerez niu sprawozdatel lučsze sia poinformowaw w tij sprawi i pred wsim zažadaw z registratury tii oba sprawozdania, kotrii predložyli Sojmowy kompetentnii do toho wlasty, autonomicznii, kotrii w perszoj linii sut poklykani, szczo by ošwideczyły sia, czy na pewne wyluczenie hodyt sia, czy ni. Bo tii własne wlasty sut najbilsze obeznani z spravamy mistcewymi i najkompetentnijšii, szczo by osudyty, czy utworenie samostijnoj hromady jest na miscy, czy ni.

Jak skazawjem, tak reprezentacja mista Žowkwy, kotra tut w perszoj linii jest poklykana, zajaawyla, szczo sia hodyt na wyluczenie, jak i Wydił powitowyj, otže obi wlasty, kotry sut' zapytowany w takij sprawi, jak nyniszna. Dywuju sia duže, szczo pocztennyj sprawozdatel — jesły mu tych aktiw ne dostarczeno, wzhladno jesły ne zažadaw, ne postaraw sia o to, szczo by Wydił powitowyj, o kotrim znaw, szczo distaw tuju petycju, na žadanie komisiji, wzhladno Sojmu, nadisław swoju opinii, a ne operaw sia na tim, szczo Wydił powitowyj ne perejawyw swojij opiniji — ergo naležyt perejty do porjadku dnewnoho nad petycjeju hromady Wynnyki.

Tu, proszu Wys. Sojmu, ne znaju, szczo može zachodyty za pereszkoda, szczo by osadu

Wynnyki, kotra stanowyla dawnijske samostojatelnu hromadu, do r. 1872 i tilko na pidstawu osobnoho dohoworu z hromadoju Żowkwoju zlała sia w odnu hromadu, — otże szczoby tuju hromadu znowu wyluczity, jesly taja sama o to prosyt, a druha storona kontraktujucz a t. j. misto Żowkiw hodyt sia i wyrazno pidnosyt, szczo dla neho jako mista wyluczenie toje z korystjeju bude poluczene. Ja iz swojij storony pidnesty muszu toje, szczo misto Żowkiw czerez pryłuczenie Wynnykiw jako misto nycz ne zyskało, tilko pryniało łysze tiahary na sebe. Na Wynnykach do sij doby uderżowana jest odna szkoła, kotra zaczysła na zistała, poneży Wynnyki zistały wtiahnny do hromady Żowkiw, jako odna szista czast' toj hromady, do szkil mistowych i proto poberaje tamosznyj uczytel taksamo 600 zł., jak w mistu Żowkiw. Misto Żowkiw zistało sklonene do toho, szczo wsi tiahary szkilne samo ponosyt poneży fond krajewyj ne pryczynajet sia do toho, zatim musyt misto iz swoich fundiw uderżowaty uczytela w Wynnykach; styby Wynnyki zistały odluczeny wid mista, to toj tiahar widpawby.

Pocztennyj sprawozdatel pidnosyl na kńci toj motyw, szczo pišla zakona hromadzkocho dla 30 bilszych mist ne jest dozwołeno, wzhladno ne jest w tim zakoni przedwydżene wyluczenie po odynokich osad i utworenie z nich samostojatelnych hromad. W sprawozdaniu każet sia, szczo zakonodatel pry wydawanu toho zakona miw na cili stworyty hromady skilko možno syłny i zasobny. Ne wehodu w toje, czy taka dumka buła toho zakonatela, czy ni; ale dumaju, szczo wyluczenie take w zahali ne stoit w superecznosti z tim zakonom. Sprawdi w zakoni tim dla 30 mist nema wyrazno zhadki o tim, szczo možna wyluczowaty deszczo z hromady, ale takoz toho, szczo ne wilno wyluczowaty. Protywno jest skazano o zmini hranyć, a zmina hranyć jest tak samo — zdaje meni sia — koły sia odluczuje od mista odnu hromadu i pryłuczuje do druhoho, jak koły sia tworyt z nij samostojatelnu hromadu. Pocztennyj referent na toj mij wywid zaśmijaw sia i kywnuw hołowoju. Ja przynaju sia otwerto, szczo na poli zakonodatelstwa hromadzkocho może buty, szczo stoju nyże wid pocztennoho sprawozdatela, odnakowoz dumaju, szczo i pocztennyj sprawozdatel ne tak duże wiryw w toje, szczo toje sia suprotywlało zakonowi, jesly sia ne poklykaw na decyżu Wy-

dilu krajewoho, kotryj ne zwernuw toj petycji, ale tilko poklykaw sia na toje szczo zakonodatel chotiw utworyty taku a taku hromadu, a ne skazaw, szczo zakon ne dozwalaje Hromada Wynnyki, jak jeśm skazaw doperwa wid 1872 r. należyt do zwiazu z hromadoju Żowkwy. Wid samoho poczatku, wzhladno, wid doby, koły sia zlała z hromadoju toju jest pewne newdołenie meży mieszkańciami Wynnyk.

Proszu uwzhladnuty toje, szczo hromada Wynnyki jest czysto hromadoju selskoju, rilnyczoju, szczo tam nema ani odnoho miszczanyna, sut iskluczno sami chłopy. Tych mieszkańciw Wynnykiw ciłkom ne interesuje misto, ne turbujut sia mistom, ono jest im ezuze.

W misti budujut chodnyki, budujut kasarni, w zahali zanymajut sia w misti takimy sprawamy, kotri dla selan, jako takich sut ciłkom obojatni. Toj selanyn zwyczajno do mista majże ne chodyt.

Na Wynnykach starym zwyczajem jest ustanowlenym landwajt i win maje isklucznu jurysdykciu na Wynnykach i załahodżuje wsi sprawy, kotri należat do kruhodajstwa rady hromadzkoj i hromada mista Żowkwy majże w nijakij kontakt z hromadoju w Wynnykach ne wehodyt. Ne znaju, czy to buło dumkoju zakonodatela, kotryj wydaw zakon dla 30 mist, szczo toj zakon, w praktyci buw zawedenyj tilko dla samoho mista, a ne dla poodynokich jeho czastej. Zdaje meni sia, szczo zakon toj maw na ciły łysze hromadu mistnu, dlatoho postawyw do nych wyższy wymahania, niż do selskich.

Pryłuczenie Wynnyk do Żowkwy własne zdaje sia suprotywlały intencji toho zakonodatela, kotryj wydaw zakon dla 30 hromad czysto mistowych uwzhladniajucz tylo potreby mist i pomijajucz potreby rilnydzi.

Dlatoho ja jako obeznanyj z widnoszeniami miscewymy ne stawlaju teper merytorycznoho wnesenia, szczo Wysokij Sojm prychylyw sia do petycji mieszkańciw hromady Wynnyki, tilko stawlaju wnesenie formalne, szczo sprawozdanie komisji administracyjnoj zwernuty jei nazad do blyższoho rozsmotrenia i do predjawlenia opiniji tak Wydilu powitowoho jak Rady hromadzkoj Żowkwy.

Marszałek. Jest wniosek p. Korola, aby sprawozdanie komisji administracyjnej zwrócić

celem uzupełnienia takowego opinią rady miejskiej.

Podaję ten wniosek do poparcia. Kto ten wniosek popiera, raczy rękę podnieść. (Dostateczna liczba). Jest dostatecznie poparty.

Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca p. Dr. Pilat. Szanowny poseł Korol na wstępie swego przemówienia powiedział, że komisya w swem sprawozdaniu usiłowała wprowadzić w błąd Wysoki Sejm, ażeby na swoim postawić. Otóż z góry muszę oświadczyć, że tej intencji komisya mieć nie mogła i dziwi mnie jak można taką intencją z ławy poselskiej którejkolwiek komisji podsuwać.

Komisya nie jest w tej sprawie interesowaną i nie śmiem tego twierdzić o którymkolwiek jej członku; z jej stanowiska może być obojętnem, czy osada Winniki będzie nadal należała do miasta Żółkwi, czy też przestanie tworzyć część miasta Żółkwi i tak jak przed rokiem 1872 będzie tworzyła osobną gminę.

Komisya kierowała się przy rozpatrywaniu tej sprawy jedynym tym zasadniczym względem, który przy końcu sprawozdania jest wyrażonym, to jest, że intencją prawodawcy przy wydaniu ustawy gminnej dla 30 większych miast było, stworzyć organizmy gminne silniejsze i zasobniejsze.

Prawo obowiązujące postawiło wyższe wymagania dla miast 30, to też nie jest odpowiednem, ażeby od tych miast pojedyncze części do nich należące tak jak tu w tym wypadku od lat 20 w skład miasta wchodzące oddzielić i przez to tę organizację miejską osłabić.

Co do faktów, które szanowny poseł sprawał z sprawozdania komisji, to układając sprawozdanie kierowałem się podług aktów Wydziału krajowego, które wówczas miałem przed sobą w komplecie. Czy fakt ten, że Wydział powiatowy złożył sprawozdanie jest prawdziwym lub nie, i czy rzeczywiście takie sprawozdanie do Wydziału krajowego nadesłanem zostało a tylko przez pomyłkę nie było przedłożonem komisji przy rozpatrywaniu tej sprawy to dla oceny tego zasadniczego względu, którym komisya się kierowała jest zgola obojętnem.

Tak samo obojętnem jest wedle mego przekonania to, czy gmina miasta Żółkwi zgadza się na wyłączenie osady Winniki czy nie.

To jest rzecz, która przy ocenie sprawy z stanowiska interesów publicznych, nie może być decydującą w tym sensie, ażeby Wys. Sejm w takim razie, jeśliby się gmina na to wyłączenie zgodziła, także za tym zdaniem pojsć musiał.

Mnie się zdaje, że ten wzgląd zasadniczy nie wydzielenia z gmin, którym ustawodawstwo niedawno przydzieliło tak ważne zadania, pojedynczych części, a więc nie osłabiania tych organizmów, jest ważniejszym niż opinia gmin interesowanych w pojedynczych wypadkach i obawiałbym się, jeśliby Wys. Sejm stworzył w tym wypadku precedens, że za nim łatwo mogłyby pojsć i dalsze precedensy na szkodę administracji gminnej w miastach większych.

Oprócz tego i ten wzgląd jeszcze przytoczę, że zapatrywanie szan. posła gmin wiejskich powiatu żółkiewskiego co do interpelacji postanowień o zmianie granic w ustawie z 1889 r. dla miast większych nie jest uzasadnionem. Nie można pod pojęcie zmiany granic podsuwać utworzenia samoistnej gminy; pod zmianą granic może być rozumianem już według ustawy z 1866 r. a tak samo i według ustawy z r. 1889 jedynie przesunięcie granic między dwiema gminami odrębnie już istniejącymi. Czemś innem jest zaś wydzielenie jakiejś części z gminy i utworzenie z niej samoistnej gminy. Imieniem komisji administracyjnej pozwałam sobie wniosek przejścia do porządku dziennego utrzymać i prosić, ażeby ze względów przez komisję podniesionych, t. j. ze względu na intencję prawodawcy przy wydaniu ustawy dla 30 miast większych, Wysoka Izba zechciała się przychylić.

Marszałek. Przystępujemy do głosowania. Upraszam Panów zająć miejsca, bo inaczej niepodobna dla biura marszałkowskiego liczyć głosy. Podam pod głosowanie wnioski w sposób następujący; wniosek p. Korola, aby zwrócić przedmiot do komisji jest wnioskiem odraczącym, a zatem przyjdzie nasamprzód do głosowania, a następnie wniosek komisji, który jest wnioskiem przejścia do porządku dziennego. Z tem podam najprzód wniosek p. Korola pod głosowanie.

Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Mniejszość.) Wniosek upadł. — Upraszam tych Panów, co przyjmują wniosek komisji przejścia do porządku dziennego by zechcieli rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje punkt 17 porządku dziennego.

(Czyta):

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji mieszkańców przysiółka Herawce, o wyłączenie ze związku gminy Dalnicz w powiecie i okręgu sądowym żółkiewskim o przyłączenie go gminy Wola żółtaniecka w tym samym powiecie położonej i do okręgu sądowego w Kulirowie.

Sprawozdawca poseł Mikołaj Torosiewicz ma głos.

Sprawozdawca p. Mikołaj Torosiewicz (czyta):

Sprawozdanie

komisji administracyjnej nad petycją mieszkańców wsi Herawca o wyłączenie ze związku gminy Dalnicz w powiecie i okręgu sądowym żółkiewskim a przyłączenie Helawca do gminy Wola żółtaniecka i do okręgu sądowego w Kulirowie w tym samym powiecie położonej.

Wysoki Sejmie!

Mieszkańcy przysiółka Herawce w powiecie żółkiewskim użalają się, iż z powodu przyłączenia tej miejscowości do związku gminy Dalnicz oddalonej o 4 kilometry nie mogą z powodu zbytniego oddalenia korzystać z instytucji gminnych. Z tego samego powodu nie mogą posyłać swych dzieci do szkoły w Dalniczu, a nadto otrzymawszy na mocy dekretów serwitutowych pastwisko gminne muszą takowem dzielić się z mieszkańcami Dalnicza. Mieszkańcy przysiółka Herawiec proszą przeto o wyłączenie ze związku gminnego w Dalniczu a przyłączenie ich do związku gminnego Woli żółtanieckiej, miejscowości oddalonej tylko o 1 kilometr od Herawca.

Rada gminna Woli żółtanieckiej oświadczyła się na posiedzeniu z dnia 14. sierpnia b. r. za przyłączeniem Herawca. Jakkolwiek życzenia mieszkańców Herawca mogą na uwzględnienie zasługiwać, to sprawa ta wymaga bliższego zbadania jak też opinii władz i zezwolenia Rady gminnej w Dalniczu po myśli §. ustawy gminnej. Komisya administracyjna przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję mieszkańców Herawiec z dnia 22. września 1892 L. 261 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia odnośnego wniosku.

Marszałek: Czy żąda kto głosu? (Nikt). Jeżeli nikt głosu nie żąda, podaję wniosek komisji pod głosowanie. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Następuje punkt 18 porządku dziennego. (Czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy miasteczka Strusowa powiatu Trembowelskiego o zezwolenie na pobór opłaty gminnej od wszelkich trunków propinacyjnych.

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. dr. Wereszczyński (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy miasteczka Strusowa powiatu Trembowelskiego o zezwolenie na pobór opłaty gminnej od wszelkich trunków propinacyjnych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 25. maja 1892 postanowiła Rada gminna w Strusowie zaprowadzić opłatę gminną od wszelkich napojów propinacyjnych po 50 centów od jednego hektolitra na przeciąg lat sześciu i poleciła Zwierzchności gminnej poczynić stosowne kroki o wyjednanie zezwolenia na pobór tej opłaty.

Uchwała ta została w gminie należycie ogłoszoną, a prócz nieuzasadnionego i niewłaściwie wniesionego protestu obecnego dzierżawcy prawa propinacji w Strusowie, nie wpłynęły żadne inne zarzuty.

Podług powyższej uchwały Rady gminnej przeznaczony jest dochód z przyszłych opłat komunalnych na pokrycie kosztów niezbędnej rekonstrukcyi i naprawy dwóch budynków gminnych i również niezbędnej budowy dwóch nowych studni.

Na pokrycie tych potrzeb nie posiada gmina żadnych środków, a zwykle dochody jakimi rozporządza, nie starczą nawet na pokrycie potrzeb bieżących, wskutek czego oprócz 50% dodatku do podatku konsumcyjnego nakładać musi wysokie dodatki gminne, które łącznie z dodatkami na potrzeby szkolne wyuosiły

w roku 1890 — 48%,

„ „ 1891 — 65%,

w roku 1892 — 47%,
 „ „ 1893 — 61%,
 zatem przeciętnie przeszło 55%.

Nadto mieszkańcy obrz. łac. płacić muszą na budowę kościoła przez pięć lat 100%, zaś mieszkańcy obrz. gr. kat. na odbudowanie budynków plebańskich 66% dodatku do podatków bezpośrednich.

Wobec takiego przeciążenia gminy, oraz w obec siły podatkowej tej gminy, w której podatki bezpośrednio na r. 1893 przypisane wynoszą kwotę 2.735 zł. okazuje się prośba gminy całkiem usprawiedliwioną.

Wydział powiatowy w Trembowli stwierdza powyższy stan rzeczy i w myśl uchwały Rady pow. z dnia 23. sierpnia 1892 prośbę gminy jak najgoręcej popiera.

C. k. Dyrekcyja gal. funduszu propinacyjnego oświadczyła się wprawdzie odezwą z dnia 12. października 1892 l. 7.696 przeciw zaprowadzeniu w mowie będącej opłaty — uprasza jednak zarazem, ażeby na wypadek przyznania gminie rzeczonożo uprawnienia, czas trwania prawa nie był dłuższy jak do końca roku 1899, w tym bowiem czasie kończy się i obecna dzierżawa prawa propinacyi, oraz żeby gmina przed wydaniem postanowień co do sposobu poboru opłat, porozumiała się poprzednio z c. k. Dyrekcyją funduszu propinacyjnego, co do wydzierżawienia rzeczonych opłat, względnie co do połączenia tej dzierżawy z dzierżawą prawa propinacyi.

Gdy Gmina Strusów prócz budynków gminnych i szkolnych wartości około 3.550 zł. i prawa poboru placowego o skapitalizowanej wartości 3.600 zł. żadnego nie posiada majątku, a obciążenie kontrybuentów dodatkami gminnymi jest już bardzo znaczne i gdy podług stwierdzenia Wydziału powiatowego w Trembowli w relacyi z 26. lipca 1892 L. 702 „gospodarstwo gminne w Strusowie w każdej gałęzi wczorow jest prowadzone, a gmina pomimo swego ubóstwa, chętnie ponosi stosunkowo znaczne ciężary, byle tylko podnieść rozwój miasta“ przeto Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy załączony projekt ustawy uchwalić.

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Kra-

kowskiem o zezwolenie gminie miasteczka Strusowa, powiatu Trembowelskiego, na pobór opłaty gminnej od wszelkich trunków propinacyjnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

Gminie miasteczka Strusowa zezwala się na czas od 1. stycznia 1894 do 31. grudnia 1899 pobierać opłatę od wszelkich trunków spirytusowych, tak słodzonych, jak niesłodzonych, piwa i miodu w gminie wyrabianych lub w obręb gminy wprowadzanych i w niej zużywanych po pięćdziesiąt (50) centów w. a. od jednego hektolitra, czyli po pół centa w. a. od jednego litra.

Art. II.

Do uiszczenia opłaty obowiązani są wszyscy, którzy napoje w art. I. wymienione dla konsumpcyi miejscowej wyrabiają lub sprowadzają, czy to na sprzedaż czy też na własny użytek.

Art. III.

Okrąg poborowy stanowi gmina miasteczka Strusowa.

Art. IV.

Opłata cięży tylko na konsumpcyi w obrębie gminy. Produkcji ani obrotu handlowego obciążać nią nie wolno.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru opłaty wyda w drodze administracyjnej c. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek: Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca p. Wereszczyński ma głos.

Sprawozdawca Członek Wydziału krajowego p. dr. Wereszczyński (zaczyna czytać Art. I. ustawy).

Sekretarz p. Wiktor: Wnoszę uwolnienie p. Sprawozdawcy od czytania ustawy.

Marszałek: Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania projektu ustawy. Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty.

Sekretarz p. Wiktor: Wnoszę przyjęcie uchwały en bloc.

Marszałek: Jest wniosek przyjęcia ustawy en bloc. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę en bloc, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Sekretarz p. Wiktor: Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Marszałek: Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Kto przyjmuje ustawę w trzecim czytaniu bez czytania, zechce rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęta.

Z kolei następuje punkt 19. porządku dziennego (czyta):

Pierwsze czytanie wniosku p. Skalkowskiego i towarzyszy w sprawie przestrzegania przy egzekucjach podatkowych postanowień prawnych o przedmiotach z pod egzekucyi wyjętych. (Aleg. 97).

P. wnioskodawca ma głos.

Wnioskodawca p. Skalkowski: Uregulowanie egzekucyj podatkowych w ten sposób, aby było zapewnione energiczne i sprężyste ściąganie zaległości, a jednak, by ta przykra chociaż nieuchronna czynność nie przekraczała granic słusznosci i nie wyradzała się w ucisk gnębiący ludność, zwłaszcza uboższą — jest kwestyą trudną a zarazem kwestyą niepospolitej doniosłości dla Skarbu państwa i kontrybuentów. — Władza rządowa, a raczej władza skarbowa, której zadaniem jest napelniać kasy państwa, musi się liczyć z naturą ludzką i być z góry na to przygotowaną, że dobrowolnie nikt nie pospieszy do kasy państwowej powodowany tylko poczuciem obowiązku obywatelskiego, że zatem państwo musi mieć przygotowany cały aparat egzekucyjny, który na wypadek, jeżeli upomnienia są bezskuteczne przystępuje do kroków przymusowych.

Pobłażliwość zbyt uczciwa doprowadza do zaległości, do nagromadzenia takich restancyj, których ściągnięcie jest tem więcej utrudnione.

Obok tego jednak obowiązkiem jest naczelnika administracji skarbu państwa czuwać nad tem, aby gorliwość przesadna, zapal urzędowy zbyt daleko posunięty, nie przekraczały granic jakie zakreślone są od władzy prawodawczej, która bierze w obronę jednostkę ekonomicznie

słabszą, albo stoi na straży ogólnych interesów gospodarczych, które narażone by być mogły przez zbyt natarczywe żądania fiskalne. — Niższe władze skarbowe, jak powszechnie wiadomo i może nie wiele powiem, że każdemu z własnego doświadczenia, grzeszą zbytkiem takiej gorliwości, mają na oku tylko interesa skarbu, traktują rzecz jednostronnie, pomijając to, co przemawia na korzyść opodatkowanych.

W tej Wysokiej Izbie przy innej sposobności szczegółowo wykazywano, jak dalece przy wymiarze należitości przenośnych i innych bezpośrednich tylko to bywało uwzględniane, co na podwyższenie należitości wpływa, pomijając wszystko, co wpłynąćby mogło na obniżenie wymiaru. Dlatego uchwalane były wezwania do Rządu, aby nakazane było władzom skarbowym ex offio uwzględniać przy wymiarze należitości to, co na korzyść interesentów przemawia, co na obniżenie należitości wpływa. — Jeżeli władze skarbowe w pierwszej instancji nieraz zbytkiem gorliwości grzeszą, to czyliż w naturalnym porządku rzeczy można spodziewać się jakiejś względności od egzekutorów podatkowych, którym ta przykra choć przyznaję nieuchronna czynność jest poruczona.

Ci egzekutorowie w najlepszym razie pozuwać się będą do obowiązku przestrzegania ściśle instrukcyi urzędowej i więcej od nich wymagać trudno. Jeżeli w tych instrukcyach, w tych przepisach służbowych zachodzą pewne luki, niedokładności albo wątpliwości, jeżeli mianowicie nie jest należycie oznaczonem, gdzie jest granica egzekucyi, które przedmioty wyjęte być mają z pod grabieży, to z natury rzeczy muszą się pojawiać niewłaściwości spowodowane zbytkiem urzędowej gorliwości, dopóki wyższa władza odpowiednich nie poczyni kroków, by złemu tamę położyć.

Przyzna zapewne każdy z panów, że jeżeli zachodzi wątpliwość w takich instrukcyach, czy pewien przedmiot jest wyjęty od egzekucyi czy nie, to egzekutor chcąc w obec władzy wyższej zasłużyć się, raczej tak interpretować będzie, że przedmiot ten od egzekucyi wyjętym nie jest.

Z drugiej strony należy przyznać, że tak powiem, poniekąd na usprawiedliwienie egzekutorów, że przepisy egzekucyjne zawierają istotnie takie ustępy, któreby mogły dawać podstawę do zbyt surowego postępowania. Jeśli przeglą-

dniemy zbiory przepisów egzekucyjnych, to spostrzeżemy, że istotnie między przepisami dla Galicji obowiązującymi a przepisami dla innych krajów koronnych wydanymi, zachodzi różnica i to na niekorzyść Galicji. Dawniejsze przepisy egzekucyjne wydane dla Galicji rozporządzeniem gubernialnem z 28. maja 1823, zalecają rzeczywiście, aby egzekucyi nie rozciągano na bydło potrzebne do prowadzenia gospodarstwa i utrzymania rodziny. Zabrania ten dekret gubernialny wyraźnie, aby nie zabierano bydła pociągowego, albo ostatniej krowy, co mogłoby spowodować jak się dekret wyraża, ruinę włościanina. Tak było w roku 1823. Następnie przy zmianie stosunków społecznych i politycznych, wydany został szereg rozporządzeń egzekucyjnych dla każdego kraju koronnego osobno.

Dla Czech stało się to jeszcze w roku 1838, dla innych krajów po roku 1848.

Otóż dla Galicji wyszło rozporządzenie ministeryalne z 17. lipca 1854 ogłaszające prowizoryczną organizację egzekucyjną dla Galicji i Bukowiny i w tym rozporządzeniu już tych rozumnych a przytem humanitarnych ograniczeń co do egzekucyi niema. Przeciwnie §. 23. tego rozporządzenia zawiera po prostu drakońskie postanowienia polecające zabierać wszystkie zapasy ziemiopłodów bydło i inne produkta rolnicze, tudzież wszelkie ruchomości dłużnika, jakie się znajdują w jego posiadaniu. W tem rozporządzeniu, które do ostatnich czasów np. w znanym zbiorze dra Rölla, figurowało jako norma dla Galicji, nie ma ani słowa o tem, że przedmioty należące do gospodarskiego inwentarza, tak zwany fundus instructus, są od egzekucyi wyjęte, że nie mogą być osobno wzięte jako przedmiot egzekucyi pomimo, że tak ustawa cywilna nakazuje.

W innych prowincjach Austrii, przepisy te daleko były względniejsze: I tak np. rozporządzenie wydane dla Czech, które nosi datę 4. grudnia 1838 wypowiada w §. 20 zasadę, że wszystkie przedmioty niezbędne do dalszego prowadzenia przemysłu lub gospodarstwa, mają być wolne od zajęcia.

Ordynacya egzekucyjna dla Tyrolu z r. 1822 (dotąd niezmieniona), zastrzega wyraźnie w §. 61, że od egzekucyi mają być uwolnione narzędzia potrzebne do uprawy roli, bydło używane do gospodarstwa i zwyczajna odzież.

Ordynacya egzekucyjna dla Dalmacyi z r. 1837 określa w artykule 149 przedmioty wyjęte z pod egzekucyi w sposób dość drobiazgowy; postanowienia te widocznie z pewną troskliwością ułożone, powiadają, że nie wolno sekwestrować pościeli, sukien, narzędzi i maszyn przemysłowych, bydła pociągowego i jucznego, zwierząt używanych do uprawy roli; należy pozostawić kontrybuentowi jedną krowę i dwie kozy a gdyby nie miał krowy, cztery kozy, tudzież tyle ziarna, ile potrzeba na zwykły zasiew.

W nowszych czasach mianowicie w marcu 1878 Minister skarbu wydał zbiór przepisów egzekucyjnych, które jednak nie stosują się do Galicji i Czech. W tym zbiorze, mianowicie w § 16. instrukcyi dla egzekutorów, są znowu wypowiedziane tezsame postanowienia co do przedmiotów wyjętych od egzekucyi; jest mianowicie wyraźnie powiedziane, że nie można zajmować pościeli, odzieży codziennej, bielizny, narzędzi przemysłowych a wreszcie nie wolno zajmować całego inwentarza.

Otóż te wszystkie humanitarne — a zaznaczam znów, rozumne przepisy, bo z pewnością nie leży w interesie skarbu państwa dłużnika przyprowadzać do ostateczności, nie zostały na Galicyę rozciągnięte i pozostały nadal w mocy surowe przepisy z roku 1854.

Okazuje się z tego, że wszystkie normy egzekucyjne wydane dla prowincyj zachodnich są bez porównania względniej, łagodniej stylizowane, aniżeli wydane dla Galicji. Kraj nasz jak pod innymi względami, tak i pod względem przepisów egzekucyjnych był wówczas upośledzony i traktowany po macoszemu.

Tak stały rzeczy aż do roku 1887. W roku 1886 wniesioną została do Rady państwa nowela egzekucyjna, której autorem jest obecny Minister skarbu dr. Steinbach. Dnia 10. czerwca 1887 nowela ta zyskała moc ustawy. Otóż ta nowela jak Wys. Izbie wiadomo, zawiera bardzo wiele ulg na korzyść dłużnika, wiele wyjątków zmierzających do tego, aby dłużnik nie był zrujnowany. Nowela ta normuje postępowanie przy egzekucyi wierzytelności prywatnych, jednak Rząd przy uchwaleniu tej noweli wyraźnie oświadczył, że ma ona być normą także przy egzekwowaniu wierzytelności skarbowych.

Stało się to już wtenczas, gdy w komisji sprawiedliwości, (Justizausschuss) powstała myśl, aby dodać do uchwalic się mającej ustawy pa-

ragraf, że te same zasady mają walor przy egzekucjach wierzytelności skarbowych, albo też wezwać Rząd o postawienie wniosku do specjalnej ustawy o egzekucji wierzytelności skarbowych. Otóż przy obradach w komisji reprezentant ministerstwa skarbu oświadczył, że według dekretu nadwornego z 15. stycznia 1784 Rząd zawsze był i jest obowiązany przy egzekucjach na rzecz skarbu trzymać się takich norm, jakie przepisuje sądowa procedura cywilna. Oświadczył zatem reprezentant Rządu w komisji, że Rząd się będzie trzymał tych zasad, jakie w noweli egzekucyjnej wprowadzone będą, a to tem pewniej, ile że już w instrukcyi dla egzekutorów podatkowych z r. 1878 Rząd wypowiedział mniej więcej te same zasady, które znajdują wyraz w noweli, mianowicie, że wyłączone być mają z egzekucyi przedmioty składające inwentarz gospodarczy i przedmioty, które są niezbędnie dłużnikowi potrzebne.

W obec tego oświadczenia reprezentanta Rządu komisya sprawiedliwości zaniechała myśli stawiania osobnego paragrafu do ustawy, zaniechała stawiania rezolucyi do Rządu, aby projekt ustawy osobnej przedłożył i zadowolniła się tem oświadczeniem, które do protokołu komisji wpisane zostało. Gdy sprawa na plenarnem posiedzeniu dnia 5. października 1886, jak to wyraźnie p. dr. Steinbach w komentarzu swym zaznaczył, wniesioną została, wystąpił reprezentant Ministerstwa skarbu i oświadczył, że administracya skarbowa przy egzekucjach politycznych będzie się stosowała do postanowień tej noweli egzekucyjnej. Oświadczył mianowicie (przytoczę słowa w oryginale) (czyta):

„Dass bei Eintritt dieses neuen Gesetzes die Finanzverwaltung bei der politischen Exekutionsführung nach den Bestimmungen dieses Gesetzes vorgehen wird“.

To oświadczenie zostało przyjęte przez Radę państwa do wiadomości, a pan minister Dr. Steinbach wydając po wejściu w życie noweli egzekucyjnej, której jest autorem, komentarz, zaznaczył wyraźnie, że nie ulega wątpliwości, że administracya państwa jest obowiązana stosować się do tych zasad i podniósł, że w ministerstwie skarbu panowało zawsze takie przekonanie prawne, („Rechtsauffassung“) że organa fiskalne obowiązane są trzymać się tych zasad, jakie wypowiedzi sądowa procedura cywilna, a gdy

egzekucyjna nowela jest częścią tej procedury sądowej, przeto zasady w noweli wypowiedziane stosują się także do egzekucyi podatkowych.

Otóż mój wniosek nie zmierza do niczego innego, jak aby te zasady, które są w noweli egzekucyjnej wypowiedziane, przestrzegane były przy egzekucyi podatkowej, a to wystarczy dla zasłonięcia ludności przed przesadnymi wymaganiami egzekutorów.

Według §. 3. noweli wszystkie przedmioty, które ustawa cywilna zalicza do inwentarza, jako to zboże, bydło, narzędzia potrzebne do gospodarstwa, nie mogą być odłączone od gruntu i osobno licytowane. Wylicza dalej §. 2. przedmioty wyjęte od egzekucyi jako to: sprzęty domowe, pościel, odzież, jedną krowę jakoteż narzędzia rękodzielnicze potrzebne do wykonywania rzemiosła

Otóż trudno w dzisiejszym stanie rzeczy wymagać, aby egzekutorowie podatkowi całą tę kwestyę studjowali genetycznie od początku, jak ja ją tu przedstawiłem, i aby z tego oświadczenia rządu wypowiedzianego najpierw w komisji następnie w pełnej Izbie, wyrobili sobie to przekonanie, że nie mogą zabierać tych przedmiotów, jakie wspomniana nowela wyjąkuje z pod egzekucyi. Jest tedy rzeczą administracyi centralnej pouczyć ich o tem.

Przestrzeganie ścisłe zasad wypowiedzianych w noweli egzekucyjnej jest nie tylko w interesie dłużnika, któremu władza prawodawcza, za zgodą reprezentanta ministerstwa skarbu, zagwarantowała spokojne używanie wyjętych z pod egzekucyi przedmiotów, a jest to także w dobrze zrozumianym interesie skarbu.

Nie może bowiem być z korzyścią dla państwa takie postępowanie egzekucyjne, które dłużnika może doprowadzić do ruiny; przy takim postępowaniu, jakkolwiek chwilowo restancye się zmniejszą, jednak siła podatkowa osłabnie, a pod względem społecznym z pewnością będzie rezultat ujemny szczególnie co do ludności włościańskiej.

Jeśli przypomnimy sobie trudne warunki w jakich ludność włościańska pozostaje: rozdrobienie gruntów, które wedle ostatniej pracy Dr. Pilata posunięte jest tak daleko, że przeciętny rozmiar posiadłości włościańskich wynosi dziś zaledwie $\frac{1}{3}$ tego, co przed laty 40; jeśli przypomnimy sobie, jak niekorzystną jest dla ludno-

ści włościańskiej procedura cywilna, przy której przebiegły i sprytny spekulant ma wyższość nad włościaninem rzetelnym, ale nieporadnym, nie umiejącym się bronić; jeżeli uprzytomnimy sobie, jak uciążliwe są przepisy katastralne i hipoteczne, i z jakimi połączone kosztami; jeśli skonstatujemy jeszcze raz fakt znany, że pomimo tylu usiłowań o usunięcie lichwy, pomimo tylu instytucji założonych dla udzielania taniego kredytu i z pożytkiem działających, są jeszcze okolicie, gdzie lichwa grasuje i gdzie włościanin nie ma nawet własnego bydła, lecz wypasa bydło cudze — na cudzy użytek; jeśli to wszystko zważymy to musimy przyznać, że wszystko się składa na utrudnienie egzystencji włościanina, który jednak trzyma się tej ojcowizny, choć uszczuplonej. A możemy nawet podnieść z otuchą, że nasz lud wiejski, pomimo tych trudnych stosunków w ostatnich zwłaszcza latach daje dowody wielkiej energii i żywotności i stara się wyemancypować z pod przewagi żywiołów wrogich, sam nawet tworzy instytucje mające polepszyć jego dolę i uczynić go niezawisłym pod względem gospodarczym. A przyznać tu musimy, że ciężkie obowiązki swe wobec kraju i państwa wypełnia z posłuszeństwem i rezygnacją.

Wobec tego wszystkiego, jeżeli włościanin znajdzie się w położeniu trudnym, spowodowanym przez nieurodzaj, chorobę, czy też inną klęskę a wtedy właśnie znajdzie się pod ciężarem egzekucyi, która nie przestrzega tych granic, jakie w ustawie są wskazane, to przyznać trzeba, że w takiej chwili popaść musi w rozgoryczenie i zwątpienie, że wtedy łatwo zajdą przystęp do jego ucha takie podszepty, którym my przystępu bronić powinniśmy. Jeżeli zatem kwestyę egzekucyi podatkowej z tego weźmiemy stanowiska; jeżeli przyznamy, że wtrącenie takiego przynębionego dłużnika przez zbyt surową egzekucyę podatkową do nędzy, w interesie państwa z pewnością nie leży, a interesom społeczeństwa jest wprost szkodliwe; jeżeli przypomniny, że włościanin w ten sposób w nader trudne położenie postawiony tem łatwiej może uwierzyć, że tam gdzieś daleko za Oceanem, lub za wschodnim kordonem, jest ludowi daleko lepiej; to biorąc rzecz z tego stanowiska musimy przyznać, że sprawa teraz rozbierana nie jest zwykłym postulatem do władz rządowych, jakie nieraz uchwalamy, ale jest to kwestya donioślejsza, na którą

wszyscy, którzy o ład społeczny w kraju dbają, baczną uwagę zwrócić powinni.

Zapewne, że wychodząc ze stanowiska tylko fiskalnego możnaby wzruszyć ramionami i poprześcić na uwadze, że nikomu nie jest przyjemnie płacić zatem dlatego domagamy się ulg egzekucyjnych. Lecz zapatrując się z punktu widzenia ogólniejszego, każdy prawodawca, każdy administrator kraju, każdy mąż stanu musi przyznać, że rzecz ta zasługuje na uwagę głębszą, że zatem władze najniższe, organa najpodrzedniejsze, które z natury rzeczy są tylko ślepych wykonawcami, powinny być w odpowiedni sposób pouczone, gdzie są granice egzekucyi fiskalnej. Takie przekonanie wypowiedział JE. Dr. Steinbach w swoim komentarzu do ustawy, której sam jest autorem i nie wątpię, że i dziś jest tego samego zdania.

Nie zawadzi tu przypomnieć, że ciężary podatkowe, jakie na kraju naszym ciążyą, doszły do takich rozmiarów, że wszelka bezwzględność w ściąganiu jest podwójnie szkodliwą. Jeżeli porównamy to co widzimy w innych krajach Europy z tem, co doświadczamy w naszym kraju, to okaże się, że podatkowy ciężar jaki spada na producenta w naszym kraju jest daleko większy od podobnego ciężaru w innych krajach.

Wszyscy przyznajemy, że wielkie obciążenie podatkowe w Austrii jest koniecznością, która wynika z politycznego położenia monarchii; reprezentacya naszego kraju tak w Radzie państwa jak w delegacyach z całą gotowością wotuje wszystkie wydatki, które dla utrzymania potęgi monarchii są potrzebnymi, i to właśnie znajduje potem wyraz w obciążeniu podatkowym. Ale przyznać trzeba, że bezwzględność w ściąganiu podatków doprowadzająca kontrybuentów do ruiny wcale się do wzmocnienia potęgi państwa przyczynić nie może. (Brawo). Nie chcę tu przytaczać przykładów dla uwydatnienia różnic jakie zachodzą między innymi krajami a Galicyą pod względem ciężarów podatkowych; zaprowadziłoby to dyskusyę daleko po za ramy, jakie przedmiot objęty moim wnioskiem zakreśla.

Ktokolwiek zechciałby temu bliżej się przypatrzeć dowiedziałby się że ciężary u nas nie są 2 lub 3 razy większe, aniżeli gdzie indziej, ale jeszcze daleko więcej. Miałem sposobność przy innej dyskusyi przytoczyć jeden taki przykład o którym wspomnę tu tylko nawiasowo, miano-

wicie przytoczyłem działającą w Prusiech spółkę parcelacyjną polską, która wcale nie może liczyć na przychyłność władz skarbowych, a opłaca tak drobny podatek, że nawet wierzyłyby się temu nie chciało, gdyby to w sprawozdaniu urzędowym nie było wyraźnie umieszczone. Otóż ciężary, jakie polityczne położenie monarchii na nas wkłada, a które o ile sił starczy, najchętniej znosimy, są tego rodzaju, że konieczną jest pewna względność przynajmniej tam, gdzie ściąganie należitości spowodować musi ruinę dłużnika, gdzie zatem pewne minimum z majątku dłużnika koniecznie pozostawić mu należy.

Polecając zatem mój wniosek łaskawym względem Wysokiej Izby upraszam pod względem formalnym o odesłanie go do komisji podatkowej. (Brawo).

Marszałek. Kto się zgadza z odesłaniem tego wniosku do komisji podatkowej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Następuje punkt 20 porządku dziennego.

Pierwsze czytanie wniosku posła Niedzielskiego w przedmiocie zniesienia taryf przewozowych na kolejach dla materiałów budowlanych. (Aleg. 98.)

P. Niedzielski ma głos.

P. Niedzielski. Wysoka Izbo! Sądzę, że wniosek mój jest tak prosty, tak jasny, tak pożądanym i na czasie, i tak potrzebny nie tylko dla Rad powiatowych, ale głównie dla rozszerzenia sieci komunikacyjnej, że zabieranie Wysokiej Izbie drogiego czasu, dla motywowania wniosku według mego zdania byłoby z mojej strony lekkomyślnym marnotrawstwem. Dlatego prócz motywów, które znajdują się we wniosku samym, ja na poparcie jego nic więcej nie powiem. Niech mi jednak wolno będzie dodać tylko słów kilka. Jakiego znaczenia byłoby to dla mego n. p. powiatu wielickiego, gdyby wniosek mój był uchwalony i powiodło się Wydziałowi krajowemu uzyskać obniżenie taryf przy sprowadzaniu materiałów budowlanych, niech cyfry w tym względzie mówią. Mianowicie obecnie sprowadzenie sążnia kamienia loco Wieliczka kosztuje 18 zł, jeżeliby zaś przyznano najniższą taryfę kolejową przy sprowadzaniu kamienia, taryfa wynosiłaby z Podgórza do Wieliczki 1 zł. 40 ct., zaś sam kamień (sążeń kosztuje na miejscu w Podgórzu 3 zł. 75 ct.), zatem za ten sam kamień, za który obecnie płacę

18 do 20 zł., płaciłbym tylko 5 zł. 15 ct. Dlatego też Wysoka Izba raczy uchwalić mój wniosek.

Zwróciłbym się jeszcze z prośbą do Wysokiego Wydziału krajowego, aby w tym kierunku podjął kroki natychmiast, jeżeli Dyrekcyja kolei skarbowych do życzenia Wysokiej Izby się przychyli, iżby powiaty mogły z tego korzystać jak najrychlej. Dodać tu muszę uwagę, że jeżeliby Dyrekcyja kolei państwowych tego życzenia Wysokiej Izby nie uwzględniła, w takim razie poniosłyby stratę tylko powiaty, któreby z tego dobrodziejstwa korzystać nie mogły, ale z drugiej strony Dyrekcyja kolei skarbowych nie zyskałaby nic, dlatego, żeby materiały kolejną sprowadzane nie były. Jeszcze raz zatem powtarzam, że wniosek mój tłómaczy i popiera się sam przez się, i dlatego obszernego motywowania nie potrzebuje.

Pod względem formalnym upraszam, aby Wysoka Izba odesłała mój wniosek do komisji drogowej.

Marszałek. Kto jest za odesłaniem tego wniosku do komisji drogowej, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z porządku dziennego przystępujemy do punktu 21.

Sprawozdanie komisji szkolnej względem przeistoczenia 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brodach na szkołę wydziałową. (Aleg. 99.)

Sprawozdawca p. Zoll ma głos.

Sprawozdawca p. Dr. Zoll (zaczyna czytać sprawozdanie z aleg. 99.

P. Wiktor. Wnoszę uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania.

Marszałek. Jest wniosek uwolnienia p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty. Proszę o odczytanie wniosków.

Sprawozdawca p. Dr. Zoll (czyta):

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. a) w miejsce dotychczasowej 7-klasowej szkoły pospolitej żeńskiej w Brodach utworzoną zostanie w tem mieście z początkiem roku szkolnego 1893/94 czteroklasowa szkoła wydziałowa żeńska, połączona z czteroklasową szkołą pospolitą, tudzież z kursami uzupełniającymi, miano-

wicie z kursem praktycznym robót kobiecych i kursem teoretycznym dla dorosłej młodzieży płci żeńskiej, a to w myśl załączonego pod A. §. statutu.

b) Wszystkie w art. XXIV. ustawy z dnia 2. lutego 1885 (Nr. 29 Dz. u. kr.) wymienione wydatki na powyższą szkołę ponosić będzie gmina miasta Brodów z własnych funduszków.

c) Oprócz prestacyi dotychczasowych dobrowolnych i prestacyi ustawą nałożonych na pokrycie płac nauczycieli, gmina obowiązana będzie dopłacać jeszcze corocznie kwotę 700 (siedmset) zł. w. a. na płace nauczycieli zreorganizowanej szkoły wydziałowej. Resztę wydatków na płacę dyrektora i nauczycielek powyższej szkoły ponosić będzie fundusz szkolny okręgowy, a względnie krajowy.

d) Wydatki na utrzymanie kursów uzupełniających teoretycznego i praktycznego, które przy powyższej szkole urządzić się mają, pokrywane będą z opłat szkolnych i dobrowolnych datków, a w razie gdyby opłata i datki te nie wystarczały, będzie reszta kosztów pokryta także z funduszków gminnych.

II. Sejm uchwała załączony pod A. statut.

Marszałek. Rozprawa ogólna otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej. Czy żąda kto głosu co do punktu I.? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje punkt I. a), b), c), d) wniosku, rączy rękę podnieść. (Większość). Jest przyjęty. Przystępujemy do punktu IIgo. Proszę p. sprawozdawcy o odczytanie projektu statutu

Sprawozdawca p. Dr. Zoll (czyta):

Projekt statutu

szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą, tudzież kursów nauki dopełniającej w Brodach.

§. 1.

Cel szkoły wydziałowej żeńskiej wskazuje Art. IX. krajowej ustawy szkolnej z dnia 2. lutego 1885. (Nr. 28 Dz. u. kr.).

§. 2.

Ze szkołą wydziałową łączą się kursa uzupełniające, teoretyczny i praktyczny.

§. 3.

Szkoła wydziałowa wraz z kursami uzupełniającymi tworzy organiczną całość i zostaje

pod jedną dyrekcją. Tej samej dyrekcji podlega zarazem czteroklasowa żeńska szkoła ludowa pospolita, połączona ze szkołą wydziałową.

§. 4.

Językiem wykładowym tak szkoły pospolitej jak i wydziałowej, tudzież kursów uzupełniających jest język polski.

I. Szkoła wydziałowa.

§. 5.

Szkoła wydziałowa obejmuje kurs nauki czteroletni o 4 klasach.

§. 6.

Warunkiem przyjęcia uczenicy do tej szkoły jest świadectwo z IV. klasy szkoły ludowej pospolitej, lub pomyślny wynik egzaminu wstępnego, przy którym kandydatka wykazać ma znajomość wszystkich przedmiotów przepisanych planem naukowym dla klasy VI. czteroklasowych szkół żeńskich.

§. 7.

Prócz przedmiotów wskazanych Art. VII. i IX. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885, będą także udzielane język francuski i nauka muzyki jako przedmioty nadobowiązkowe.

§. 8.

Nauka odbywać się będzie wedle planu naukowego, wydanego przez c. k. Radę szkolną krajową.

§. 9.

Grono nauczycieli szkoły wydziałowej żeńskiej składa się z dyrektora, katechety i 4 nauczycielek z kwalifikacją do szkół Wydziałowych.

Rada szkolna okręgowa a w razie wątpliwości Rada szkolna krajowa oznacza grupy kwalifikacyjne, do których uzdolnienie potrzebne mają wykazać kompetentki przy każdorazowym ogłoszeniu konkursu. Przytem należy tak postępować, ażeby wymaganiom planu naukowego co do rozkładu przedmiotów naukowych stało się zadość.

Kierownik ma się wykazać przynajmniej patentem nauczycielskim dla szkół Wydziałowych.

§. 10.

Dyrektor i 4 nauczycielki dla 4 klas szkoły wydziałowej mają posady stałe. Stanowisko katechety określa osobna ustawa. (Dz. u. kr. Nr. 71. z roku 1889).

II. Kurs uzupełniający teoretyczny.

§. 11.

W myśl Art. XII. ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885 urządza się kurs uzupełniający w kierunku teoretycznym dla młodzieży dorosłej płci żeńskiej. Czas trwania tego kursu oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 12.

Kurs ten ma na celu uzupełnienia wykształcenia, udzielonego przez szkołę wydziałową i obejmować może następujące przedmioty:

- a) Historię literatury powszechnej z szczególnem uwzględnieniem literatury polskiej i ruskiej;
- b) Historię powszechną nowszych czasów;
- c) Estetykę ze szczególnem uwzględnieniem utworów ducha polskiego;
- d) Wiadomości z higieny, pedagogii, dydaktyki, o ile są potrzebne w przyszłym powołaniu kobiety;
- e) Naukę gospodarstwa domowego.

Liczbę godzin wyznacza Rada szkolna miejscowa, nauka zaś tak będzie rozłożoną, by uczennicom tego kursu umożliwić korzystanie z niektórych działów kursu praktycznego robót kobiecych.

§. 13.

Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły wydziałowej z dostatecznym postępem, lub złożenie egzaminu wstępnego z nauk w szkole wydziałowej udzielanych, a ilość uczennic nie może przekraczać w jednej klasie 45.

§. 14.

Nauk udzielać będą zawodowi nauczyciele lub nauczycielki przedstawiani corocznie przez Radę szkolną miejscową do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej. Remuneracye wyznacza im Rada szkolna miejscowa.

§. 15.

Udzielający nauk na tym kursie zbierać się będą pod przewodnictwem dyrektora na konferencye peryodyczne, celem omawiania kwestyj dotyczących kursu, a wnioski przedstawiane będą władzy nadzorczej.

§. 16.

Uczennice kursu teoretycznego składają na ręce dyrekcji z początkiem każdego roku szkol-

nego wpisowe 1 zł., a oprócz tego z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę, wynoszącą miesięcznie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu teoretycznego połączonych. Radzie szkolnej miejscowej służy prawo podwyższenia ewentualnie zniżenia opłaty, także uwolnienia od połowy opłaty ubogich, odznaczających się w naukach uczennic na przedstawienie grona nauczycielskiego; jednak liczba uwolnionych nie ma przenosić $\frac{1}{4}$ ogółu uczennic.

III. Kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 17.

W myśl ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1885 Art. XI. urządza się kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 18.

Kurs ten obejmować może oddział krawiectwa i oddział białego szycia, a mianowicie obejmuje oddział białego szycia:

- a) Naukę kroju bielizny w połączeniu z rysunkiem stosownym;
- b) Ćwiczenia w szyciu ręcznym i maszynowym, według najlepszych metod z uwzględnieniem metody szalenfeldowskiej i poznawanie towarów.

Oddział krawiectwa obejmuje zaś:

- a) Naukę kroju sukien w połączeniu z rysunkiem stosownym;
- b) Wykonanie robót według najnowszych metod z uwzględnieniem nauki o kolorach i stylach, tudzież towaroznawstwa.

Oprócz tego mogą być na kursie praktycznym wykładane:

- a) Rachunki kupieckie w połączeniu z buchalterią;
- b) Stylistyka handlowa;
- c) Geografia handlowa.

§. 19.

Czas trwania tego kursu, tudzież liczbę godzin nauk oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 20.

Na kurs praktycznych robót wpisać się mogą uczennice po ukończeniu z dostatecznym postępem szkoły wydziałowej, a także uczennice, które z takim postępem ukończyły tylko 4-klasową szkołę pospolitą lub wykażą wiadomości,

odpowiadające tejże szkole, ale tylko pod tym warunkiem, że skończyły 14-ty rok życia.

§. 21.

Etat sił nauczycielskich powyższego kursu t. j. liczbę nauczycielek, ich stanowisko (czy stałe, czy tymczasowe), ich płace i inne pobory, tudzież ich emeryturę uchwała Rada miejska i przedkłada do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej.

§. 22.

Warunkiem uzyskania posady jest świadectwo dojrzałości uzyskane w seminarium nauczycielskiem, oraz świadectwo z ukończonych z dobrym postępem kursów robót kobiecych w szkole fachowej.

Nauczycielki tak tymczasowe, jakoteż stałe mianuje w myśl Art. 10. ustawy z dnia 1. stycznia 1889. (Dz. u. kr. Nr. 16.) na przedstawienie Rady miejskiej Rada szkolna okręgowa.

§. 23.

Przepisy dyscyplinarne, obowiązujące nauczycieli szkół ludowych, stosują się także do nauczycielek na kursie robót kobiecych. Sprawy ich dyscyplinarne należą jednak do Rady szkolnej okręgowej, a tylko kara wymieniona w art. 24. lit. e ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. Nr. 16.) zastrzeżona jest orzeczeniu Rady szkolnej krajowej.

§. 24.

Uczennice kursu praktycznego składają na ręce dyrekcji z początkiem każdego roku wpisowe 1 zł., a nadto z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę w kwocie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu praktycznego połączonych. Co do podwyższenia lub niżenia, a względnie uwolnienia od połowy opłaty, obowiązują odnośne postanowienia §. 16. Uczennice kursu teoretycznego, uczęszczające na kurs robót, nie składają osobnej opłaty.

§. 25.

Po ukończeniu kursu praktycznego lub teoretycznego otrzymuje uczennica świadectwo, stwierdzające postęp w naukach.

§. 26.

Rada szkolna krajowa może na żądanie Rady miejskiej w miarę potrzeby rozszerzyć zakres nauki na kursach uzupełniających, tak praktycznym jak i teoretycznym, a przeto zmienić postanowienia, zawarte w §§. 12. i 18. statutu.

§. 27.

Co do ingerencji dyrekcji zakładu do kursu praktycznego, stosuje się w zupełności §. 15., nadto obowiązana jest dyrekcya do składania rocznych sprawozdań Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej, a względnie okręgowej.

§. 28.

Rok szkolny rozpoczyna się 1. września, a kończy 15. lipca uroczystem zamknięciem z wystawą prac uczennic.

Marszałek. Rozprawa nad projektem statutu otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa ogólna zamknięta. Przystępujemy do rozprawy szczegółowej.

P. Wiktor. Wnoszę przyjęcie tego statutu en bloc.

Marszałek. Jest wniosek przyjęcia tego statutu en bloc — kto przyjmuje ten wniosek, rączy rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Kto przyjmuje statut en bloc, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

P. Wiktor. Wnoszę przystąpienie do trzeciego czytania z pominięciem czytania.

Marszałek. Jest wniosek przystąpienia do trzeciego czytania z pominięciem czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza rączy rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty. Kto przyjmuje ten statut w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Statut szkoły wydziałowej żeńskiej w Brodach jest przyjęty.

Przystępujemy do ostatniego punktu porządku dziennego.

Na żądanie kilku pp. posłów z powodu tego, że kartki zostały wydrukowane niedokładnie, usuwam wybór komisji konkurencyjnej z porządku dziennego a postawię go na porządku dziennym na najbliższym posiedzeniu. Upraszam więc Wysoką Izbę o przystąpienie do wyboru komisji kolejowej z 11 członków i bankowej jak dziś uchwalono z 14 członków, oraz do wyboru uzupełniającego dwóch członków do komisji drogowej. Na skrutatorów do tych wyborów zapraszam pp. Viviena, Łączyńskiego, Rayskiego, Sirkę, Dydyńskiego i Niedzielskiego. Zawieszam posiedzenie na 5 minut, celem zebrania kartek i dopełnienia skrutynium.

(Po przerwie)

Udzielam głosu p. Vivienowi celem zdania sprawy ze skrutynium.

P. Vivien. Do komisji kolejowej głosowało 87 posłów. Absolutna większość 44. Wybrani zostali pp.

Gross
Jaworski
Męciński
Ochrymowicz
Popowski
Romer Gustaw
Rozwadowski
Stadnicki Jan
Struszkiewicz
Szczebanowski
Vivien.

Do komisji bankowej było głosujących 86. Absolutna większość 44. Wybrani zostali pp.

Abrahamowicz
Dembowski
Gorayski
Gross
Mandyczewski
Marchwicki
Polanowski
Rapoport
Scipio
Skalkowski
Skrzyński
Stadnicki Jan
Weigel
Wodzicki Ludwik

Do komisji drogowej głosujących było 76. Absolutna większość 39, tę otrzymali pp. Jędrzejowicz Adam i Skrzyński Zdzisław.

Marszałek. Wybrani więc zostali do komisji kolejowej pp.:

Gross
Jaworski
Męciński
Ochrymowicz
Popowski
Romer Gustaw
Rozwadowski
Stadnicki Jan
Struszkiewicz
Szczebanowski
Vivien

Do komisji bankowej pp.

Abrahamowicz
Dembowski
Gorayski
Gross
Mandyczewski
Marchwicki
Polanowski
Rapoport
Scipio
Skalkowski
Skrzyński
Stadnicki Jan
Weigel
Wodzicki Ludwik.

Do komisji drogowej pp. Jędrzejowicz Adam i Skrzyński Zdzisław.

Porządek dzienny jest wyczerpany.

P. Wiktor. Proszę o głos.

Marszałek. P. Wiktor ma głos.

P. Wiktor. Ponieważ wniosek p. Skalkowskiego został odesłany do komisji podatkowej, a komisja taka wybrana jeszcze nie została, przeto wnoszę jej wybór z 17 członków.

P. Dr. Okuniewski. Proszu o hołos.

Marszałek. Rozprawa otwarta głos ma p. Okuniewski.

P. Dr. Okuniewski. Ja wnoszu wybor tej komisji z 7 członów.

Marszałek. Czy żąda jeszcze kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wyborem komisji podatkowej z siedmiu członków, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

P. Wiktor. Proszę o głos.

Marszałek. Głos ma p. Wiktor.

P. Wiktor. Wskutek opróżnienia jednego miejsca w komisji szkolnej i petycyjnej, wnoszę dodatkowy wybór po jednym członku do każdej z tych komisji.

Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wyborem po jednym członku do komisji szkolnej i petycyjnej raczy rękę podnieść. (Większość) Wniosek jest przyjęty.

Wybór ten postawię na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

P. Dr. Skalkowski. Proszę o głos pod względem formalnym.

Marszałek. P. Skałkowski ma głos.

P. Dr. Skałkowski. Ponieważ są zgłoszone dwa wnioski do komisji gminnej, dlatego wnoszę także wybór komisji gminnej z 15 członków.

Marszałek. Jest wniosek wybrania komisji gminnej z 15 członków. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto przyjmuje ten wniosek zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Proszę p. sekretarza o odczytanie wniosków które wpłynęły.

Sekretarz p. Wiktor (czyta):

W n i o s e k.

Zważywszy, że uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 25. stycznia 1887 Wydział krajowy otrzymał polecenie, aby na podstawie zbadania wyników 20-letniej działalności samorządu gminnego poczynił wnioski, czy i o ile przy zachowaniu zasady i przedmiotowego zakresu samorządu potrzebną jest reforma ustawodawstwa gminnego, tak dla gmin miejskich jak dla wsi;

zważywszy, że u gmin wiejskich w szczególności Wydział krajowy otrzymał polecenie zbadać i poczynić wnioski;

„czyby nie należało dla tych zadań administracji publicznej, którym gminy i obszary dworskie nie są w stanie poddać, wytworzyć lub dać możność wytworzenia takiej organizacji samorządnej, któraby przy szerszej, silniejszej podstawie pod względem obszaru, ludności i zasobów materialnych tym zadaniom sprostać zdołała“;

zważywszy, że Wydział krajowy polecenie to dotąd tylko w części spełnił przedkładając projekty ustaw gminnych dla 30 większych miast i dla mniejszych miast i miasteczek;

zważywszy, że sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego, przedłożone obecnie Wysokiemu Sejmowi, nie zapowiada, kiedy dalsza część reformy gminnej, a mianowicie ustawa gminna wiejska zostanie przedłożona Wysokiemu Sejmowi;

zważywszy, że potrzeba reformy organizacji gminnej na wsi jest pilną i czem raz staje się pilniejszą, gdyż jak powszechnie wiadomo, i jak szczegółowo stwierdziły przeprowadzone przez Wydział krajowy badania skutkiem niedo-

statków tej organizacyi miejscowej, a w szczególności policyi miejscowej, nie są należycie załatwione, a wiele ustawą dla braku odpowiednich organów na miejscu wcale nie jest wykonywanych, lub wykonanie ich jest niedostateczne; zważywszy, że w należytem sprawowaniu administracyi miejscowej wszyscy mieszkańcy wsi tak w gminach, jak na obszarach dworskich w równej mierze są interesowanymi, a przeto do kosztów tej administracyi w odpowiednim stosunku przyczyniać się powinni, przez co oczekiwać należy wzmocnienia harmonii społecznej; zważywszy, że przedstawienie skodyfikowanych wniosków do reformy wnioskującej tak głęboko w stosunki społeczne i oddziałującej na cały ustrój autonomiczny i inne działy ustawodawstwa krajowego, może wyjść tylko od najwyższej władzy autonomicznej która przy sprawowaniu naczelnego nadzoru nad gminami ma sposobność poznać najdokładniej niedostatki obecnej organizacyi we wszystkich częściach kraju.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w dalszem wykonaniu uchwały Sejmu z dnia 25. stycznia 1887, tudzież uchwały Sejmu z dnia 24. marca 1892, przedłożył na najbliższej sesji sejmowej wnioski do zmiany ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 w tym kierunku, by utworzoną została dla tych działów administracyi publicznej, których pojedyncze gminy wiejskie i obszary dworskie należycie wypełnić nie mogą, zbiorowa organizacja autonomiczna, zostająca w ścisłym związku z samorządną organizacją powiatową, a nie naruszająca odrębności dzisiejszych gmin pod względem zawiadownictwa majątkiem gminnym i korzystania z dobra gminnego.

Tadeusz Pilat w. r. wnioskodawca.

Józef Popowski, Stefan Sękowski, Stanisław Stadnicki, Jan Gnoiński, Rey, Z. Dembowski, Skałkowski, Langie, Apol. Jaworski, Marchwicki, J. Męciński, Wincenty Gnoiński, Brykczyński A. Wodzicki, Władysław Struszkiewicz, Stanisław Badeni.

Marszałek. Z wnioskiem tym postąpię regulaminowo.

Sekretarz p. Wiktor (czyta):

W n i o s e k

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną

ustawę zaprowadzającą gminy okręgowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Lwów 24. kwietnia 1893.

Wnioskodawca Rutowski.

Hoszard, Żywicki, J. Wereszczyński, G. Romer, Klemensiewicz, Zoll, Paszkowski, Dr. Adam Asnyk, Albin Rayski, M. Michalski, Rogoyski, Fruchtman, Potoczek, Stręk, Mizia, Palch, Goldman, Dydyński, Dr. Olpiński, Żardecki, Weigel, Dworski, Gross, Zbyszewski, Dr. Midowicz, Dr. Czyżewicz, Szczepanowski, Romanowicz.

Ustawa

z dnia zaprowadzająca Gminy Okręgowe w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam co następuje:

Art. I.

W miasteczkach, gminach wiejskich i obszarach dworskich, które na mocy załączonej /i. ustawy zostaną połączone w Gminy Okręgowe, znosi się postanowienia ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 dz. ust. kraj. l. 19, oraz postanowienia ustawy o obszarach dworskich z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. l. 20 w dotychczasowym ich brzmieniu. W ich miejsce wchodzi w życie załączona ustawa zaprowadzająca Gminy Okręgowe.

Art. II.

Ustawa zaprowadzająca Gminy Okręgowe wejdzie w wykonanie po upływie sześciu miesięcy od dnia jej ogłoszenia, a w tym samym czasie traci ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. l. 19 oraz ustawa o obszarach dworskich z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. l. 21 w gminach i obszarach dworskich połączonych w Gminy Okręgowe moc obowiązującą.

Art. III.

Z dniem ogłoszenia ustawy zaprowadzającej Gminy Okręgowe rozpoczyna się tworzenie gmin okręgowych w całym kraju.

§. 1.

Z miasteczek, w których niezostała zaprowadzona osobna ustawa gminna dla miast i miasteczek, z gmin wiejskich oraz obszarów dworskich zostaną utworzone Gminy Okręgowe.

Łączyć można jedynie gminy i obszary dworskie znajdujące się w granicach jednego powiatu politycznego.

§. 2.

Gmina Okręgowa ma obejmować najmniej 2000 a najwięcej 8000 mieszkańców. Mniejsze lub większe gminy okręgowe mogą być utworzone tylko w wyjątkowych okolicznościach.

§. 3.

Połączenie miasteczek, gmin wiejskich i obszarów dworskich w Gminy Okręgowe przeprowadza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Rządem krajowym na podstawie wniosków przedłożonych przez Rady powiatowe w porozumieniu z c. k. starostwem.

Wydział Rady powiatowej wraz z c. k. starostą przesłuchawszy zwierzchność gminy, miasteczka oraz z każdej gminy większej wójta i dwóch lub trzech powołanych przez siebie gospodarzy, każdego właściciela obszaru dworskiego lub przez niego wyznaczonego zastępcę, obmyśli plan połączenia poszczególnych gmin i obszarów dworskich w Gminy Okręgowe. Za uchwałą Rady powiatowej, powziętą na posiedzeniu *ad hoc* zwołałem, przedłoży Wydział powiatowy cały plan wraz z motywami Wydziałowi krajowemu.

W razie nieporozumienia między Radą powiatową a c. k. starostwem, rozstrzyga Wydział kraj. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

W razie nieporozumienia między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem rozstrzyga ustawa krajowa.

§. 4.

Przy łączeniu poszczególnych miasteczek, gmin wiejskich i obszarów dworskich należy uwzględniać naturalne i historyczne związki poszczególnych gmin, gminy katastralne, przede wszystkim związki parafialne, dalej dokonane w nowszych czasach połączenia w okręgi szkolne, sanitarne, drogowe, dla poszczególnych celów gospodarczych i inne. Należy przestrzegać, ażeby nowo utworzona gmina okręgowa przedstawiała topograficznie całość ułatwiającą administrację, ażeby zasoby sił materyalnych i intelektualnych połączonych jednostek administracyjnych dawały rękojmię osiągnięcia celu Gminy Okręgowej.

§. 5.

Każda gmina okręgowa ma siedzibę urzędu gminy okręgowej i osobną nazwę. Nazwa miej-

scowości wybranej na siedzibę urzędu gminy okręgowej winna z reguły dać nazwę całej gminie okręgowej. Może być jednak obraną inną nazwą.

Wybór siedziby urzędu gminy okręgowej oraz nazwy dokonywa się w ten sam sposób co połączenie w gminę okręgową.

Przy wyborze siedziby urzędu gminy okręgowej należy uwzględnić, żeby siedziba ta była ile możności centralną, łatwo dostępną dla mieszkańców poszczególnych gmin miejscowych i obszarów dworskich. Na uwzględnienie zasługuje też obszar, zaludnienie i zamożność gminy. W razie, jeżeli gmina okręgowa obejmuje miasteczko, siedzibą urzędu będzie to miasteczko. Pierwszeństwo też mają gminy będące siedzibą urzędu parafialnego.

§. 6.

Przy tworzeniu gmin okręgowych należy wyłączyć te gminy, które z wyjątkowych lokalnych powodów, wielkiej rozległości terytorialnej, znacznej odległości od innych gmin, lub terytorjalnych właściwości utrudniających komunikację z innymi gminami nienadają się do połączenia, i przez których połączenie cel gminy okręgowej nie mógłby być należycie osiągniętym. Gminy takie należy pozostawić samoistnie, zwłaszcza wtenczas, jeżeli ich obszar, zaludnienie i siła podatkowa pozwalają na administrację odpowiednią w myśl obowiązującej ustawy gminnej.

W wyłączonych od połączenia w gminy okręgowe gminach i obszarach dworskich, obowiązują nadal dzisiejsza ustawa gminna i ustawa o obszarach dworskich.

§ 7.

Każda gmina miejscowa połączona w gminę okręgową zachowuje w zupełności swój majątek i swoje zakłady gminne, oraz samoistną administrację tychże.

Zmiana pod tym względem może nastąpić tylko na podstawie dobrowolnego porozumienia się gminy miejscowej z innymi składnikami gminy okręgowej, lub też z gminą okręgową i potrzebuje do tego upoważnienia Wydziału powiatowego a w razie odwołania Wydziału krajowego.

Art. IV.

Dopóki naczelnicy gmin okręgowych nie rozpoczną urzędowania, zachowują zwierzchności

gminne i przełożenia obszarów dworskich cały dotychczasowy swój zakres działania i załatwiają sprawy wedle postanowień dotychczas obowiązujących.

Sprawy z dniem rozpoczęcia urzędowania przez naczelnika gminy okręgowej prawomocnie niezakończony, przechodzą w zakres działania gmin okręgowych i władz nad nimi przełożonych i załatwiane będą wedle postanowień załączonej ustawy.

Art. V.

Ordynacya wyborcza dla gmin z 12. sierpnia 1866 obowiązywać będzie i nadal.

Art. VI.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

§. 1.

Gmina okręgowa składa się z połączonych gmin miejscowych (miasteczka, gmin wiejskich) oraz obszarów dworskich.

Gmina okręgowa ma swoją własną nazwę.

Gmina okręgowa ma swoją siedzibę urzędu gminnego okręg.

§. 2.

Zakres działania gmin oraz obszarów dworskich połączonych w gminę okręgową określają postanowienia niniejszej ustawy w Dziale VIII i IX.

Gmina połączona będzie odtąd nazywać się gminą miejscową.

§. 3.

Każda zmiana granic gminy okręgowej, wydzielenie poszczególnych gmin i obszarów dworskich ze związku gminy okręgowej i przywrócenie im dotychczasowej samoistności, lub też przyłączenie do innej gminy okręgowej może być dokonane jedynie na mocy ustawy krajowej.

Toż samo każda zmiana siedziby urzędu gminy okręgowej oraz nazwy gminy okręgowej.

DZIAŁ II.

Zakres działania gminy okręgowej.

§. 4.

Zakres działania gminy okręgowej jest:

- a) własny,
- b) poruczony.

Własny zakres działania gminy okręgowej.

§. 5.

Własny zakres działania, t. j. zakres, w którym gmina okręgowa z zachowaniem ustaw sa-

modzielnie zarządzać i rozporządzać może, obejmuje w ogóle wszystko co bezpośrednio dotyczy interesu gminy okręgowej i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonym być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu dziania gminy okręgowej w szczególności:

a) wolny zarząd wspólnym majątkiem gminy okręgowej i załatwienie spraw, odnoszących się do związku gminy okręgowej.

b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;

c) staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi po drogach i wodach;

d) policya polowa;

e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;

f) policya zdrowia;

g) policya nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej;

h) policyjny nadzór nad obyczajnością publiczną;

i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;

k) policya ogniowa, policya budownictwa, wykonywanie przepisów porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowy;

l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminy utrzymywane i na szkoły ludowe;

m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania przez gminy wybranych;

n) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji.

Z wyższych względów Państwa mogą pewne czynności policyi miejscowej w pojedynczych gminach okręgowych w drodze ustawy krajowej przekazane być osobnym organom rządowym.

Nadto należą do zakresu dziania gminy okręgowej wszelkie zbiorowe usiłowania i zakłady utrzymywane z funduszu gminy okręgowej zmierzające w granicach obowiązujących ustaw do podniesienia dobrobytu, kultury krajowej, polepszenia stosunków komunikacyjnych, zdrowotnych, humanitarnych oraz oświaty ludowej w obrębie gminy okręgowej.

Poruczony zakres dziania.

§. 6.

Ustawy określają poruczony zakres dziania gminy, t j. jej obowiązek do współdziania w sprawach publicznej administracyi.

DZIAŁ III.

Reprezentacya i zwierzchność gminy okręgowej.

§. 7.

Gminę okręgową reprezentuje i zarządza nią we wszystkich jej sprawach Rada gminy okręgowej i Zwierzchność gminy okręgowej.

Rada gminy okręgowej.

§. 8.

Rada gminy okręgowej składa się:

1. z burmistrza miasteczka;

2. z wójtów wszystkich gmin wiejskich połączonych;

3. z właściciela obszaru dworskiego każdej wsi połączonej, lub też pełnomocnika współsiadaczy, lub też ich zastępcę, którym ma być z reguły przełożony obszaru dworskiego;

4. z wybranych członków Rady przez poszczególne gminy miejscowe, a to w stosunku następującym:

a) gmina miejscowa, która ma więcej niż 500 mieszkańców wybiera do Rady gminy okręgowej oprócz wójta, nadto jednego radnego.

b) gmina licząca więcej niż 750 wybiera 2,

c) " " " " 1000 " 3,

d) " " " " 2000 " 4,

e) " " " " ponad 3000 " 5

radnych.

5. Bez wyboru wchodzi nareszcie członek gminy okręgowej, który na obszarze gminy miejscowej opłaca najmniej jedną piątą całej sumy podatków bezpośrednich w gminie do opłaty przypisanych, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność wykluczająca albo wyłączająca wskazana w ordynacyi wyborczej dla gmin.

Nie korzysta jednak z tego prawa, kto już z tytułu pod 1. 3 wykazanego, zasiada w Radzie.

Za osobą nie używającą własnowolności, wykonywa to prawo jej zastępca, lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety, jeżeli chcą z tego prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby mające to prawo, mogą, je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład Rady gminy okręgowej jednego z pośród siebie lub inną osobę

Radnego bez wyboru nie może zastępować kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności lub w myśl ordynacyi wyborczej dla gmin od prawa wybierania i obieralności do Rady gminnej jest wykluczonym lub wyłączoneym.

Zastępca może tylko jedną osobę zastępować.

Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminy okręg. głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych w niniejszym paragrafie l. 4 ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjąć wybór, albo korzystać z prawa przysługującego mu podług niniejszego paragrafu.

§. 9.

Do zastępywania radnych ubytych lub niemogących brać udziału w czynnościach Rady gminy okręgowej, wybrani będą równocześnie zastępcy, z każdej gminy najmniej jeden, a nie więcej jak połowa radnych wybranych z gminy.

Każdy posiadacz obszaru dworskiego mianuje jednego zastępcę.

§. 10.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru i obieralności zawiera ordynacya wyborcza dla gmin.

§. 11.

Wstępując do Rady Gminy okręgowej składają radni i zastępcy do rąk Naczelnika gminy okręgowej przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 12.

Radni i zastępcy wybierani będą na lat sześć. Ustępujący radni i zastępcy urzędować będą aż do ukonstytuowania się nowej Reprezentacyi gminy okręgowej. Ustępujący radni i zastępcy mogą być ponownie wybrani.

Wybór uzupełniający.

§. 13.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła Rada gminy okręgowej do grona swego na wniosek naczelnika gminy zastępcę uprawnionego do zastępowania

tego radnego, który ubył. Z pomiędzy zastępców radnych z wyboru ten będzie powołany, który przy wyborach największą ilość głosów otrzymał. W razie nierówności głosów rozstrzyga los. Jeżeli radny dłużej niż przez trzy miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada gminy okręgowej w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady gminnej okręgowej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tyłu radnych ubył, iżby liczby radnych nawet przez powołanie wszystkich uprawnionych zastępców uzupełnić nie można, będzie niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający radnych z wyboru.

Radni i zastępcy w wyborze uzupełniającym wybrani urzędować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsce zostali wybrani.

Zwierzchność Gminy okręgowej.

Skład Zwierzchności gminnej.

§. 14.

Zwierzchność Gminy okręgowej składa się:

a) z Naczelnika gminy okręgowej i jego zastępcy, oraz

b) z Wydziału gminy okręgowej.

Wydział składa się najmniej z czterech członków Wydziału a najwięcej z sześciu.

§. 15.

Naczelnika Gminy okręgowej, oraz Członków Wydziału wybiera Rada gminy okręgowej.

Członkowie Zwierzchności gminy okręgowej należą do Rady gminnej.

Zastępcę naczelnika wybiera Wydział Rady gminy okręgowej pod przewodnictwem naczelnika z pomiędzy członków Wydziału.

§. 16.

Do prawomocności wyboru naczelnika gminy okręgowej i członków Wydziału potrzebna jest obecność najmniej dwóch trzecich wójtów, właścicieli obszarów dworskich, oraz innych radnych bez wyboru.

W razie nieobecności dostatecznej liczby radnych każdej z tych kategorii lub ich zastępców prawnych, wybór musi być odroczony. Ponowne zebranie Rady gminy okręgowej, ogłoszone najmniej trzy dni przed zwołaniem Rady

dla wyborów ponownych ma prawo wybierać naczelnika w komplecie Rady, który jednak nie może być mniejszym, jak dwie trzecie ogółu wszystkich radnych.

Gdyby jednak i na tem drugiem zebraniu wymagany komplet nie dał się osiągnąć, wybiera Rada w każdym komplecie.

§. 17.

Naczelnika wybiera cała Rada większością absolutną.

Członków Wydziału wybiera Rada w sposób następujący:

Jeżeli Rada wybrać ma 4 członków Wydziału, to wybierają naczelnicy gmin miejscowych (burmistrz, wójtowie gmin) jednego, właściciele obszarów dworskich jednego z pomiędzy członków Rady bez różnicy.

Nadto cała Rada wybiera dwóch członków Wydziału Rady.

Jeżeli Rada wybiera 6 członków wydziału, to naczelnicy gmin miejscowych wybierają dwóch, właściciele obszarów dworskich dwóch, a cała Rada wybiera dwóch członków wydziału.

§. 18.

Wybrany na Naczelnika lub Członka Wydziału może być tylko członek Rady.

Naczelnik lub jego zastępca musi umieć czytać i pisać.

Wybór uzupełniający.

§. 19.

W razie opróżnienia posady naczelnika gminy lub członka Wydziału w ciągu okresu wyborczego, Rada gminy okręgowej dokona w jego miejsce nowego wyboru, najdalej do dni 14. Wybrany przy wyborze uzupełniającym naczelnik gminy okręgowej, zastępca naczelnika lub członek Wydziału urzędować będzie do końca sześćdziesięciu swego poprzednika.

Przyrzeczenie.

§. 20.

Naczelnik gminy okręgowej, jego zastępca i członkowie wydziału winni przy objęciu urzędu w obecności delegata Wydziału powiatowego złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego delegata, w miejsce przysięgi przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegają będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

C) Postanowienia ogólne.

Ustąpienie z posady.

§. 21.

Za przyzwoleniem Rady gminy okręgowej może naczelnik gminy, jego zastępca lub członek wydziału, radny lub zastępca radnego urząd swój złożyć. Naczelnik gminy, zastępca naczelnika, członek Wydziału, radny lub zastępca radnego traci swój urząd, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralność na członka Rady lub Zwierzchności gminy okręgowej była wykluczyła, lub jeżeli się do innej gminy przesiedli.

Jeżeli naczelnik gminy, zastępca naczelnika, członek Wydziału, radny lub zastępca radnego popadnie w śledztwo sądowe z powodu zbrodni, przekroczenia lub przestępstwa z chciwości popełnionego, lub jednego z przekroczeń w §. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony zostanie, wtedy nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne lub krydalne.

Jeżeli radny lub zastępca wchodzi w stosunki prawne z gminą okręgową, jako przedsiębiorca, dostawca, lub dzierżawca, nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki stąd wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Obowiązek przyjęcia wyboru

§. 22.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy okręgowej, winien przyjąć wybór bądź na członka Rady gminy okręgowej, lub też zastępcę, na Naczelnika gminy okręgowej, jego zastępcę, bądź na członka Wydziału.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru lub też od dalszego sprawowania urzędu służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatów, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostającym;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały jeden okres wyborczy piastowali posady w Zwierzchności gminy

okręgowej, jednak tylko na okres bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomność fizyczna, lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie dozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia corocznie, często przez dłuższy czas nie bywają w gminie okręgowej obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy bez wyboru do Rady gminy okręgowej należą.

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wybór, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada gminy okręgowej aż do wysokości 20 zł wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego; kara pieniężna wpływa do kasy gminy okręgowej na fundusz ubogich.

§. 23.

Urząd naczelnika gminy i jego zastępcy jest płatny. Urząd członka wydziału jest honorowy.

Wszyscy członkowie Rady i Zwierzchności mają prawo do zwrotu kosztów poniesionych w wykonywaniu swego urzędu i danych sobie poleceń.

DZIAŁ IV.

O zakresie działania Rady gminnej okręgowej.

§. 24.

Rada gminy okręgowej jest w sprawach gminy władzą uchwalającą i nadzorującą.

Władza wykonawcza jej nie służy.

Rada gminy okręgowej zastępuje gminę okręgową w wykonywaniu jej praw i obowiązków, wydaje w granicach ustawami oznaczonych imieniem gminy okręgowej postanowienia obowiązujące i uchwała sposób ich wykonania. Ona jest władzą zwierzchnią gminy okręgowej we wszystkich sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

Rada gminy okręgowej obraduje i uchwała o wszystkich sprawach gminy okręgowej, jej majątku, lub zakładów w granicach ustaw obowiązujących.

W szczególności należy do zakresu działania Rady gminnej okręgowej:

a) zmiana granic gminy okręgowej, wymagająca zatwierdzenia władz wyższych;

b) ustanawianie zasad zarządu, tudzież sposobu użytkowania majątku i dobra gminy okręgowej i zakładów gminy okręgowej;

c) sprawy należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, które Rada gminy okręgowej osobną uchwałą sobie zastrzegła (§. 31).

d) nabywanie lub pozbywanie nieruchomości lub praw, według ustaw za nieruchomości uważanych, obciążanie majątku gminy okręgowej, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;

e) stawianie kosztem gminy nowych budowli, przekształcanie lub znoszenie istniejących, tudzież inne przedsiębiorstwa, nakładem gminy wykonać się mające;

f) zaprowadzenie nowych zakładów gminy okręgowej, lub zwinięcie istniejących;

g) zawieranie, rozwiązywanie, zmiany kontraktów najmu i dzierżaw;

h) uchwalanie budżetu rocznego, wydatków budżetem nieprzewidzianych i kredytów dodatkowych, przyzwalanie na przenoszenie uchwalonych kredytów z jednej rubryki do drugiej, uchwalanie wszelkich zmian w budżecie, staranie się o pokrycie niedoboru, uchwalanie dodatków do podatków, opłat, prestacyj i usług, i oznaczenie dziennych cen takich prestacyj i robót;

i) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;

k) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzenie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;

l) zatwierdzanie wyników wszelkich licytacji;

m) wybór naczelnika gminy okręgowej i członków Wydziału;

n) uchwalanie etatu i płac urzędników i sług gminnych, jakoteż instrukcyi służbowych i statutu emerytalnego dla tychże;

o) wyznaczanie wynagrodzenia dla naczelnika gminy okręgowej i jego zastępcy;

p) wymiar emerytury dla urzędników gminy okręgowej na wniosek naczelnika gminy;

q) nadzór i kontrola nad czynnościami Zwierzchności gminy okręgowej;

r) wykonywanie służącego gminie prawa patronatu lub prezentowania, rozdawania miejsc

fundacyjnych, nie uwłaczając prawom na różnicy wyznań opartym;

s) wybór mężów zaufania do jednania stron;

t) uchwalanie regulaminów dla własnych czynności;

u) udzielanie zdania swego władzom wyższym na ich żądanie;

w) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom naczelnika gminy okręgowej i Wydziału. Zwyczajny zarząd majątkiem gminy okręgowej.

§. 25.

Zwyczajny zarząd majątkiem nie należy do zakresu działania Rady gminy okręgowej, lecz Rada może poszczególne sprawy tego zarządu, na wniosek lub po wysłuchaniu Zwierzchności gminy okręgowej swojej uchwale zastrzedz.

Ustanawianie służby.

§. 26.

Rada gminy okręgowej winna przydać naczelnikowi gminy służbę potrzebną do załatwienia czynności, wypływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i sług, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania i ich zapatrzeniu.

Uchwały te poda naczelnik gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego do wiadomości Wydziału krajowego.

Gdyby Rada gminy okręgowej się wzbraiała uchwalić etat urzędników i sług, lub gdyby się okazało, że uchwalony przez Radę gminy okręgowej etat nie wystarcza do należytego załatwiania czynności własnego i poruczonego zakresu działania, a Rada gminy okręgowej mimo wezwania wskazanych jej braków nie uzupełniła, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem orzec może, jakiej kategorii urzędników i w jakiej liczbie gmina ma ustanowić i opłacać.

Nadzorowanie Zwierzchności gminy okręgowej.

§. 27.

Rada gminy okręgowej ma prawo i obowiązek urzędowanie Zwierzchności gminy okręgowej ciągle nadzorować. Nadzór ten wykonywa Rada gminy okręgowej za pomocą jednej lub kilku komisyj z grona swego wybranych, które

obowiązane będą o każdej dostrzeżonej nieprawidłowości lub wadliwości w urzędowaniu Zwierzchności gminy okręgowej bezzwłocznie Radę gminy okręgowej zawiadomić i poczynić wnioski o usunięcie złego, zaś po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminy okręgowej sprawozdanie o swoich czynnościach z wnioskami, jakie uznają za stosowne.

Skoro Rada gminy okręgowej przekona się o nieprawidłowościach lub wadliwościach, winna się postarać o bezzwłoczne ich usunięcie, a gdyby to nie odniosło skutku, donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Dla komisji kontrolujących uchwała Rada gminy okręgowej osobne instrukcje i przedłoży je Wydziałowi powiatowemu do wiadomości.

Naczelnik gminy okręgowej winien najdalej do dni 30 po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Wydziałowi powiatowemu odpisy sprawozdań komisji kontrolujących w ubiegłym roku, jakoteż odpis uchwał Rady gminy okręgowej na podstawie tych sprawozdań zapadłych, lub donieść w tym terminie o zachodzących przeszkodach.

Rada gminy okręgowej może także ustanowić osobne komisje do nadzorowania przedsiębiorstw gminy okręgowej, tudzież do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisyj Rada gminy okręgowej powołać może mężów zaufania z poza grona swego.

Ani komisya kontrolująca, ani specjalne komisje w myśl niniejszego paragrafu ustanowione, władzy wykonawczej nie mają, a zatem ani same nie zarządzić, ani Zwierzchności gminy okręgowej poleceń wydawać nie mogą.

Rewizya kasy.

§. 28.

Rada gminy okręgowej winna wybrać osobną komisję, której obowiązkiem będzie przynajmniej cztery razy do roku przedsięwziąć rewizję kasy gminnej i kas zakładów i funduszków pod zarządem gminy zostających i o każdej rewizyi Radzie gminy okręg. zdać sprawę na ręce naczelnika gminy, który odpis każdego sprawozdania do dni 8 Wydziałowi powiatowemu ma przedłożyć.

Jeżeli członkowie komisji szkonnijacej obowiązkowi w niniejszym paragrafie na nich włożonym zadość nie uczynią, może Wydział

powiatowy przeprowadzić szkonto kasy na koszt gminy. Oprócz tego winien Wydział powiatowy od czasu do czasu kasę gminną niespodziewanie szkontować.

Sprawy policji miejscowej.

§. 29.

O ile sprawowanie policji miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada gminy okręgowej w granicach ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy co do policji miejscowej i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 30 zł. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do dni 10.

Uchwały takie Rada gminy okręgowej powziąć może tylko na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy.

§. 30.

Rada gminy okręgowej winna uchwalać środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urzędów policji miejscowej i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbania w tej mierze, pochodzące z jej winy.

Odpowiedzialność gminy okręgowej.

Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków względem policji miejscowej na niej ciężących, winna gmina okręg. poniesioną szkodę wynagrodzić. W szczególności obowiązana jest gmina wynagrodzić szkodę wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny przy zbiegowisku dokonany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytany a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temu gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody, wyda polityczna władza powiatowa za poprzednim wysłuchaniem Wydziału powiatowego.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się pomiędzy gminą a poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

Zaopatrywanie ubogich.

§. 31.

Rada gminy okręgowej ma czuwać nad tem, aby ubodzy przynależni do gmin miejscowych (§. 106) według ustaw zaopatrzeni byli. Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczały, Rada postara się o potrzebną środki i oznaczy sposób ich użycia.

Udzielanie zdania.

§. 32.

Na żądanie władz rządowych lub autonomicznych winna Rada gminy okręgowej udzielać im swojego zdania.

Rozstrzygnięcie zażaleń.

§. 33.

Rada gminy okręg. rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom w sprawach dotyczących się majątku Zwierzchności gminy okręgowej lub zakładów gminnych, niemniej w tych sprawach, w których naczelnik gminy tylko uchwały Rady gminy okręgowej wykonywa. Zażalenie ma być wnoszone w ciągu 14-dniowego nieprzekraczalnego terminu od dnia ogłoszenia lub doręczenia rozporządzenia do Zwierzchności gminy okręgowej, która je przedłoży Radzie gminy okręgowej.

We wszystkich innych sprawach własnego zakresu działania rozstrzygnięcie rekursów przeciw postanowieniom naczelnika gminy i orzeczeniu Wydziału gminy okręgowej należy do Wydziału powiatowego, zaś w sprawach poruczonego zakresu działania do politycznej władzy powiatowej.

Regulamin.

§. 34.

Wydział krajowy wyda regulamin dla czynności Rad gmin okręgowych, tudzież instrukcję dla czynności Zwierzchności gmin okręgowych, we własnym zakresie działania, uwzględniając różnice potrzeb i stosunków zachodzących między gminami większemi i mniejszemi.

Rada gminy okręgowej może jednak uchwalić inny regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla swej Zwierzchności gminy okręgowej co do spraw własnego zakresu działania i swojej kasy gminnej, winna jednak regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla Zwierzchności okręgowej przedłożyć za pośrednictwem Wydziału powiatowego Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Instrukcja dla kasy gminy okręgowej przez Radę gminną uchwalona, wymaga zatwierdzenia przez Wydział krajowy.

Dopóki Rada gminy okręg. nie uchwali i nie przedłoży Wydziałowi krajowemu osobnego regulaminu dla swoich czynności i osobnej instrukcji dla Zwierzchności gminnej, obowiązujące będą regulamin i instrukcja przez Wydział krajowy wydane.

Instrukcyja dla kasy gminy okręg. przez Wydział krajowy wydana obowiązywać będzie tak długo, dopóki uchwalona przez Radę gminną osobna instrukcyja dla swej kasy, nie uzyska zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Zwoływanie Rady gminy okręgowej.

§. 35.

Rada gminy okręg. zbiera się na posiedzenie, ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej zaś raz na miesiąc. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę na posiedzenie. Każde posiedzenie, które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Naczelnik g. o. musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, polityczna władza powiatowa albo też Wydział krajowy lub powiatowy.

O nastąpić mającym posiedzeniu naczelnik gminy w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

Komplet do uchwał.

§. 36.

Rada gminy okręgowej nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna.

Do uchwały ustanawiającej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebna jest obecność dwóch trzecich radnych.

Jeżeli na posiedzeniu nie zbierze się ilość radnych potrzebna do powzięcia uchwał, winien naczelnik gminy najdalej do trzech dni zwołać Radę powtórnie i zarazem wezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swej nieobecności, winien naczelnik gminy nałożyć karę pieniężną aż do 10 zł.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy odwołanie się do Wydziału krajowego.

Grzywnę tę ściągnie naczelnik gminy. Radnego lub zastępcę, który bez usprawiedliwienia się na trzech po sobie następujących posiedzeniach się nie jawi, może Rada gminy okręg. na czas oznaczony, lub też na cały w toku będący peryod wyborczy od udziału w obradach i uchwałach Rady wykluczyć. Przeciw tej uchwale służy wykluczonemu rekurs do Wydziału powiatowego w terminie dni 14, licząc od dnia dorę-

czenia mu zawiadomienia o dotyczącej uchwale Rady gminnej.

Przeszkody uczestnictwa w obradach.

§. 37.

Członek Zwierzchności gminy okręg. lub Rady okręgowej nie może być obecny na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego urzędowania, jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych; winien jednak na żądanie Rady gminnej okręgowej stać się dla udzielenia żądanych wyjaśnień.

§. 38.

Członkowie Zwierzchności gminy okręgowej są obowiązani być obecnymi na każdym posiedzeniu Rady i mogą w każdym czasie głos zabrać. W głosowaniu przy sprawdzeniu rachunków i udzieleniu Zwierzchności gminnej absolutorium nigdy udziału brać nie mogą.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 39.

Na posiedzeniach Rady gminy okręgowej przewodniczy naczelnik gminy, a w razie przeszkody jego zastępca. Każde posiedzenie odbyte z pominięciem tego przepisu jest nieważne. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę, zagaja i zamyka posiedzenie, układa porządek dzienny, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Sekretarz Rady.

§. 40.

Rada gminy okręgowej wybiera sekretarza swego bądź z grona swego, bądź z pomiędzy urzędników gminy.

Warunki ważności uchwał.

§. 41.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. W innych wypadkach przewodniczący nie głosuje z wyjątkiem wyborów. Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 42.

Posiedzenia Rady odbywają się w lokalu urzędowym publicznie, wyjątkowo jednak może Rada uchwalić tajne posiedzenie. Posiedzenia, na

których przedmiotem obrad jest budżet lub zamknięcia rachunków, w każdym razie będą publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad lub w inny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek po poprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

Protokół posiedzenia.

§. 43.

Z każdego posiedzenia spisany będzie w księdze na to przeznaczony protokół, obejmujący nazwiska radnych, wnioski na posiedzeniu czynione i zapadłe uchwały. Protokół ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego, dwóch obecnych na posiedzeniu radnych i sekretarza.

Każdemu członkowi gminy okręgowej wolno przeglądać protokoły.

DZIAŁ V.

O zakresie działania zwierzchności gminy okręgowej.

§. 44.

Naczelnik gminy okręgowej w sprawach gminy jest organem zarządzającym i wykonawczym.

W razie przeszkody zastępuje naczelnika gminy okręgowej jego zastępca, tego zaś jeden z członków Wydziału. Rada gminy okręgowej na początku każdego roku oznaczy, który członek Wydziału w razie przeszkody zastępcy, ma zastępować naczelnika.

§. 45.

Do zakresu działania naczelnika gminy okręgowej należy w szczególności:

a) przewodniczenie w Radzie gminy okręgowej i przygotowanie wniosków do uchwał Rady;

b) wykonywanie ustaw i rozporządzeń we własny zakres działania gminy wchodzących;

c) wykonywanie wszelkich uchwał i zarządzeń Rady gminy okręgowej;

d) kierownictwo urzędem gminnym, nadzór nad urzędnikami i sługami;

e) wykonywanie policyi miejscowej, o ile to nie jest zastrzeżone dla Wydziału Rady;

f) zarządzanie w razach nagłych, za następnym usprawiedliwieniem w obec Rady gminy okręgowej;

g) przedstawianie do mianowania i odda-

lania urzędników gminy i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad urzędnikami i sługami;

h) zarząd majątkiem, dobrem i dochodami gminy okręgowej, zakładów i funduszków gminnych, lub pod zarządem gminy zostających;

i) prowadzenie kasowości i rachunkowości gminy okręgowej;

j) wykonywanie wszelkich spraw poruczonego zakresu działania.

§. 46.

Naczelnik gminy okręgowej reprezentuje gminę okręgową na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina okręgowa przyjmuje zobowiązania względem osób trzecich, muszą być podpisane przez naczelnika gminy i jednego członka Wydziału.

Dokument dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi być nadto podpisanym przez dwóch radnych i powoływać się na to przyzwolenie lub zatwierdzenie. W każdym razie dokument wydany imieniem gminy musi być zaopatrzone pieczęcią gminną.

Wydział Rady gminnej okręgowej.

§. 47.

Członkowie Wydziału dodani są naczelnikowi gminy okręgowej dla pomocy w urzędowaniu. Członkowie Wydziału pod przewodnictwem naczelnika stanowią Wydział Rady gminy okręgowej, któremu jest poruczone a) całe orzecznictwo w sprawach policyjno-karnych, oraz b) sprawowanie Sądów rozjemczych.

Sprawowanie policyi miejscowej.

§. 48.

Sprawowanie policyi miejscowej należy do naczelnika gminy okręgowej, z wyjątkiem w §. 47. lit. a) i §. 50. wymienionym.

Nadto ustaje ten obowiązek co do poszczególnych czynności, jeżeli są przekazane w drodze ustawy krajowej organom rządowym.

W nagłych wypadkach nieszczęścia, n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. naczelnik gminy okręgowej ma prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy okręgowej a nawet i obcych. Gdyby środki policyi miejscowej nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego (jak n. p. w razie epidemii) lub gdyby własne siły gminy

okręgowej nie wystarczały do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, naczelnik gminy okręgowej winien zawiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

Zagrażanie karami.

§. 49.

Naczelnik gminy okręgowej ma wyjątkowo prawo zagrażania karą pieniężną do 10 zł. lub w razie niemożności jej uiszczenia karą aresztu do dwóch dni, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policyi miejscowej niedopuszczającego zwłoki.

Wykonywanie władzy karnej.

Wydział gminy okręgowej jako sąd policyjno-karny.

§. 50.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania gminy okręgowej, wyrażoną jest sankcja karna i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, służy prawo orzekania kar za takie przekroczenia naczelnikowi gminy okręgowej a względnie jego zastępcy tylko kolegialnie razem z dwoma członkami Wydziału gminy okręgowej.

Dla prawomocności orzeczeń potrzeba, ażeby jeden z członków wydziału zasiadających w sądzie był wybranym w sposób w §. 8. przewidziany (przez przedstawicieli obszarów dworskich).

Celem wykonywania orzecznictwa w sprawach policyi miejscowej odbywać będzie Wydział Rady okręgowej pod przewodnictwem naczelnika gminy okręgowej sądy, co najmniej raz na dwa tygodnie. Do prawomocności orzeczeń potrzebną jest obecność najmniej dwóch członków Wydziału.

W ten sposób mają być także orzekane kary oznaczone przez Radę gminy okręgowej (§. 29).

Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności ich uiszczenia, kary aresztu mogą być orzekane.

Wszelkie orzeczenia kar mają być w osobną księgę wpisywane.

§. 51.

Od orzeczeń wydanych według §. 50. odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych,

zostających w czynnej służbie albo członków Sejmu krajowego, natenczas winien naczelnik gminy okręgowej przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i potwierdzenia.

Przeznaczenie kar.

§. 52.

Kary pieniężne, orzeczone podług §. 50. wpływają do kasy gminy okręgowej na fundusz ubogich gminy.

Sąd rozjemczy — jednanie stron.

§. 53.

Wydział gminy okręgowej pod przewodnictwem naczelnika lub jego zastępcy, w komplecie dwóch członków spełnia czynności sądu rozjemczego w gminie okręgowej (ust. z 6. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 13). Na ten cel przeznaczony będzie najmniej jeden dzień na dwa tygodnie.

Do prawomocności uchwał są potrzebne warunki w §. 50. przewidziane.

Przedstawienie urzędników do mianowania i przeniesienia w stan spoczynku.

§. 54.

Na podstawie etatu przez Radę gminy okręgowej uchwalonego lub na podstawie orzeczenia Wydziału krajowego w myśl ostatniego ustępu §. 26. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wydanego, naczelnik gminy okręgowej przedstawia Radzie gminy okręgowej urzędników gminy do mianowania. Mianowani urzędnicy posiadać muszą przepisaną kwalifikację.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy, jakie kwalifikacje dla każdej kategorii posiadają potrzebne z uwzględnieniem różnicy potrzeb i stosunków gmin większych a mniejszych, z pozostawieniem odpowiedniego czasu przejściowego.

Naczelnik gminy okręgowej przedstawia Radzie gminy okręgowej wnioski o przeniesienie urzędników w stan spoczynku i wymierzenie emerytury dla nich.

Naczelnik gminy okręgowej mianuje i oddala sługi gminne i przedstawia Radzie gminy okręgowej wnioski co do ich zabezpieczenia.

Śledztwa dyscyplinarne.

§. 55.

Naczelnik gminy okręgowej wdraża i przeprowadza śledztwa dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom gminnym i orzeka o karach dyscyplinarnych.

Naczelnik może w drodze dyscyplinarnej urzędnika suspendować. Oddalenie urzędnika ze służby w drodze dyscyplinarnej nastąpić może tylko za uchwałą Rady gminy okręgowej.

Orzeczenie dyscyplinarne przeciw rachmistrzowi, kasyerowi i kontrolorowi tylko Rada gminy okręgowej po wysłuchaniu naczelnika gminy okręgowej wydawać może.

Zarząd majątkiem.

§. 56.

Naczelnik gminy okręgowej zarządza majątkiem gminy okręgowej, kieruje przedsiębiorstwami gminy, czuwa nad ich wykonaniem i załatwia sprawy ubogich według ustaw.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminy okręgowej i nadzoruje zakłady własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowy innych nie zawiera postanowień.

W szczególności winien naczelnik gminy okręgowej starać się o ściąganie wszystkich wierzytelności gminy okręgowej, zakładów i funduszków gminnych lub pod zarządem gminy okręgowej zostających, tudzież wszelkich czynnych zaległości. Gdyby naczelnik obowiązku tego należycie nie wypełniał, a Rada gminy okręgowej pomimo upomnienia ze strony Wydziału powiatowego temuby nie zaradziła, Wydział powiatowy będzie miał prawo zarządzić środki zaradcze, jakie uzna za stosowne, a nawet ustanowić na koszt gminy zastępcę prawnego, który imieniem gminy wierzytelności i zaległości w drodze właściwej poszukiwać będzie.

Przepis ten odnosi się także do pretensyj gminy okręgowej, któreby jej z mocy §§. 63—65. do członków Zwierzchności gminnej przysługiwały.

Kolaudacye.

§. 57.

Naczelnik gminy okr. zarządza wszelkie roboty i dostawy dla gminy, rozpisuje i przeprowadza licytacye, odbiera i kolauduje wykonane roboty lub dostawy. Do każdego odbioru i do każdej kolaudacyi winien naczelnik gminy zawiadamiać komisję kontrolującą Rady gminy okr. a to w takim czasie, aby komisya czynność tę ze swej strony nadzorować mogła.

Komisye.

§. 58.

Rada gminy okręgowej może na wniosek

lub po wysłuchaniu naczelnika gminy okręgowej uchwalić, aby sprawowanie poszczególnych czynności ogólnego zarządu gminy okręgowej lub policyi miejscowej powierzone zostało osobnym komisjom.

Każda taka komisya składa się z jednego członka Zwierzchności gminnej, jako przewodniczącego i kilku członków przez Radę gminy okręgowej z jej grona lub z poza jej grona wybranych.

Dla takich komisyj winna Rada gminna uchwalić osobne instrukcyje.

Komisye te podlegają naczelnikowi gminy okręgowej i polecenie jego wykonywać ściśle są obowiązane.

Dobrowolne licytacye.

§. 59.

Naczelnik gminy okręgowej zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji i czuwa nad zachowaniem i ściśle wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

Kasowość i rachunkowość.

§. 60.

Naczelnik gminy okręgowej jest odpowiedzialny za należyte prowadzenie kasowości i rachunkowości, jest przeto obowiązany kasę przynajmniej raz na miesiąc szkontować.

Poruczony zakres działania.

§. 61.

Naczelnik gminy okręgowej załatwia wszelkie sprawy należące do poruczonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepisany lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu wykonania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie okręgowej, naczelnik winien zastosować się w tym względzie do uchwały Rady gminy okręgowej.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych, gdyby uchwała Rady bez szkody lub niebezpieczeństwa poprzednio nie mogła być zasiągnięta, może naczelnik gminy okręgowej działać według własnego zdania, winien jednak następnie w jak najkrótszym czasie wyjednać sobie zatwierdzenie Rady gminy okręgowej.

Rząd może polecić na swój koszt załatwianie spraw, należących do poruczonego zakresu działania w całości lub części organom własnym.

Wstrzymanie wykonania uchwał.

§. 62.

Jeżeli naczelnik gminy okręgowej sądzi, że uchwała przez Radę gminy okręgowej powzięta, narusza ustawę, przekracza zakres działania Rady lub jest szkodliwą interesom gminy okręgowej, winien wstrzymać wykonanie takiej uchwały i najdalej do trzech dni po jej powzięciu odnieść się do wyższej władzy o rozstrzygnięcie, czy uchwała wykonaną być ma, czy nie.

Orzeczenie to należy do politycznej władzy powiatowej, jeżeli naczelnik sądzi, że uchwała narusza ustawę lub przekracza zakres działania gminy okręgowej, zaś do Wydziału powiatowego, jeżeli sądzi, że uchwała jest szkodliwą interesom gminy okręgowej.

Władza wyższa winna wydawać swoje orzeczenie w ciągu dni ośmiu, a jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, polityczna władza powiatowa zawiadomi o swoim orzeczeniu Wydział powiatowy.

Orzeczenie tych władz jest dla naczelnika gminy okręgowej stanowczem i nie służy mu prawo wyższego odwołania się.

Rada gminy okręgowej ma jednak prawo wnieść rekurs od takiego orzeczenia do Namiestnictwa a względnie do Wydziału krajowego w terminie 14-dniowym.

O wstrzymaniu wykonania uchwał naczelnik ma Radę gminną okręgową na najbliższem posiedzeniu zawiadomić. Jeżeli naczelnik gminy nie przedłoży władzy wyższej w terminie 3-dniowym uchwały wstrzymanej do rozstrzygnięcia, uchwała ta staje się prawomocną i bezzwłocznie wykonaną być musi, o ile nie zachodzi wypadek w §. 104 przewidziany.

Odpowiedzialność naczelnika gminy okręgowej.

§. 63.

Naczelnik gminy okręgowej jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie okręgowej. Od tej odpowiedzialności uwolnić naczelnika gminy okręgowej może ustanowienie komisji dla poszczególnych spraw (§. 58).

Co do poruczonego zakresu jest on odpowiedzialnym Rządowi.

Pretensye gminy co do wynagrodzenia szkód pochodzące, z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

§. 64.

Jeżeli zastępca naczelnika gminy okręgo-

wej lub jeden z członków Wydziału powołanym zostaje do zastępowania naczelnika gminy, względnie jego zastępcy, natenczas zastępca naczelnika gminy okręgowej, względnie członek Wydziału, wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki naczelnika gminy i są odpowiedzialnymi za swoje czynności urzędowe tak samo jak naczelnik gminy okręgowej.

§. 65.

Członkowie Wydziału dodani są naczelnikowi gminy okręgowej dla pomocy w urzędowaniu. Winni naczelnika wspierać w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy.

Każdy członek Wydziału odpowiedzialny jest gminie za zaniedbanie lub nienależyte wykonanie czynności przez ustawę niniejszą w ogóle, przez naczelnika gminy lub przez Radę gminy okręgowej w szczególności mu poruczonych.

Pretensyi gminy okręgowej do wynagrodzenia szkód z odpowiedzialności tym paragrafem oznaczone, mają być dochodzone zwykłą drogą prawa.

Delegaci.

§. 66.

Celem wykonywania zakresu działania gminy okręgowej na obszarze poszczególnych gmin miejscowych i obszarów dworskich połączonych w gminę okręgową, mogą być przez Zwierzchność gminy okręgowej powoływani przedewszystkiem naczelnicy gmin miejscowych, względnie przełożeni obszarów dworskich.

DZIAŁ VI.

O gospodarstwie gminnem gminy okręgowej i nakładaniu ciężarów na gminy okręgowe.

Inwentarz majątku.

§. 67.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność gminy okręgowej i jej zakładów winna być utrzymywana w ciągłej widoczności zapomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy. Każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy okręgowej wolno jest przejrzeć inwentarz.

Zakładanie i utrzymywanie inwentarza na-

leży do naczelnika gminy okręgowej, który także starać się ma o wpisanie do ksiąg hipotecznych wszystkich praw gminy względem nieruchomości. Pierwszy inwentarz przedłożony będzie Radzie gminy okręgowej do zatwierdzenia, a dwa odpisy zatwierdzonego inwentarza przedłoży naczelnik gminy Wydziałowi powiatowemu, który jeden z tych odpisów przesłaże Wydziałowi krajowemu.

O zmianach inwentarza uwiadomi naczelnik gminy okr. w 2 miesiące po upływie każdego roku Radę gminy okręgowej i Wydział powiatowy, który o tem doniesie Wydziałowi krajowemu.

Utrzymywanie majątku zakładowego.

§. 68.

Zakładowy majątek gminy okręgowej i jej zakładów mają być utrzymywane w całości i w dobrym stanie.

Użytkowanie majątku gminy okręgowej.

§. 69.

Majątek gminy okręgowej i jej zakładów ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł ile możności największy stały dochód. Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ile by zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

Rok administracyjny.

§. 70.

Rok administracyjny gminy okręgowej zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym państwa.

Budżet i rachunki roczne.

§. 71.

Naczelnik gminy okręgowej winien corocznie ułożyć budżet gminy okręgowej i zakładów gminnych na następny rok administracyjny i przedłożyć go Radzie gminy okręgowej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rada gminy okręgowej ma budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy okręgowej, funduszu i zakładów gminnych, lub pod zarządem gminy zostających winien naczelnik gminy najpóźniej w miesiąc po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminnej okręgowej, która obowiązana jest rachunki najdalej do dwóch miesięcy po ich przedłożeniu rozpoznać i załatwić.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winne być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy okręgowej, których spostrzeżenia przy rozpoznaniu budżetu i rachunków wzięte będą pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna okręgowa nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uścić jest obowiązana bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu, mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

§. 72.

O dniu, w którym projekt budżetu i rachunki roczne Radzie gminy okręgowej przedłożone zostały, zawiadomi naczelnik gminy okręgowej Wydział powiatowy.

Uchwalony przez Radę budżet i sprawdzone przez nią rachunki przedłożyć należy w dwóch odpisach Wydziałowi Rady powiatowej, który jeden odpis przedłoży Wydziałowi krajowemu.

§. 73.

Do sprawdzenia rachunków w §. 71. wymienionych Rada gminy okręgowej wybrać ma komisję, która sprawozdanie i wnioski swoje Radzie najdalej do 6 tygodni przedłożyć ma.

Jeżeli komisya obowiązkom na nią w niniejszym paragrafie włożonym w oznaczonym tu terminie zadość nie uczyni i zwłoki należycie nie usprawiedliwi, zarządzi Wydział powiatowy wybór innej komisji, wyznaczając nowy termin do sprawdzenia i załatwienia rachunków.

Gdyby i to zarządzenie skutku nie odniosło, lub gdyby Wydział powiatowy się przekonał, że rachunki nie są należycie sprawdzone, Wydział powiatowy z ramienia swego zarządzi sprawdzenie rachunków na koszt gminy okręgowej.

Od takiego rozporządzenia Wydziału powiatowego służy rekurs do Wydziału krajowego.

§. 74.

W zarządzie gminy okręgowej i przy zawiadywaniu jej majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. — Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a we właściwej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady.

W razach nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik

gminy opędzić potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrycie wydatków.

1. Z dochodów.

§. 75.

Wydatki na cele gminy okręgowej mają być przedewszystkiem pokrywane z dochodów gminy okręgowej.

Z majątku osobnego.

§. 76.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest majątek, należy przedewszystkiem dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

Wydatki odrębne.

§. 77.

Wydatki dotyczące wyłącznie interesu jednej gminy miejscowej, lub wyłącznie jednego obszaru dworskiego mają być ponoszone przez tę gminę lub ten obszar dworski.

Wydatki, dotyczące tylko interesu pewnych klas mieszkańców lub posiadaczy gruntów lub domów, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. Prestacje

§. 78.

O ile dochody w §. 76. oznaczone nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminy okręgowej, może Rada gminna okręgowa nakładać:

a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;

o) usługi i roboty na cele gminy okręgowej.

a) Dodatki do podatków.

§. 79.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj nakładane na wszystkie w gminie okręgowej przypisane podatki bezpośrednio, a to na wszystkie równo, to jest podług tej samej stopy procentowej. Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy okręgowej, na wszystkich opłacających podatki

bezpośrednie w gminie czy na obszarze dworskim. Wyjątki od tych przepisów objęte są §. 88. i 89

§. 80.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumpcję w obrębie gminy okręgowej, nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

§. 81.

Do nałożenia dodatków przenoszących 20% do 50% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Przyzwolenie to potrzebnem jest nawet do nałożenia dodatków przenoszących 5% podatków bezpośrednich, jeżeli tego wymaga jeden z członków należących do Rady gminy okręgowej zasiadających w Radzie z tytułu w §. 8. pod liczbą 3 lub 5 wymienionego.

Żądanie to musi jednak być wniesione do Rady gminnej okręgowej na tem posiedzeniu, na którym dodatek uchwalony został, lub do Zwierzchności gminy okręgowej najpóźniej w oiągu 8 dni po tem posiedzeniu.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, przenoszących 50% do 100%, potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą c. k. Namiestnictwa. Takie zezwolenie udzielonem być może tylko na lat pięć.

Gdyby porozumienie między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli lat pięć, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko ustawą krajową.

b) Inne opłaty.

§. 82.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego, jako też do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebną jest ustawa krajowa.

Zezwolenie, na dalszy pobór tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże zawsze nie w wyższym wy-

miarze i nie na dłuższy okres czasu, jak dotychczasą ustawą dotąd dozwolone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez Reprezentację gminy okręgowej w zakresie jej kompetencji udzielone uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminy okręgowej i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolony być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

c) Posługi i roboty.

§. 83.

Za uchwałą Rady gminnej okręgowej mogą być wymagane posługi i roboty tak ciągle jak i ręczne.

Rada winna rok rocznie na następujący rok administracyjny oznaczyć cenę dziennych posług i robót.

Posługi będą wymagane kolejno. Wyjąwszy nagle wypadki wskazane w §. 48. wolno jest każdemu wymagane od niego posługi lub roboty albo osobiście albo przez zdolnego zastępcę wykonać albo też wykupić się od nich, składając do kasy gminy okręgowej ich wartość, obliczoną podług cen przez radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 84.

Do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót nie mogą być pociągani:

a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy okręgowej i gmin miejscowych, zakładów krajowych, powiatowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jako też wdowy i sieroty tych osób co do ich płac służbowych i pochodzących ze stanu służbowego pensyj, prowizyj, zapomóg i innych poborów.

b) pasterze dusz dodatków co do ich kongruj.

§. 85.

Do zakładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ogłoszenie uchwał dotyczących prestacyj.

§. 86.

Uchwała Rady dotycząca prestacyi musi być w gminie okręgowej ogłoszona. Jeżeli taka

uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasiąganiu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór prestacyj.

§. 87.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków co podatki.

Tylko dodatki do podatku konsumcyjnego mogą być na żądanie gminy razem z podatkiem rządowym lub samoistnie przez gminę pobierane.

Inne należitości pieniężne na cele gminy okręgowej nałożone na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminy okręgowej, niemniej kary pieniężne orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściągają je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany nie wykupiwszy się z posługi lub roboty, wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy okręgowej poleci wykonanie takiej posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściąganie wydaną kwotę w sposób przepisany do ściągania innych należitości pieniężnych.

W nagłych wypadkach wskazanych w §. 48. mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

Konkurencyje.

§. 88.

Konkurencyje do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych, tudzież do budowy dróg jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

DZIAŁ VII.

O nadzorze nad gminami okręgowymi.

§. 89.

Rada powiatowa a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby zakładowy majątek gmin okręgowych i zakładów gmin okręgowych nie zostały uszczuplone.

Sejm a w jego zastępstwie Wydział kraj. ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku gmin okręgowych i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Rady gminy okręgowej i Zwierzchności gminy okręgowej albo za pośrednictwem Wydziału powiatowego, albo też bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzenie uchwał przez Radę powiatową.

§. 90.

Do spraw, w których uchwały Rady gminy okręgowej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §. 85. także następujące:

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy należące do zakładowego majątku gminy okręgowej albo jej zakładów;

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru, wynikającego ze zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi przewyższa roczne dochody gminy okręgowej a względnie jej zakładów;

c) nabytki i przedsiębiorstwa nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego ztąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę, lub obciążyć gminę okręgową prestacjami;

d) wydzierżawianie na d'łuższy czas, niż na lat sześć lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy w części lub w całości i w ogóle opuszczanie i odpisywanie wierzytelności i pretensyj gminy okręgowej.

§. 91.

Uchwały Rady gminy okręgowej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 92.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady gminy okręgowej i Zwierzchności gminy okręgowej we wszystkich sprawach własnego zakresu działania.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs wnoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Każdy rekurs ma być wnoszonym na ręce naczelnika gminy okręgowej w nieprzekraczalnym terminie 14 dni, od dnia obwieszczenia uchwały lub zawiadomienia o niej.

Władza dyscyplinarna nad Zwierzchnością gminy okręgowej.

§. 93.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy pojedynczym członkom Zwierzchności gminy okręgowej dawać upomnienia i nakładać kary pieniężne do wysokości 20 zł.

Kary te wpływają do kasy gminy okręgowej na fundusz ubogich.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może członek Zwierzchności gminy okręgowej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszonym w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna władza krajowa, za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym śledztwie dyscyplinarnem może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu nieprzekraczający lat trzech uznać niezdolnym do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminy okręgowej uznany winnym, ponosi kosztą dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminy okręgowej w tym celu, aby go znaglić do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasów urzędowania jego.

Mianowanie zastępcy dla gminy okręgowej.

§. 94.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą okręgową a pewną klasą członków gminy lub pojedynczymi jej członkami Rada gminy okręgowej ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronna, Wydział powiatowy starać się będzie spowodować dobro-

wolną ugodę, gdyby zaś ta do skutku nie przyszła, przeznaczy dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i wstrzymania uchwał.

§. 95.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami okręgowymi w tym kierunku, aby swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa. W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady gminy okręgowej i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminy okręgowej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 96.

Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez Radę gminy okręgowej, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom.

Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy okręgowej, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie uwiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 97.

Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw zarządzeniom naczelnika gminy okręgowej, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminy okręgowej, względem których rozstrzygnięcie rekursów należy do Wydziału powiatowego.

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wnoszony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy okręgowej.

§. 98.

Jeżeli Rada gminy okręgowej zaniedbuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków w moc

ustaw na gminie ciężących, polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy okręgowej zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy okręgowej, a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 99.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć na naczelnika gminy okręgowej lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki, w sprawach poruczonego zakresu działania karę aż do 20 zł. w. a.

Kara ta wpływa do kasy gminy okręgowej na fundusz ubogich gminy okręgowej.

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione naczelnikowi gminy okręgowej bez narażenia dobra publicznego i jeżeli Rada gminy okręgowej na wezwanie temu nie zaradzi, może polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy organ do sprawowania rzeczonych czynności.

Tak w tym razie jak i w razach wskazanych w §. 98. należy postępować z wszelką możliwą oględnością, tak aby gmina okręgowa więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

Rozwiązanie Rady gminnej okręgowej.

§. 100.

Namiestnik może Radę gminy okręgowej rozwiązać. Gminie okręgowej służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs taki musi być podpisany przez naczelnika gminy okręgowej lub przynajmniej przez jedną trzecią część członków rozwiązanej Rady gminy okręgowej.

Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór. Tymczasowy zarząd może być poruczony naczelnikowi z przydanymi mężami zaufania, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczy.

Jeżeli ze strony c. k. Namiestnictwa lub Wydziału krajowego podniesiony został zarzut przeciw powierzeniu tymczasowego zarządu naczelnikowi gminy, natenczas Namiestnictwo w po-

rozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi, co potrzeba dla tymczasowego załatwienia spraw bieżących.

DZIAŁ VIII.

Gmina miejscowa.

§. 101.

Osada, (miasteczko, wieś) mająca obecnie własny Zarząd gminy stanowi gminę miejscową.

Do zmiany granic gminy miejscowej potrzeba przyzwolenia Rady powiatowej, które udzielone być może tylko za poprzednim oświadczeniem politycznej Władzy krajowej, iż przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

§. 102.

Dotychczasowym gminom miejskim i wiejskim, jeżeli zostaną policzone w okręgi gminne pozostaje odtąd jako gminom miejscowym następujący zakres działania:

- a) załatwianie spraw odnoszących się do związku gminy miejscowej;
- b) wolny zarząd majątkiem i dobrem gminy;
- c) staranie o zakładanie i utrzymywanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów;
- d) staranie się o zakładanie i utrzymywanie szkół ludowych;
- e) wykonywanie obowiązków z mocy innych ustaw na gminie miejscowej ciężących.

O członkach gminy miejscowej.

Członkowie gminy miejscowej i obcy.

§. 103.

Członkowie gminy są:

- a) przynależni do gminy, t. j. osoby mające w gminie prawo przynależności;
- b) uczestnicy, tj. osoby nie mające w gminie prawa przynależności, jeżeli w granicach gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy także korporacje, stowarzyszenia, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcemi.

Przynależność do gminy miejscowej.

§. 104.

Stosunki przynależności do gminy określone są ustawą z 3. grudnia 1863 l. 105 dz. p. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę nie przewyższającą sumy 30 zł. w. a.

Obywatele.

§. 105.

Obywatelami są ci, którym gmina prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo tylko przynależnym do gminy nadawane być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy mogą w znaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom będącym obywatelami państwa austriackiego.

Prawa i obowiązki członków gminy miejscowej.

§. 106.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach jako też w obowiązkach i ciężarach gminy.

Przynależni do gminy mają nadto w razie zubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia stosownie do ustawy z 3 grudnia 1863 l. 105. dz. p. p. Obowiązek jednak wsparcia ciąży na gminie okręgowej.

Obywatelom zastrzega się prawo do udziału w fundacjach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

Prawo pobytu w gminie miejscowej.

§. 107.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykażą, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronić pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni jak i mieszkający z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

§. 108.

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczegól-

ności praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy lub całym klasom mieszkańców.

DZIAŁ IX.

O Reprezentacji gminy miejscowej.

§. 109.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada gminy miejscowej.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Zwierzchność gminy miejscowej.

Skład Rady gminy miejscowej.

§. 110.

Rada gminna składa się z członków wybranych i z członków bez wyboru do niej należących (radnych).

Liczba radnych wybranych.

§. 111.

W gminach, w których liczba członków do wyboru uprawnionych nie przenosi 53 wybranych, będzie 6 radnych, w gminach zaś liczących do wyboru uprawnionych członków:

51— 200	8	radnych
201— 400	10	"
401— 600	12	"
601—1000	18	"
a nad 1000	24	"

Do zastępowania radnych ubytych, lub nie mogących brać udziału w czynnościach Rady gminnej miejscowej, wybierani będą zastępcy, których liczba wynosić ma połowę liczby radnych.

Radni bez wyboru.

§. 112.

Każdy członek gminy, opłacający przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich w gminie do opłaty przypisanych, niemniej każdy posiadacz wcielonej do gminy posiadłości tabularnej, osobne ciało hipoteczne stanowiącej, od której roczna należność w podatkach rządowych realnych, t. j. domowym i gruntowym najmniej kwotę dwadzieścia pięć zł. wynosi, ma prawo bez wyboru być członkiem Rady gminnej, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność wykluczająca lub wyłączająca, wskazana w §§. 3, 10 i 11 ordynacji wyborczej dla gmin.

Za osobę nie używającą własnowolności,

wykonywa to prawo jej prawny zastępca lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety, jeżeli chcą z tego prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby, mające to prawo, mogą je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład Rady gminnej jednego z pośród siebie lub inną osobę.

Radnego bez wyboru nie może zastępować, kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności lub względem kogo zachodzą okoliczności, wykluczające lub wyłączające, w §§. 3, 10 i 11 ordynacji wyborczej dla gmin wskazane. Zastępca może tylko jedną osobę zastępować. Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminnej, głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

Wybór radnych.

§. 113.

Radnych i ich zastępców (§. 111.) obierają członkowie gminy, uprawnieni do wyboru.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, o obieralności i postępowaniu przy wyborach zawiera ordynacja wyboreza dla gmin.

§. 114.

Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych, w §. 111 ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjąć wybór, albo korzystać z prawa przysługującego mu podług §. 112.

Skład zwierzchności gminy miejscowej.

§. 115.

Zwierzchność gminna miejscowa składa się z naczelnika gminy, (burmistrza, wójta) i przynajmniej z dwóch radnych, jemu przydanych asesorów, przysiężnych.

Bliższe postanowienia w tej mierze zawiera ordynacja wyboreza dla gmin.

Wybór zwierzchności gminy miejscowej.

§. 116.

Naczelnika gminy, tudzież asesorów lub przysiężnych wybiera Rada gminy miejscowej z grona swojego.

Zastępcę naczelnika gminy wybiera Rada gminna z grona asesorów lub przysiężnych.

Bliższe postanowienia w tej mierze zawiera ordynacja wyboreza dla gmin.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 117.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy winien przyjąć wybór, bądź na członka Rady gminnej lub tegoż zastępcę, bądź na członka Zwierzchności gminnej.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostającym;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały jeden peryod wyborczy piastowali posadę w Zwierzchności gminnej, jednak tylko na peryod bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomności fizyczne, lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie, nie dozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia, corocznie często, lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy podług §. 112 mają prawo należeć bez wyboru do Rady gminnej.

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wybór, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą rada gminna aż do wysokości 50 zł. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Kara pieniężna wpływa do kasy gminy miejscowej.

Peryod wyborczy.

§. 118.

Członkowie Rady i ich zastępcy, tudzież członkowie zwierzchności gminy miejscowej, obierani będą na lat sześć. Wszakże po upływie tego czasu pozostają oni w urzędzie aż do ukonstytuowania się nowej Reprezentacji gminnej.

Ustępujący mogą być napowrót wybrani, jeżeli przeszkoda prawna nie zachodzi.

Wyборы uzupełniające.

§. 119.

W razie opróżnienia w ciągu sześcioletniego peryodu posady naczelnika gminy, jego zastępcy asesora lub przysiężnego, winna Rada najpóźniej do dni 14 wybrać w jego miejsce innego na czas pozostały.

W miejsce radnego ubywającego przed końcem peryodu, lub nie mogącego czasowo brać udziału w czynnościach Rady, powoła naczelnik gminy do Rady tego zastępcę, który największą ilość głosów otrzymał w tem samym kole wyborczem, w którym radny, mający być zastąpionym, wybrany został.

W razie równości głosów, rozstrzyga los.

Gdyby jednak tyle radnych brakowało, iżby liczba przez jedno koło wybranych nawet przez powołanie z tegoż koła zastępców, uzupełnioną być nie mogła, natenczas winno toż koło wyborcze przedsięwziąć niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej, wybór uzupełniający na dalszy ciąg peryodu wyborczego.

§. 120.

Naczelnik gminy, tudzież asesorowie lub przysiężni, winni w miejsce przysięgi złożyć przy objęciu urzędu w ręce naczelnika władzy powiatowej lub jego delegata, w obecności delegata Wydziału powiatowego i delegatów Rady gminnej przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

Płaca.

§. 121.

Urząd radnego i jego zastępcy jest bezpłatny.

Rada gminy miejscowej uchwali, czy i jakie wynagrodzenia od gminy pobierać mają naczelnik, jego zastępca i asesorowie lub przysiężni.

Wszystkim członkom Rady i Zwierzchności gminnej należy się od gminy wynagrodzenie za wszelkie wydatki, połączone z urzędowaniem.

Ustąpienie z posady.

§. 122.

Za przyzwoleniem Rady gminy miejscowej może każdy członek Reprezentacji gminnej urząd swój złożyć.

Członek Reprezentacji gminnej lub jego zastępca traci swój urząd, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie

jego obieralności lub uprawnieniu na członka Rady bez wyboru stała na przeszkodzie.

Jeżeli członek Reprezentacji gminnej lub jego zastępca popadnie w śledztwo z powodu jednego z czynów karygodnych w §§. 3. i 11. ord. wyb. dla gmin wskazanych lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony, albo postępowanie ugodne zarządzane zostanie, wtedy nie będzie mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne, krydalne lub ugodne.

Zakres działania Rady gminy miejscowej.

§. 123.

Do zakresu rady gminy miejscowej należą:

a) wszelkie rozporządzenia względem zakładowego majątku i dobra gminy;

b) postanowienia o sposobie użytkowania i zarządu tego majątku i dobra; wydzierżawianie, wynajmowanie, lokowanie kapitałów;

c) uchwalanie budżetu rocznego; staranie o pokrycie niedoboru;

d) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;

e) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich; zatwierdzanie ugód spór umarzających; ustanawianie zastępców prawnych;

f) w ogóle wszystkie sprawy, nienależące do zwyczajnego zarządu majątkiem, i te, które sobie Rada względem tego zarządu zastrzeże.

Ustanawianie służby.

§. 124.

Rada winna przydać Zwierzchności gminnej służbę potrzebną do załatwiania czynności wypływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i sług, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania i o ich zaopatrzeniu.

Rozstrzyganie zażaleń.

§. 125.

Rada rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminnej.

W jakich przypadkach takie zażalenia polityczna Władza powiatowa rozstrzyga, stanowi §. . . .

Nadzorowanie Zwierzchności gminnej.

§. 126.

Rada nadzoruje urzędowanie Zwierzchności gminnej.

Rada ma prawo ustanawiać osobne komisje tak w tym celu, jakoteż do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, niemniej do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisyj powoływać może Rada także mężów zaufania z poza grona swego.

Rada winna zarządzić w ciągu roku kilkakrotnie rewizję kasy.

Zakłady gminne.

§. 127.

Postanowienia §§. 122, 123 i 125, dotyczą także zakładów gminy, o ile akt fundacyi lub umowa nie zawierają innych postanowień.

Dalsze uchwały Radzie zastrzeżone.

§. 128.

Do zakresu działania Rady należy dalej:

a) wybór członków Zwierzchności gminnej;

b) nadawanie prawa przynależności do gminy;

c) wykonywanie przysługującego gminie prawa patronatu lub prezentowania; nadawanie miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając jednak prawom, na różnicy wyznań opartym;

d) uchwalanie w sprawach odnoszących się do umów gminy miejscowej z innymi gminami miejscowymi lub z posiadaczami obszarów dworskich, lub też z gminą okręgową.

Układ gminy miejscowej z gminą okręgową.

§. 129.

Gmina miejscowa, może oddać swoje zakłady publiczne, lub swój majątek nieruchomy lub ruchomy na własność gminy okręgowej, lub też odstąpić gminie okręgowej na użytkowanie jedynie, na mocy dobrowolnej ugody między gminą miejscową a gminą okręgową.

W zamian wolno jest gminie okręgowej uwolnić gminę miejscową na pewien czas od pewnych świadczeń lub podatków.

Każdy podobny układ między gminą miejscową a gminą okręgową wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego. Jeżeli zaś wartość przedmiotu ugodę stanowiącego przenosi 3.000 zł., potrzeba zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Zwoływanie Rady.

§. 130.

Rada zbiera się na posiedzenie, ile razy

zajdzie tego potrzeba, najmniej jednak raz na kwartał.

Naczelnik gminy, lub w razie przeszkody jego zastępca, zwołuje Radę na posiedzenie; każde posiedzenie, które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne, a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Naczelnik gminy musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, lub polityczna władza powiatowa, albo też Rada powiatowa lub Wydział powiatowy.

O nastąpió mającem posiedzeniu Naczelnik w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych,

Komplet do uchwał.

§. 131.

Rada nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecną. Do uchwały stanowiącej budżet, jako też do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebną jest obecność dwóch trzecich części radnych.

Jeżeli na posiedzenie nie zbierze się ilość radnych potrzebna do powzięcia uchwał, winien Naczelnik gminy zwołać Radę powtórnie i zarazem zawezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swojej nieobecności, może naczelnik orzec karę pieniężną aż do wysokości 10 zł. i takową na rzecz gminy ściągnąć.

Przeciw takiemu orzeczeniu naczelnika, służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

O komplecie Rady, potrzebnym do wyboru Zwierzchności gminnej, stanowi ordynacya wyborcza dla gmin.

Przeszkody uczestniczenia w obradach.

§. 132.

Jeżeli przedmiotem obrady i uchwały jest urzędowanie członka Zwierzchności gminy, lub Rady miejscowej, winien członek ten wstrzymać się od głosowania, a na żądanie Rady oddalić się przed głosowaniem, musi jednak na żądanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych objaśnień.

§. 133.

Członek Zwierzchności lub Rady gminy miejscowej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego własnych interesów prywatnych, lub

też interesów jego żony, albo osób, z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 134.

Na posiedzeniach przewodniczy naczelnik gminy miejscowej, a w razie przeszkody, jego zastępca. Posiedzenie, bez zachowania tego przepisu odbyte jest nieważne.

Przewodniczący zagaja i zamyka posiedzenie, kieruje rozprawami, i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Warunki ważności uchwał.

§. 135.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. Przewodniczący głosuje przy wyborach. Prócz tego głosuje on tylko w razie równości głosów, a wtedy to zdanie staje się uchwałą, które z doliczeniem jego głosu większość bezwzględną otrzymało.

Głosowanie odbywa się jawnie, wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 136.

Posiedzenia Rady odbywają się publicznie; wyjątkowo jednak może Rada uchwalić posiedzenie tajne. Posiedzenia, na których przedmiotem obrad są budżet lub rachunki, są w każdym razie publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad, lub w inny sposób przeszkadzała obradom, Przewodniczący ma prawo i obowiązek, po uprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

W domach szynkowych posiedzeń Rady odbywać nie wolno.

§. 137.

Uchwały Rady z każdego posiedzenia będą zapisywane w księgi uchwał. Zapis ten ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego, dwóch radnych i pisarza. Każdemu członkowi gminy miejscowej wolno jest przeglądać tę księgę.

Regulamin.

§. 138.

Rada ma prawo w granicach ustaw uchwalić porządek czynności i postępowania dla siebie i dla urzędników gminy miejscowej.

O zakresie działania Zwierzchności gminnej.

§. 139.

Zwierzchność gminy miejscowej jest w sprawach gminy miejscowej organem zarządzającym i wykonawczym.

Władza naczelnika gminy miejscowej w ogólności.

§. 140.

Naczelnik gminy miejscowej kieruje czynnościami Zwierzchności gminnej i nadzoruje takowe.

Asesorowie i przysiężni winni są Naczelnikowi pomoc w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy. Jeżeli dla jakiegokolwiek przeszkody Naczelnik nie urzęduje, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

W razie jeżeliby Naczelnik gminy, ani jego zastępca urzędować nie mogli, zastępuje ich najstarszy wiekiem asesor lub przysiężny.

Władza dyscyplinarna.

§. 141.

Naczelnikowi podlegają urzędnicy i słudzy gminy; on wykonywa nad nimi władzę dyscyplinarną.

Naczelnik może suspendować w urzędowaniu nawet takich urzędników i takie sługi, których mianowanie Rada sobie zastrzegła; prawo jednak oddalenia ich ze służby ma tylko Rada. — Wyjątek stanowią wypadki w §. ... przewidziane.

Reprezentacya na zewnątrz. — Wydawanie dokumentów.

§. 142.

Naczelnik reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem trzecich osób, muszą być podpisane przez Naczelnika i jednego asesora lub przysiężnego.

Dokument dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi nadto podpisany być przez dwóch Radnych, i powołać się do tegoż przyzwolenia lub zatwierdzenia.

W każdym razie dokument, wydany imieniem gminy miejscowej, musi być zaopatrzony pieczęcią gminy miejscowej.

Wykonywanie i zawieszanie uchwał.

§. 143.

Naczelnik przygotowuje przedmioty przeznaczone pod rozpoznanie Rady.

Uchwały Rady, powzięte w sposób zgodny z ustawami, winien Naczelnik wykonać, a jeżeli wyższe onych zatwierdzenie jest potrzebne, postarać się przedtem o to zatwierdzenie.

Jeżeli jednak Naczelnik mniema, że powzięta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub że się sprzeciwia ustawom, natenczas obowiązany jest wstrzymać jej wykonanie, i udać się do politycznej Władzy powiatowej o rozstrzygnięcie pytania, czy powzięta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub sprzeciwia się ustawom (§. ...).

Polityczna Władza powiatowa winna wydać to rozstrzygnięcie w ośmiu dniach, i jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, zawiadomić równocześnie o rozstrzygnięciu Wydział powiatowy.

Zarząd majątku.

§. 144.

Naczelnik prowadzi zarząd majątku gminy miejscowej, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminnymi, i czuwa nad ich wykonaniem, załatwia sprawy ubogich według ustaw i urzędzeń i rozporządza w sprawach gminnych nienależących do zakresu działania Rady.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady, własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowa nie zawierają innych postanowień.

Naczelnik zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji, i czuwa nad zachowaniem i ścisłym wypełnianiem istniejących w tej mierze przepisów.

Przeszkody do urzędowania.

§. 145.

Członek Zwierzchności gminy miejscowej nie może brać udziału w załatwieniu sprawy, dotyczącej jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych.

Odpowiedzialność.

§. 146.

Naczelnik jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialny gminie.

Obok tej odpowiedzialności Naczelnika, pozostaje nienaruszoną odpowiedzialność względem gminy innych członków Zwierzchności gminy miejscowej za zaniedbanie lub nienależyte wykonanie czynności przez Naczelnika im przekazanych.

Pretensye gminy do wynagrodzenia szkód, pochodzące z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

O gospodarstwie gminnem i o nakładaniu ciężarów na gminę miejscową.

Inwentarz majątku.

§. 147.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy i jej zakładów, winne być utrzymywane w ciągłej widoczności zapomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku, po zaprowadzeniu niniejszej Ustawy; każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć ten inwentarz

Utrzymanie majątku zakładowego.

§. 148.

Zakładowy majątek i dobro gminy i jej zakładów mają być utrzymywane w całości w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra między członków gminy, potrzebna jest uchwała Sejmu krajowego.

Użytkowanie z majątku gminnego.

§. 149.

Majątek gminy i jej zakładów, dochód przynosić mogący, ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł o ile można największy trwały dochód.

Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ileby zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie, i do majątku zakładowego przyłączyć.

Użytkowanie z dobra gminnego.

§. 150.

Co do tego, komu i w jakim rozmiarze służy udział w pożytkach dobra gminnego, trzymać się należy dotychczasowego niezaprzeczonego zwyczaju.

Jeżeli i o ile nie istnieje taki niezaprzeczony zwyczaj, Rada gminna miejscowa z uwzględnieniem istniejących specjalnych tytułów prawnych, uchwali postanowienie regulujące to uczestnictwo, przyczem może ustanowić opłatę za użytkowanie z dobra gminnego.

Nadwyżka z dochodu dobra gminnego, pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych, wpływa do kasy gminnej

Rok administracyjny.

§. 151.

Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym Państwa.

§. 152.

Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminy i zakładów gminnych, na następny rok administracyjny.

Rada ma ten budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy m. zakładów gminnych, winien naczelnik najpóźniej w dwa miesiące po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie do rozpoznania i załatwienia.

Tak budżet, jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winne być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzania przez członków gminy, tych zaś spostrzeżenia będą przy rozpoznaniu wzięte pod uwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uścić jest obowiązana, bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy, i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

§. 153.

Przy zawiadywaniu majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a w dotyczącej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady gminy miejscowej.

W razach bardzo nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez wielkiej szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik gminy opędzić potrzebny wydatek,

winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrycie wydatków.

1. Z dochodów.

§. 154.

Wydatki na cele gminy miejscowej mają być przede wszystkim pokrywane z dochodów gminy miejscowej.

Z majątku osobnego.

§. 155.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest osobny majątek, należy przede wszystkim dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienione.

W gminach miejscowych złożonych z kilku osad.

§. 156.

W gminach, miejsc złożonych z dwóch lub więcej osad albo miejscowości, wydatki przypadające na taką osadę lub miejscowość, która posiada własność swoją odrębną, opędzane będą dochodami z odrębnej własności do niej należącej, nadwyżka zaś z tych dochodów pozostaje jej wyłączną własnością (ob. §. 165).

Przepisy te nie mogą jednak naruszać praw, opartych na specjalnych tytułach.

Wydatki połączone z posiadaniem dobra gminnego.

§. 157.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru i uprawy, z posiadaniem i użytkowaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 149) nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę tego uczestnictwa.

Wydatki odrębne.

§. 158.

Wydatki dotyczące tylko interesu pojedynczych miejscowości, części gminy, klas mieszkańców, lub pojedynczych posiadaczy gruntu, domu, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. Prestacje.

§. 159.

O ile dochody, w §. 154. oznaczone, nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada nakładać:

a) dodatki do podatków bezpośrednich, lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty, nie należące do kategorii dodatków do podatków;

c) posługi i roboty na potrzeby gminy.

a) Dodatki do podatków.

§. 160.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie, i to na wszystkie równo (podług tej samej stopy procentowej) rozkładane.

Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy.

Wyjątki od tych przepisów objęte są w §§. 163, 164 i 165.

§. 161.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumcyę w obrębie gminy; nie można nim obciążać producyi i obrotu handlowego.

§. 162.

Do nałożenia dodatków przenoszących 10% do 25% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Przyzwolenie to potrzebnem jest nawet do nałożenia dodatków przenoszących 5% podatków bezpośrednich, jeżeli tego wymaga jeden z członków należących do Rady gminy miejscowej podług §. 112 (Radny bez wyboru).

Ządanie to musi jednak być wniesione do Rady gminnej na tem posiedzeniu, na którym dodatek uchwalony został, lub do Zwierzchności gminy miejscowej, najpóźniej w ciągu 8 dni po tem posiedzeniu.

Dodatki do podatków bezpośrednich albo do podatku konsumcyjnego, przenoszące 25% do 50%, dozwolone być mogą przez Wydział krajowy za zgodą politycznej władzy krajowej, jednakże najdłużej tylko na okres 5 lat.

Gdyby porozumienie między temi dwiema władzami do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli 5 lat, lub dodatki przenoszące 50% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

§. 163.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego jakoteż do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebna jest ustawa krajowa.

Zezwolenie dalszego poboru tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą z polityczną władzą krajową, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu jak dotyczącą ustawą dotąd dozwolone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez Reprezentację gminy m. w zakresie jej kompetencji udzielane uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolony być może przez Wydział krajowy, za zgodą z polityczną władzą krajową, jednak bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

Posługi i roboty.

§. 164.

Za uchwałą Rady mogą być wymagane posługi i roboty tak ciągłe jak ręczne.

Rada winna corocznie, na rok administracyjny następujący, ustanowić cenę dziennych posług i robót.

Posługi i roboty będą wymagane kolejno. Wyjąwszy nagłe wypadki, wskazane w §. . . , wolno jest każdemu, wymagane posługi lub roboty, albo osobiście, albo przez zdolnego zastępcę wykonać, albo też wykupić się od nich, składając do kasy gminy m. ich wartość, obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 165.

Do opłacenia dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót, nie mogą być pociągani:

a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, gminy, zakładów krajowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób, co do ich plac służbowych, i pochodzących ze stosunku służbowego pensyi, prowizyi, zapomóg i innych poborów;

b) pasterze dusz, co do ich kongruy.

§. 166.

W gminie miejsc. złożonej z dwóch lub więcej osad albo miejscowości, prestacye na odrębne potrzeby jednej z tych osad, mają być rozkładane tylko na obowiązanych w tej osadzie.

Na pokrycie wspólnych wydatków takiej gminy, dodatki do podatków bezpośrednich, o tyle tylko rozkładane być mogą na osadę lub miejscowość, mającą swą odrębną własność, o ile dochód z tejże nie pokryje przypadającej na taką osadę lub miejscowość części wspomnianych wydatków.

Przepisy te nie mogą jednak naruszać praw, opartych na specjalnych tytułach.

§. 167.

Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej, jeżeli nie zachodzi przypadek w §. 166. wskazany.

Ogłaszanie uchwał dotyczących prestacyi.

§. 168.

Uchwała Rady dotycząca prestacyi, musi być w gminie ogłoszoną.

Pobór podatków.

§. 169.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane zapomocą tych samych środków, co podatki.

Inne należitości pieniężne, mające się uiszczać na cele gminy m. na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, niemniej kary pieniężne, orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa, a w razie nieniszczenia ściąga je w drodze egzekucyi w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany, nie wykupiwszy się od posługi lub roboty, wzbrania się ją wykonać, naczelnik poleci wykonanie rzeczonych posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściągnie ten koszt w sposób, przepisany dla ściągania innych należitości pieniężnych.

W nagłych wypadkach wskazanych w §. . . , mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

Konkurencyje.

§. 170

Konkurencyja do budowy kościelnych, parafialnych i szkolnych tudzież do budowy dróg, jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

O zawiadywaniu specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

§. 171.

W gminach, składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelskiej, pozostaje tak chrześcijańska jak i izraelska ludność przy własności, posiadaniu i używaniu zakładów i funduszków, przeznaczonych wyłącznie na jej własne cele religijne, naukowe i dobroczynne, w których wyłączny udział tylko jej samej przysługuje.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy, powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej.

§. 172.

Specjalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 173), o ile zawiadywanie nimi podług ustaw należy do Reprezentacji gminy m., zawiadywane będą przez tę Reprezentację podług przepisów ustawy gminnej, z tem jednak ograniczeniem, że izraeliocy członkowie Reprezentacji (Rady i Zwierzchności) gminnej w głosowaniu nad tymi sprawami i w załatwianiu tych spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednakże chrześcijańscy członkowie Rady gminy miejsc. nie stanowili przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańscy wyborcy gminy w sposób ordynacją wyborczą (O. W. §. 28) oznaczony, dla załatwienia spraw ludności chrześcijańskiej tytułu chrześcijan, ilu będzie potrzeba do uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał w sprawach chrześcijańskiej ludności potrzebną jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bez-

względna większość głosów członków obecnych.

Jeżeli naczelnikiem gminy m jest niechrześcijanin, wybierze chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona, ze swego grona przewodniczącego, któremu przysługiwać będą co do załatwienia specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy przysługują naczelnikowi gminy.

§. 173.

Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą:

a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe, wykonywanie prawa patronatu, prezentowanie lub mianowanie pastery dusz, nauczycieli religii i sług kościelnych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków przeznaczonych dla chrześcijan, lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej.

§. 174.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej Zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą:

a) sprawy bożnic, smętarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, kaznodziei, nauczycieli religii i sług obrzędowych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków przeznaczonych dla izraelitów, lub na cele, w których tylko izraelici udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Prawa Reprezentacji gminy.

§. 175.

Prawo Reprezentacji gminy do nadzoru, o ile takowe służy jej w ogóle na mocy ustaw, pozostaje nienaruszone także względem przedmiotów w §§. 173 i 174 wymienionych.

§. 176.

Nakładanie dodatków do podatków, jakoteż innych prestacyj (§. 159) na członków gminy, na cele w §§. 173 i 174 wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej nie ma $\frac{2}{3}$ chrześcijan, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześcijańskich członków gminy na cele w §. 172 wskazane, nastąpić może za przyzwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze, tak Rady gminnej jak i Wydziału powiatowego, służą te same środki prawne, co i przeciw innym uchwałom tych władz.

DZIAŁ VIII.

O nadzorze nad gminami.

§. 177.

Rada powiatowa, a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby wkładkowy majątek i zakładowe dobro gmin miejscowych i zakładów gminnych nie zostało uszczuplone.

Wydział powiatowy winien również czuwać nad tem, aby grzywny nakładane przez Władze sądowe, polityczne i Zwierzchności gminne, które według obowiązujących przepisów wpływają na rzecz ubogich miejscowych lub funduszu zapomogi (ubogich) w gminie, wpływały odtąd do funduszu gmin okręgowych użyte były na cel przeznaczony i ma tenże wykonywać w tym celu potrzebną kontrolę, wedle okoliczności, co uzna za stosowne zarządzić, a mianowicie także żądać, aby kary te wpływały za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

Sejm, a w jego zastępstwie Wydział krajowy, ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gmin miejscowych i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu, gdy uzna tego potrzebę, żądać objaśnień i usprawiedliwień od Reprezentacji gminy miejscowej, za pośrednictwem Wydziału powiatowego; wyjątkowo zaś w razach nagłej potrzeby żądać takich wyjaśnień bezpośrednio, może również i przez delegowanie Komisji zarządzać dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzenie przez Radę powiatową.

§. 178.

Do spraw, w których uchwały Rady gminy okręgowej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §. 162, 167, także następujące:

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie, lub stałe obciążanie rzeczy, należące do zakładowego majątku, lub dobra gminy miejscowej, albo jej zakładów;

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru, wynikającego z zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi, przewyższa roczne dochody gminy, a względnie zakładów gminnych;

c) nabytki i przedsiębiorstwa, nienależące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego stąd wydatku, potrzeba zaciągnąć pożyczkę lub obciążyć gminę miejscową rozkładami;

d) wdzierżawianie lub wynajmowanie na dłuższy czas, niż lat sześć, lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy, w części lub całości.

§. 179.

Uchwały Rady gminy miejscowej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 180.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady gminy miejscowej, we wszystkich sprawach zakresu gminy.

Przeciw dodatkom od podatków, rekurs o tyle zanoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Rekurs ma być wnoszony na ręce naczelnika gminy w nieprzekraczalnym terminie 14 dni, od dnia obwieszczenia uchwały, lub zawiadomienia o niej.

Władza dyscyplinarna nad Zwierzchnością gminy miejscowej.

§. 181.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy członkom Zwierzchności

gminnej dawać napomnienia i nakładać na nich kary pieniężne do wysokości 20 zł. w. a. — Kary te wpływają do kasy Rady powiatowej.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniechania obowiązków, może członek Zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszony w urzędowaniu przez polityczną Władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz, orzeka polityczna Władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym dochodzeniu może polityczna Władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu nie przekraczający lat trzech, uznać go za niezdolnego do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej za winnego uznany, ponosi koszt dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej, w tym celu, aby go zagnić do zdania urzędu, i złożenia rachunków z czasu urzędowania swego.

Jeśliby z dochodzenia, przeprowadzonego przez Wydział powiatowy lub polityczną Władzę powiatową okazało się, że urzędnik, pisarz lub inny tej kategorii funkcyjonyusz gminy wiejskiej, nieprawidłowem postępowaniem w urzędzie, staje się powodem do przekroczenia lub zaniechania obowiązków przez członków Zwierzchności gminy miejscowej lub Radę gminy miejscowej, albo że urząd swój sprawuje w ogólności w sposób dla gminy szkodliwy, i jeżeli naczelnik gminy, a względnie Rada gminna wzbrania się usunąć go od urzędowania mimo zawezwania Wydziału powiatowego, natenczas może usunąć go c. k. polityczna Władza powiatowa na wniosek Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności tych Władz, w razie odwołania się od orzeczenia politycznej Władzy powiatowej, lub gdyby przewinienie urzędnika pisarza lub innego tej kategorii funkcyjonyusza gminy wiejskiej sprawdzone zostało przez dochodzenie, przeprowadzone bezpośrednio z ramienia Wydziału krajowego, orzeka w tej mierze ostatecznie polityczna Władza krajowa na wniosek lub za zgodą Wydziału krajowego.

Urzędnik, pisarz, lub inny tej kategorii funkcyjonyusz gminy wiejskiej oddalony na

mocy powyższego postanowienia, może być na wniosek Wydziału powiatowego, a względnie krajowego, uznany za niezdolnego do piastowania posady urzędnika, pisarza, lub innego tej kategorii funkcyjonyusza gminy wiejskiej w innych gminach kraju, aż do trzechletniego czasu. W tejsamej zaś gminie, w której usunięty został, może powtórnie być przyjęty do służby, jedynie za zezwoleniem politycznej Władzy powiatowej, na wniosek Wydziału powiatowego, a względnie Władzy politycznej krajowej, na wniosek lub za zgodą Wydziału krajowego.

Mianowanie zastępcy dla gminy miejscowej.

§. 182.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy, lub pojedynczymi jej członkami, Rada gminy miejscowej ze względu na prywatny interes Radnych, nie byłaby bezstronna, Wydział powiatowy starać się będzie sprowadzić dobrowolną ugodę; gdyby zaś do skutku nie przyszła, przeznaczy dla gminy zastępcę, do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i do wstrzymywania uchwał.

§. 183.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami miejscowymi w tym kierunku, aby takowe swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna Władza powiatowa.

W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady gminnej miejscowej i potrzebnych wyjaśnień

Przełożony Władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminy miejscowej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy lub przekroczyć swój zakres działania.

§ 184.

Polityczna Rada powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały, powziętej przez Radę gminy miejscowej, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej Władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna Władza powiatowa o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 185.

Polityczna Władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia, przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminy miejscowej, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminy miejscowej, względem których rozstrzyganie rekursów należy do Wydziału powiatowego (§. 179).

Środki zaradcze na koszt gminy miejscowej.

§. 186.

Jeżeli Rada gminy miejscowej zaniedbuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków, w moc ustaw na gminie ciężących, polityczna Władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy miejscowej zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna Władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych, porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

Rozwiązanie Reprezentacji gminy miejscowej.

§. 187.

Namiestnik może rozwiązać Reprezentację gminy miejscowej.

Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa. Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór.

Namiestnictwo w porozumieniu się z Wydziałem powiatowym, zarządzi co potrzeba dla tymczasowego załatwiania spraw, aż do wprowadzenia nowej Reprezentacji gminnej.

DZIAŁ IX.

Obszary dworskie.

§. 188.

W miejsce ustawy o obszarach dworskich obowiązującej w Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z dnia 12. sierpnia 1866 l. 20. Dz. ust. kraj. obowiązująca będą na dotychczasowych obszarach dworskich, połączonych z mocy niniejszej ustawy w gminę okręgową następujące postanowienia.

§. 189.

Obszary dworskie.

Posiadłości ziemskie, niegdyś dominikalne obecnie do związku gminnego nie należące, które

już przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 1. listopada 1868, Nr. 25. Dz. u. kr., t. j. przed dniem 8. grudnia 1868 istniały jako odrębne posiadłości tabularne, pozostają i nadal wyłączone ze związku gminnego gminy miejscowej.

Z posiadłości, które na gruntach niegdyś dominikalnych powstały po wejściu w życie rzeczonyj ustawy, pozostaną i nadal wyłączone ze związku gminnego te posiadłości, od których roczna należność w rządowych podatkach realnych t. j. gruntowym i domowym wynosi co najmniej 25 zł. w. a.

Przy obliczeniu powyższej kwoty dwadzieścia pięć zł. podatków realnych, posiadłości niegdyś dominikalne jednego i tego samego posiadacza, w obrębie jednej miejscowości położone, uważane będą za jedną całość.

Posiadłości wyłączone ze związku gminnego a położone w obrębie jednej i tej samej miejscowości, stanowią jeden obszar dworski.

Wszystkie inne posiadłości na gruntach niegdyś dominikalnych tak istniejące obecnie jak i te, które w przyszłości powstaną, wcielone będą do związku gminy miejscowej.

Posiadłości niegdyś dominikalne położone w obrębie miasta, w każdym razie należą do związku gminy tego miasta.

§. 190.

Wcielenie do gminy.

Posiadłość do związku gminnego w myśl §. 189. nie należąca, może na żądanie posiadacza za zgodą gminy po wysłuchaniu zdania reszty posiadaczy posiadłości wchodzących w skład obszaru dworskiego, zostać do związku gminy wcieloną, jeżeli przeciw takiemu żądaniu ani polityczna władza krajowa, ani Wydział krajowy nie zarzuci.

§. 191.

Umowa z gminą.

Posiadacz obszaru dworskiego lub części jego, żądający wcielenia może zawrzeć z gminą umowę względem wymiaru ciężarów i sposobu uiszczania powinności, mających ze związku gminnego przyspaść na jego posiadłość.

Do ważności takiej umowy potrzebnem jest zatwierdzenie politycznej władzy krajowej w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 192.

Wcielenie do związku gminy w §§. 189. i 190. niniejszej ustawy przewidziane, zarządzi

polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

O powstawaniu nowych posiadłości, które w myśl § 188 wcielone być mają do gminy, zawiadamić będzie c. k. Urząd podatkowy polityczną władzę krajową za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej.

Po dokonaniu wcielenia do gminy, nabywają posiadacze wcielonych posiadłości prawa i obowiązki członków gminy, nie nabywają jednak przez samo to wcielenie prawa użytkowania z dobra gminnego.

Wyłączenie wcielonej posiadłości.

§. 193.

Wyłączenie ze związku gminnego wcielonej do gminy posiadłości niegdyś dominikalnej może tylko w drodze ustawy krajowej nastąpić.

§. 194.

Wierzyciele na posiadłości ziemskiej hipotekę mający, lub te osoby, na które ta posiadłość przejść ma, nie mają żadnego wpływu na rozstrzygnięcie pytania, czy ta posiadłość ma pozostać wyłączoną ze związku gminnego, lub być do niego wcieloną, ani też czy wcielona do gminy posiadłość ma być z niej wyłączoną.

§. 195.

Posiadłości tabularne ze związku gminnego wyłączone, korzystające z praw ustawy o obszarach dworskich, jeżeli przez dzielenie gruntów zostaną tak rozdrobnione, że części obszaru dworskiego w obrębie jednej miejscowości położonych a w posiadaniu jednego posiadacza będących nie opłacają ogółem należitości w rządowych podatkach realnych t. j. gruntowym i domowym najmniej 25 zł., przestają być obszarem dworskim w myśl niniejszej ustawy, i zostają wcielone z urzędu do związku gminy miejscowej.

§. 196.

Zakres działania obszaru.

Obszar dworski winien jest wypełniać w swoim obrębie wszelkie obowiązki i powinności gminy miejscowej, oraz obowiązki wynikające z §. 69. niniejszej ustawy o urządowaniu gmin okręgowych.

Inne obowiązki ciążące na obszarze dworskim określają osobne ustawy.

§. 197.

Przełożony.

Każdy obszar dworski ma przełożonego dla

załatwiania spraw, ustawami obszarom dworskim przydzielonych.

Posiadacz obszaru dworskiego może albo sam objąć urząd przełożonego, albo też zdać ten urząd pod swoją odpowiedzialnością innej osobie.

Współposiadacze równie jak posiadacze części obszaru dworskiego tworzących odrębne ciała tabularne, mianują przełożonym jednego z pośród siebie, albo inną osobę.

W braku porozumienia mianowany jest przełożonym ten, za kim oświadczy się część współposiadaczy lub posiadaczy częściowych, na którą przypada więcej niż połowa podatków realnych rządowych na obszarze przypisanych. Za osoby nie używające własnowolności, wykonuje prawa powyższe ich zastępca prawny.

§. 198.

Można być przełożonym w kilku obszarach dworskich, jeżeli takowe znajdują się w jednym i tym samym powiecie politycznym.

Jeżeli posiadacz obszaru dworskiego posiada w sąsiedniej miejscowości, należącej do tego samego powiatu politycznego, posiadłość, stanowiącą część innego obszaru dworskiego, wolno mu za uwiadomieniem politycznej władzy powiatowej i Wydziału powiatowego poddać tę posiadłość pod zarząd przełożonego swego obszaru dworskiego. Połączona posiadłość nie będzie uwzględniona przy mianowaniu przełożonego dla obszaru dworskiego, w którego skład wchodzi. (§. 8. ustęp trzeci).

§. 199.

Warunki osobiste.

Przełożonym może być tylko obywatel Państwa Austriackiego, używający własnowolności, względem którego nie zachodzi żadna z okoliczności wykluczających, w §§. 3. i 11. ordynacyi wyborczej dla gmin wskazanych.

Przełożony winien mieć stałe zamieszkanie w miejscu wymaganiom urzędowania odpowiedni.

§. 200.

Mianowania przez Rząd.

Nazwisko i stałe mieszkanie przełożonego ma być podane do wiadomości politycznej władzy powiatowej i Wydziału powiatowego. Jeżeli przełożony nie posiada warunków według §. 198 wymaganych, polityczna władza powiatowa wezwie posiadacza względnie posiadaczy na obszarze dworskim do mianowania przełożo-

nego powołanych, aby innego przełożonego mianowali, a jeżeli zawezwani, mimo powtórnego napomnienia, takiemu wezwaniu zadość nie uczynią, lub wogóle z jakichkolwiek powodów nie podadzą nazwiska przełożonego w naznaczonym przez władzę terminie, polityczna władza powiatowa zamianuje przełożonego na koszt i stratę posiadaczy.

Przyrzeczenie w miejsce przysięgi.

§. 201.

Przełożony winien złożyć w ręce Naczelnika politycznej Władzy powiatowej przepisane dla Naczelnika gminy przyrzeczenie w miejsce przysięgi.

Zakres działania Przełożonego.

§. 202.

W celu załatwiania spraw przydzielonych Obszarowi dworskiemu, wstępuje przełożony w zakres działania naczelnika gminy miejscowej.

§. 203

Przełożony zastępuje obszar dworski na zewnątrz we wszystkich sprawach ustawami obszarem dworskim przydzielonych. Wszelako, jeżeli przełożony nie jest posiadaczem całej majątności tabularnej, obszar dworski stanowiącej, nie może bez przyzwolenia wszystkich posiadaczy przyjmować stałych na obszar zobowiązań.

Utrata urzędu.

§. 204.

Posiadacz względnie posiadacze obszaru dworskiego mogą w każdym czasie oddalić osobę, która za nich urząd przełożonego sprawuje, winni jednak o tem zawiadomić polityczną władzę powiatową i Wydział powiatowy.

Przełożony traci urząd, jeżeli zaszła lub wiadomą się stała okoliczność, dla której nie mógłby być dopuszczonym do objęcia urzędu, może jednak objąć urząd na nowo po usunięciu przeszkody.

Za ciężkie przekroczenie lub ciągłe zaniebywanie obowiązków, może przełożony być usunięty od urzędowania czasowo przez polityczną władzę powiatową w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, na zawsze przez polityczną władzę krajową w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Ponoszenie wydatków.

§. 205.

Obszar dworski winien ponosić wszelkie

połączone z obowiązkami jego wydatki, o ile ustawy nie nakładają tych wydatków na inne osoby.

Stali lub czasowi mieszkańcy Obszaru dworskiego o tyle tylko mogą być z powodu tych wydatków pociągani do opłat i prestacyj, o ile są do tego obowiązani z prywatnych tytułów prawnych lub z mocy specjalnych ustaw.

Odpowiedzialność.

§. 206.

Obszar dworski jest odpowiedzialny za wypełnianie obowiązków ustawami na niego włożonych.

Względem pretensyj do Obszaru dworskiego, z tytułu tej odpowiedzialności rozszonych, orzeka polityczna Władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancji polityczna Władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Prawomocne orzeczenia wykonywane będą w drodze administracyjnej.

Użycie środków zaradczych przez Władzę rządową.

§. 207.

Jeżeli Przełożony wzbrania się, lub mimo napomnienia zaniebuje wypełniać obowiązki nałożone ustawami na Obszar dworski, ma polityczna Władza powiatowa na koszt i stratę Obszaru dworskiego zarządzić odpowiednie środki zaradcze.

Podleganie Władzom.

§. 208.

Co do podlegania Obszaru dworskiego Władzom rządowym i Reprezentacji czy to powiatowej, czy krajowej, niemniej co do rekursów przeciw jego rozporządzeniom lub orzeczeniom, mają być według analogii zastosowane postanowienia Ustawy gminnej.

Rozkład wydatków i ciężarów publicznych obszaru dworskiego na posiadłości w obrębie tegoż położone.

§. 209.

W wypadkach, w których obszar dworski składa się z dwu lub większej liczby samoistnych posiadłości, tworzących odrębne ciała tabularne, posiadacze tych samoistnych posiadłości mają ponosić w stosunku do wysokości opłacanych rocznie przez każdego z nich podatków bezpośrednich zarówno właściwe wydatki administracyjne obszaru dworskiego, jako też opłaty i prestacje,

ciążące na obszarze dworskim z mocy specjalnych ustaw, o ile te ustawy nie postanawiają odmiennego stosunku rozkładu.

Marszałek: Ponieważ projekt załączony jest bardzo obszerny i odczytanie jego zabrałoby bardzo wiele czasu, a on zostanie wydrukowany i panom posłom rozdany, więc sądzę, że przeczytanie jego byłoby zbyt cennym. Z tym wnioskiem postąpię także regulaminowo.

Sekretarz p. Wiktor (czyta):

W n i o s e k.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę gminną dla miast nieobjętych ustawą z dnia 13. marca 1889 l. 24. Dz. u. kr. i dla miasteczek w Królestwie Galicji i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1893.

Wnioskodawca: Fruchtman.

Dr. Weigel, Klemensiewicz, Rutowski, Romanowicz, Palch, Dr. Adam Asnyk, Dr. Ludwik Midowicz, W. Rogoyski, Michalski, G. Remer, Dr. Olpiński, Goldmann, Dworski, Zbyszewski, P. Gross, Albin Rayski.

U s t a w a

z dnia zaprowadzająca ustawę gminną dla miast nieobjętych ustawą z dnia 13. marca 1889 l. 24 dz. u. kr. i miasteczek w Królestwie Galicji i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam co następuje:

Art. I.

Załączona ustawa gminna obowiązywać będzie następujące miasta i miasteczka:

A) Miasta:

Bełz, Biecz, Bircza, Bóbrka, Brzostek, Brzozów, Bukowsko, Busk, Ciężkowice, Czortków, Dobczyce, Dobromil, Dynów, Dubiecko, Grybów, Husiatyn, Halicz, Jaryczów nowy, Jezierzany, Jazłowiec, Jordanów, Kęty, Kamionka strumiłowa, Kutry, Komarno, Lanckorona, Lubaczów, Lisko, Mielnica, Myślenice, Mrzyglód, Maryampol, Mikulińce, Mikołajów, Mościska, Nowy targ, Olesko, Oświęcim, Pilzno, Pomorzany, Rohatyn, Ropczyce, Rymanów, Szczerzec, Stary Sącz, Sądowa Wisznia, Starasól, Staremiasto, Skawina, Sołotwina, Tyśmienica, Zator, Zbaraż, Zaleszczyki, Żydaczów, Żywiec.

B) Miasteczka:

Andrychów, Brzozdowce, Bohorodczany, Borszczów, Brzesko, Baryż, Bolechów, Bołszowce, Bukaczowce, Bursztyn, Błażowa, Baranów, Budzanów, Biały Kamień, Chodorów, Czohów, Chrzanów, Cieszanów, Czernelica, Chcrostków, Chołojów, Chyrów, Dźwincgród, Dąbrowa, Dolina, Dębowiec, Dobrotwór, Dukla, Delatyn, Dębica, Dunajów, Frysztak, Gliniany, Głogów, Grzymałów, Gologóry, Horodenka, Jagielnica, Janów, Jabłonów, Jodłowa, Jezupol, Janów (powiat Trembowla), Jezierna, Kozowa, Kopeczyńce, Kołaczyce, Krakowiec, Kałusz, Kolbuszowa, Kossów, Kańczuga, Krościenko, Krystynopol, Kalwarya, Korolówka, Kulików, Lipnica murowana, Limanowa, Lutowska, Leżajsk, Łysiec, Łopatyn, Łazów, Łańcut, Monasterzyska, Majdan, Mielec, Maków, Muszyna, Magierów, Mosty wielkie, Niepołomice, Nawarya, Nadwórna, Niżankowice, Niemirów, Niżniów, Obertyn, Ottynia, Podkamień (powiat Brody), Potok złoty, Pronużna, Peczeniżyn, Pistryń, Przeworsk, Piwniczna, Podwoleczyska, Podhajce, Przemyślany, Potylicz, Rożniatów, Radymno, Rozwadów, Ryglie, Radziechów, Rozdół, Rudnik, Rawa ruska, Rudki, Radomyśl (powiat Mielec), Skała, Stanisławczyk, Szczucin, Strusów, Sasów, Sucha, Sieniawa, Stojanów, Sokolów, Strzyżów, Skałat, Skole, Toporów, Trzebinia, Tymbark, Tylicz, Tyczyn, Tarnobrzeg, Tuchów, Tłumacz, Turka, Tłuste, Uście solne, Uście biskupie, Uście zielone, Ułaszowce, Ustrzyki dolne, Ularów, Uhnów, Wilamowice, Wiśnicz nowy, Wojnicz, Wojniłów, Witków nowy, Wielopole, Załóżce, Zakliczyn, Żmigród, Żołynia, Zabłotów, Żabno, Zborów, Żurawno.

Art. II.

Ustawa gminna tu załączona wejdzie w wykonanie po upływie sześciu miesięcy od dnia jej ogłoszenia, a w tym samym czasie traci ustawa gminna z 12. sierpnia 1866 dz. ust. kraj. l. 19. w gminach w art. I. wymienionych moc obowiązującą.

Art. III.

Ordynacya wyborcza dla gmin z 12. sierpnia 1866 obowiązywać będzie i nadal miasta i miasteczka w art. I. wymienione z wyjątkiem §. 40. ordynacyi wyborczej, który z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uchylonym zostaje dla tych miast i miasteczek, tudzież z tą

zmianą, że obywatele honorowi także w miasteczkach mają prawo wybierania w myśl §. 1. l. 3. tejże ordynacyi wyborczej dla gmin.

Art. IV.

Stosunki obszarów dworskich ustawa z 12. sierpnia 1866 Nr. 20 Dz. u. kr. określone, zostają nienaruszone.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie w ogólności.

§. 1.

Każde miasto i każde miasteczko niniejszej ustawie podlegające, stanowi w dotychczasowych granicach swoich osobną gminę miejską lub mało-miejską.

Zmiana granic.

§. 2.

Granice gminy zmienione być mogą tylko za uchwałą Rady gminnej.

Uchwała taka do swej ważności wymaga potwierdzenia Rady powiatowej, które może być udzielone tylko za poprzedniem oświadczeniem politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

DZIAŁ II.

O członkach gminy.

Członkowie gminy i obcy.

§. 3.

Członkowie gminy są:

a) przynależni do gminy, tj. osoby mające w gminie prawo przynależności;

b) uczestnicy, tj. osoby nie mające w gminie prawa przynależności, jeżeli w granicach gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatki w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy także korporacye, stowarzyszenia, zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcymi.

Przynależność do gminy.

§. 4.

Stosunki przynależności do gminy określone są ustawą z 3. grudnia 1863 l. 105 dz. p. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę nie przewyższającą sumy 30 zł. w. a.

Obywatele.

§. 5.

Obywatelami są ci, którym gmina prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo tylko przynależnym do gminy nadawane być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy mogą w uznaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom będącym obywatelami państwa austriackiego.

Prawa i obowiązki członków gminy.

§. 6.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy.

Przynależni do gminy mają nadto w razie ubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia stosownie do ustawy z 3. grudnia 1863 l. 105 dz. p. p.

Obywatelom zastrzega się prawo do udziału w fundacyach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

Prawo pobytu w gminie.

§. 7.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykażą, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronąć pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni jak i mieszkający z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczególności

praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy lub całym klasom mieszkańców.

DZIAŁ III.

O Reprezentacji gminnej.

§. 9.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada gminna.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Zwierzchność gminną.

A) Rada gminna.

Skład Rady gminnej.

§ 10.

Rada gminna składa się w miastach z radnych, wybranych przez członków gminy czynne prawo wyboru mających, w miasteczkach z radnych, wybranych przez członków czynne prawo wyboru mających, a nadto z członków bez wyboru do niej wchodzących (§. 12.)

W gminach, w których liczba członków do wyboru Rady gminnej uprawnionych nie przekracza 400, wybranych będzie 18 radnych, w gminach zaś liczących:

401— 600	wyborców	24
601—1000	"	30
a nad 1000	"	36

radnych.

Do zastępowania radnych ubytych lub nie mogących brać udziału w czynnościach rady, wybrani będą równocześnie zastępcy, których liczba wynosić ma połowę liczby radnych.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacja wyborcza dla gmin.

§ 11.

Wstępując do Rady, składają radni i zastępcy do rąk naczelnika gminy przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

Radni bez wyboru.

§ 12.

Każdy członek gminy miasteczka, opłacający przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich w gminie do opłaty przypisanych, ma prawo nawet bez wyboru być członkiem Rady gminnej, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność wykluczająca lub wyłączaająca, wskazana w ordynacji wyborczej dla gmin.

Za osobę nie używającą własnowolności, wykonywa to prawo jej prawny zastępca lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety, jeżeli chcą z tego prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby mające to prawo, mogą je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład Rady gminnej jednego z pośród siebie lub inną osobę.

Radnego bez wyboru nie może zastępować kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności lub w myśl ordynacji wyborczej dla gmin od prawa wybierania i obieralności do Rady gminnej jest wykluczonym lub wyłączonym.

Zastępca może tylko jedną osobę zastępować.

Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminnej, głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych w §. 10. ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjmując wybór albo korzystając z prawa przysługującego mu podług niniejszego paragrafu.

Peryod wyborczy.

§ 13.

Radni i zastępcy wybierani będą na lat sześć. Ustępujący radni i zastępcy urzędować będą aż do ukonstytuowania się nowej Reprezentacji gminnej. Ustępujący radni i zastępcy mogą być ponownie wybrani.

Wybór uzupełniający.

§. 14.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła Rada gminna do grona swego na wniosek naczelnika gminy zastępcę z tego samego koła wyborczego, z którego radny ubył. Z pomiędzy zastępców ten będzie powołany, który przy wyborach największą ilość głosów otrzymał. W razie równości głosów rozstrzyga los. Jeżeli radny dłużej niż przez trzy miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada gminna w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady gminnej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tylu radnych ubyłoby, iżby liczby radnych z jednego koła wyborczego nawet przez powołanie wszystkich z tego koła zastępców uzupełnić nie można, będzie niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający z tegoż koła wyborczego.

Radni i zastępcy w wyborze uzupełniającym wybrani urzędować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsce zostali wybrani.

B) Zwierzchność gminna.

Skład Zwierzchności gminnej.

§. 15.

Zwierzchność gminna składa się z naczelnika gminy, jego zastępcy i dodanych do pomocy naczelników gminy dwóch asesorów.

W razie potrzeby wolno wybrać i większą liczbę asesorów, jednak nie więcej jak 5.

Naczelnik gminy otrzymuje stałe wynagrodzenie z funduszków gminy. Minimum tego wynagrodzenia oznacza Wydział krajowy dla każdej z gmin tej ustawie podlegających, po wysłuchaniu Rad gminnych. Naczelnikowi gminy nie wolno zrzec się swego wynagrodzenia ani w całości ani częściowo.

Zastępca naczelnika pobierać będzie wynagrodzenie z funduszków gminnych, jeżeli przez czas dłuższy zastępować będzie naczelnika.

Urząd asesora, radnego i zastępcy radnego jest bezpłatny.

Wszystkim członkom Rady i Zwierzchności gminnej należy się od gminy zwrot wszystkich wydatków połączonych z ich urzędowaniem.

Wybór Zwierzchności gminnej.

§. 16.

Naczelnika gminy, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada gminna na lat 6.

Warunki obieralności na te urzędy i sposób dokonania wyboru oznacza ordynacya wyborcza.

Wybór uzupełniający.

§. 17.

W razie opróżnienia posady naczelnika gminy, jego zastępcy lub asesora w ciągu okresu wyborczego, Rada gminna dokona w jego miejsce nowego wyboru, najdalej do dni 14. Wybrany przy wyborze uzupełniającym naczelnik gminy,

zastępca naczelnika lub asesor, urzędować będzie, do końca sześćdziesięciu swego poprzednika.

Przyrzeczenie.

§. 18.

Naczelnik gminy, jego zastępca i asesorowie winni przy objęciu urzędu w obecności delegata Wydziału powiatowego i wobec delegata Rady gminnej złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego delegata, w miejsce przysięgi przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegają będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

C) Postanowienia ogólne.

Ustąpienie z posady.

§. 19.

Za przyzwoleniem Rady gminnej może naczelnik gminy, jego zastępca lub asesor, radny lub zastępca radnego urząd swój złożyć. Naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor, radny lub zastępca radnego traci swój urząd, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralność na członka Rady lub Zwierzchności gminnej była wykluczyła, lub jeżeli się do innej gminy przesiedli.

Jeżeli naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor, radny lub zastępca radnego popadnie w śledztwo sądowe z powodu zbrodni, przekroczenia lub przestępstwa z chęciwości popełnionego, lub jednego z przekroczeń w §. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony zostanie, wtedy nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne lub krydalne.

Jeżeli radny lub zastępca wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca, lub dzierżawca, nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki z tą gminą wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 20.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy, winien przyjąć wybór bądź na członka Rady gminnej, lub też zastępcę, bądź na asesora.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru lub też od dalszego sprawowania urzędu służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatów, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostającym;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały jeden okres wyborczy piastowali posady w Zwierzchności gminnej, jednak tylko na okres bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomność fizyczna, lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia corocznie, często lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy bez wyboru do Rady gminnej należą (§. 12).

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjąć wyboru, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada gminna aż do wysokości 20 zł. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego; kara pieniężna wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich.

DZIAŁ IV.

O zakresie działania gminy.

Rozdział I.

O zakresie działania gminy wogóle.

§. 21.

Zakres działania gminy jest:

- a) własny i
- b) poruczony.

Własny zakres działania.

§. 22.

Własny zakres działania t. j. zakres, w którym gmina z zachowaniem ustaw samodzielnie zarządzać i rozporządzać może, obejmuje w ogóle wszystko, co bezpośrednio dotyczy interesu gminy i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonem być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu działania gminy w szczególności:

a) wolny zarząd majątkiem gminnym i ułatwianie spraw, odnoszących się do związku gminy;

b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;

c) staranie o zakładanie i utrzymywanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów, niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i wodach;

d) policja polowa;

e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;

f) policja zdrowia;

g) policja nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej;

h) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną;

i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;

k) policja ogniowa, policja budownictwa, wykonywanie przepisów, porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowy;

l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminę utrzymywane i na szkoły ludowe; staranie o zakładanie, uposażenie i utrzymywanie szkół ludowych z uwzględnieniem istniejących jeszcze patronatów szkolnych i przepisów konkurencji do szkół;

m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania, z gminy wybranych;

p) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji.

Z wyższych względów państwa mogą być pewne czynności policji miejscowej w pojedynczych gminach, w drodze ustawy krajowej, przekazane osobnym organom rządowym.

Poruczony zakres działania.

§. 23.

Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, t. j. obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji.

Rozdział II.

O zakresie działania Rady gminnej.

§. 24.

Rada gminna jest w sprawach gminy władzą uchwalającą i nadzorującą.

Władza wykonawcza jej nie służy.

Rada gminna zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, wydaje w granicach ustawami oznaczonych imieniem gminy postanowienia obowiązujące i uchwała sposób ich wykonania. Ona jest władzą zwierzchnią gminy we wszystkich sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 25.

Rada gminna obraduje i uchwała o wszystkich sprawach gminy, jej majątku, dobra lub zakładów w granicach ustaw obowiązujących.

W szczególności należy do zakresu działania Rady gminnej:

- a) zmiana granic gminy (§. 2);
- b) ustanawianie zasad zarządu, tudzież sposobu użytkowania majątku i dobra gminy i zakładów gminnych;
- c) sprawy należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, które Rada gminna osobną uchwałą sobie zastrzegła (§. 26);
- d) nabywanie lub pozbywanie nieruchomości lub praw, według ustaw za nieruchomości uważanych, obciążanie majątku gminy, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;
- e) stawianie kosztem gminy nowych budowli, przekształcanie lub znoszenie istniejących, tudzież inne przedsiębiorstwa, nakładem gminy wykonywać się mające;
- f) zaprowadzanie nowych zakładów gminnych, lub zwinięcie istniejących;
- g) zawieranie, rozwiązywanie, zmiany kontraktów najmu i dzierżaw;
- h) uchwalanie budżetu rocznego, wydatków budżetem nieprzewidzianych i kredytów dodatkowych, przyzwalanie na przenoszenie uchwalonych kredytów z jednej rubryki do drugiej, uchwalanie wszelkich zmian w budżecie, starania się o pokrycie niedoboru, uchwalanie dodatków do podatku, opłat, prestacyj i usług i oznaczanie dziennych cen takich prestacyj i robót;
- i) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;
- k) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzanie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;
- l) zatwierdzanie wyników wszelkich licytacji;

m) wybór naczelnika gminy, jego zastępcy i asesorów;

n) uchwalanie etatu i płac urzędników i służ gminnych, jakoteż instrukcyj służbowych i statutu emerytalnego dla tychże;

o) wyznaczanie wynagrodzenia dla naczelnika gminy i jego zastępcy (§. 15.);

p) mianowanie i oddalanie urzędników i wymiar emerytury dla nich, na wniosek naczelnika gminy;

q) nadzór i kontrola nad czynnościami Zwierzchności gminnej;

r) nadawanie prawa przynależności do gminy i obywatelstwa, tudzież obywatelstwa honorowego, ustanawianie opłat za nadawanie prawa przynależności i obywatelstwa;

s) wykonywanie służącego gminie prawa patronatu lub prezentowania, rozdawania miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając prawom na różnicy wyznań opartym;

t) wybór mężów zaufania do jednania stron;

u) uchwalanie regulaminów do własnych czynności;

w) udzielanie zdania swego władzom wyższym na ich żądanie;

z) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom naczelnika gminy;

Zwyczajny zarząd majątkiem.

§. 26.

Zwyczajny zarząd majątkiem nie należy do zakresu działania Rady gminnej, lecz Rada może poszczególne sprawy tego zarządu, na wniosek lub po wysłuchaniu Zwierzchności gminnej swojej uchwałą zastrzedz.

Ustanawianie służby.

§. 27.

Rada winna przydać Naczelnikowi gminy służbę potrzebną do załatwiania czynności, wpływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i służ, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania i ich zaopatrzeniu.

Uchwały te poda naczelnik gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego do wiadomości Wydziału krajowego.

Gdyby Rada gminna się wzbraniała uchwalić etat urzędników i służ, lub gdyby się oka-

zało, że uchwalony przez Radę gminną etat nie wystarcza do należytego załatwiania czynności własnego i poruczonego zakresu działania, a Rada gminna mimo wezwania wskazanych jej braków nie uzupełniła, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem orzec może, jakiej kategorii urzędników i w jakiej liczbie gmina ustanowić i płacać ma.

Nadzorowanie Zwierzchności gminnej.

§. 28.

Rada gminna ma prawo i obowiązek urzędowanie Zwierzchności gminnej ciągle nadzorować. Nadzór ten wykonywa Rada gminna za pomocą jednej lub kilku komisyj z grona swego wybranych, które obowiązane będą o każdej dostrzeżonej nieprawidłowości lub wadliwości w urzędowaniu Zwierzchności gminnej bezzwłocznie Radę gminną zawiadomić i poczynić wnioski o usunięcie złego, zaś po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminnej sprawozdanie o swoich czynnościach z wnioskami, jakie uznają za stosowne.

Skoro Rada gminna przekona się o nieprawidłowościach lub wadliwościach, winna się postarać o bezzwłoczne ich usunięcie, a gdyby to nie odniosło skutku, donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Dla komisyj kontrolujących uchwali Rada gminna osobne instrukcje i przedłoży je Wydziałowi powiatowemu do wiadomości.

Naczelnik gminy winien najdalej do dni 30 po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Wydziałowi powiatowemu odpisy sprawozdań komisyj kontrolujących w ubiegłym roku, jakoteż odpis uchwał Rady gminnej na podstawie tych sprawozdań zapadłych, lub donieść w tym terminie o zachodzących przeszkodach.

Rada gminna może także ustanowić osobne komisje do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, tudzież do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisyj Rada gminna powołać może mężów zaufania z poza grona swego.

Ani komisya kontrolująca, ani specjalne komisje w myśl niniejszego paragrafu ustanowione, władzy wykonawczej nie mają, a zatem ani same nie zarządzić, ani Zwierzchności gminnej poleceń wydawać nie mogą.

Rewizya kasy.

§. 29.

Rada gminna winna wybrać osobną komisję, której obowiązkiem będzie przynajmniej cztery razy do roku przedsięwziąć rewizję kasy gminnej i kas zakładów i funduszków pod zarządem gminy zostających i o każdej rewizyi Radzie gminnej zdać sprawę na ręce naczelnika gminy, który odpis każdego sprawozdania do dni 8 Wydziałowi powiatowemu przedłożyć ma.

Jeżeli członkowie komisji szkcontrującej obowiązkom w niniejszym paragrafie na nich włożonym zadość nie uczynią, może Wydział powiatowy przeprowadzić szkcontro kasy na koszt gminy. Oprócz tego winien Wydział powiatowy od czasu do czasu kasę gminną niespodziewanie szkcontrować.

Sprawy policji miejscowej.

§. 30.

O ile sprawowanie policji miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada gminna w granicach ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy co do policji miejscowej i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 50 zł. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do dni 10.

Uchwały takie Rada gminna powziąć może tylko na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy.

§. 31.

Rada gminna winna uchwalić środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urzędzeń policji miejscowej i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbania w tej mierze, pochodzące z jej winy.

Odpowiedzialność gminy.

§. 32.

Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków względem policji miejscowej na niej ciążących, winna gmina poniesioną szkodę wynagrodzić. W szczególności obowiązana jest gmina wynagrodzić szkodę wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny przy zbiegowisku dokonany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytanym a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temu gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody, wyda polityczna władza powiatowa za poprzedniem wysłuchaniem Wydziału powiatowego.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się pomiędzy gminą a poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

Zaopatrywanie ubogich.

§. 33.

Rada gminna ma czuwać nad tem, aby ubodzy według ustaw zaopatrzeni byli. Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczały, Rada postara się o potrzebne środki i oznaczy sposób ich użycia.

Udzielanie zdania.

§. 34.

Na żądanie władz rządowych lub autonomicznych winna Rada gminna udzielać im swojego zdania.

Rozstrzygnięcie zażaleń.

§. 35.

Rada gminna rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom naczelnika gminy, w sprawach dotyczących się majątku i dobra gminnego lub zakładów gminnych, niemniej w tych sprawach, w których naczelnik gminy tylko uchwały Rady gminnej wykonywa.

We wszystkich innych sprawach własnego zakresu działania rostrzygnięcie rekursów przeciw postanowieniom naczelnika gminy należy do Wydziału powiatowego, zaś w sprawach poruczonego zakresu działania do politycznej władzy powiatowej.

Regulamin.

§. 36.

Wydział krajowy wyda regulamin dla czynności Rad gminnych, tudzież instrukcję dla czynności Zwierzchności gminnych, we własnym zakresie działania i dla kas gminnych, uwzględniając różnice potrzeb i stosunków zachodzących między gminami większemi i mniejszemi.

Rada gminna może jednsk uchwalić inny regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla swej Zwierzchności gminnej co do spraw własnego zakresu działania i swojej kasy gminnej, winna jednak regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla Zwierzchności gminnej przedłożyć za pośrednictwem Wydziału powiatowego Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Instrukcja dla kasy gminnej, przez Radę gminną uchwalona, wymaga zatwierdzenia przez Wydział krajowy.

Dopóki Rada gminna nie uchwali i nie przedłoży Wydziałowi krajowemu osobnego regulaminu dla swoich czynności i osobnej instrukcji dla Zwierzchności gminnej, obowiązują będą regulamin i instrukcja przez Wydział krajowy wydana. Instrukcja dla kasy gminnej przez Wydział krajowy wydana obowiązują będzie tak długo, dopóki uchwalona przez Radę gminną osobna instrukcja dla swej kasy, nie uzyska zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Zwoływanie Rady.

§. 37.

Rada gminna zbiera się na posiedzenie, ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej zaś raz na miesiąc. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę na posiedzenie. Każde posiedzenie które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne, a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Naczelnik gminy musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, polityczna Władza powiatowa albo też Wydział krajowy lub powiatowy.

O nastąpić mającemu posiedzeniu Naczelnik gminy w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

Komplet do uchwał.

§. 38.

Rada gminna nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna.

Do uchwały ustanawiającej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebna jest obecność dwóch trzecich radnych.

Jeżeli na posiedzenie nie zbierze się ilość radnych potrzebna do powzięcia uchwał, winien Naczelnik gminy najdalej do trzech dni zwołać Radę powtórnie i zarazem wezwać zastępców.

Za każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swej nieobecności, winien Naczelnik gminy nałożyć karę pieniężną aż do 10 zł.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Grzywnę tę ściągnie Naczelnik gminy. Radnego lub zastępcę, który bez usprawiedliwienia się na trzech po sobie następujących posiedzeniach się nie jawi, może Rada gminna na czas oznaczony, lub też na cały w toku będący pe-

ryod wyborczy od udziału w obradach i uchwałach Rady wykluczyć. Przeciw tej uchwale służy wykluczonemu rekurs do Wydziału powiatowego w terminie dni 14, licząc od dnia doręczenia mu zawiadomienia o dotyczącej uchwale Rady gminnej.

Przeszkody uczestnictwa w obradach.

§. 39.

Członek Zwierzchności gminnej lub Rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego urzędowania, jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych; winien jednak na żądanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych wyjaśnień.

§. 40.

Członkowie Zwierzchności gminnej są obowiązani być obecnymi na każdym posiedzeniu Rady i mogą w każdym czasie głos zabrać. W głosowaniu przy sprawdzeniu rachunków i udzieleniu Zwierzchności gminnej absolutorium nigdy udziału brać nie mogą.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 41.

Na posiedzeniach Rady gminnej przewodniczy Naczelnik gminy, a w razie przeszkody jego zastępca. Każde posiedzenie odbyte z pominięciem tego przepisu jest nieważne. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę, zagaja i zamyka posiedzenie, układa porządek dzienny, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Sekretarz Rady.

§. 42.

Rada gminna wybiera sekretarza swego bądź z grona swego, bądź z pomiędzy urzędników gminy.

Warunki ważności uchwał.

§. 43.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. W innych wypadkach przewodniczący nie głosuje z wyjątkiem wyborów. Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 44.

Posiedzenia Rady odbywają się w lokalu urzędowym publicznie, wyjątkowo jednak może Rada uchwalić tajne posiedzenie. Posiedzenia, na których przedmiotem obrad jest budżet lub zamknięcia rachunków, w każdym razie będą publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad lub w inny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek po poprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

Protokół posiedzenia.

§. 45.

Z każdego posiedzenia spisany będzie w księdze na to przeznaczonej protokół, obejmujący nazwiska radnych, wnioski na posiedzeniu czynione i zapadłe uchwały. Protokół ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego, dwóch obecnych na posiedzeniu radnych i sekretarza.

Każdemu członkowi gminy wolno przeglądać protokoły.

Rozdział III.

O zakresie działania Zwierzchności gminnej.

§. 46.

Naczelnik gminy w sprawach gminy jest organem zarządzającym i wykonawczym.

W razie przeszkody zastępuje Naczelnika gminy jego zastępca, tego zaś jeden z asesorów. Rada gminna na początku każdego roku oznaczy, który asesor w razie przeszkody zastępcy ma zastępować naczelnika gminy.

§. 47.

Do zakresu działania naczelnika gminy należy w szczególności:

- a) przewodniczenie w Radzie gminnej i przygotowanie wniosków do uchwał Rady;
- b) wykonywanie ustaw i rozporządzeń we własny zakres działania gminy wchodzących;
- c) wykonywanie wszelkich uchwał i zarządzeń Rady gminnej;
- d) kierownictwo urzędem gminnym, nadzór nad urzędnikami i sługami;
- e) wykonywanie policyi miejscowej;
- f) zarządzanie w razach nagłych, za następnym usprawiedliwieniem w obec Rady gminnej;
- g) przedstawianie do mianowania i odda-

lania urzędników gminy i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad urzędnikami i sługami;

h) zarząd majątkiem, dobrem i dochodami gminy, zakładów i funduszków gminnych, lub pod zarządem gminy zostających;

i) prowadzenie kasowości i rachunkowości

k) wykonywanie wszelkich spraw poruczonego zakresu działania.

§. 48.

Naczelnik gminy reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem osób trzecich, muszą być podpisane przez naczelnika gminy i jednego asesora.

Dokument dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi być nadto podpisanym przez dwóch radnych i powołać się na to przyzwolenie lub zatwierdzenie. W każdym razie dokument wydany imieniem gminy musi być zaopatrzony pieczęcią gminną.

Sprawowanie policji miejscowej.

§. 49.

Do naczelnika gminy należy odpowiednie ustawom sprawowanie policji miejscowej, o ile pojedyncze jej czynności nie są przekazane w drodze ustawy krajowej organom rządowym.

W nagłych wypadkach nieszczęścia, n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. naczelnik gminy ma prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy a nawet i obcych. Gdyby środki policji miejscowej nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego (jak n. p. w razie epidemii) lub gdyby własne siły gminy nie wystarczały do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, naczelnik gminy winien zawiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

Zagrażanie karami.

§. 50.

Naczelnik gminy ma wyjątkowo prawo zagrażania karą pieniężną do 10 zł lub w razie niemożności jej uiszczenia karą aresztu do dwóch dni, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policji miejscowej niedopuszczającego zwłoki.

Wykonywanie władzy karnej.

§. 51.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policji miejscowej należącej do zakresu działania gminy, wyrażoną jest sankcyja karna, i o ile przekroczenie tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, służy prawo orzekania kar za takie przekroczenia naczelnikowi gminy a względnie jego zastępcy.

W ten sposób mają być także orzekane kary oznaczone przez Radę gminną (§. 30).

Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności ich uiszczenia kary aresztu mogą być orzekane.

Wszelkie orzeczenia kar mają być w osobną księgę wpisane.

Tok instancyi.

§. 52.

Od orzeczeń wydanych według §. 51. odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, albo członków Sejmu krajowego, natenczas winien naczelnik gminy przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i potwierdzenia.

Przeznaczenie kar.

§. 53.

Kary pieniężne, orzeczone podług §. 51. wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

Przedstawienie urzędników do mianowania i przeniesienia w stan spoczynku.

§. 54.

Na podstawie etatu przez Radę gminną uchwalonego lub na podstawie orzeczenia Wydziału krajowego w myśl ostatniego ustępu § 27. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wydanego, naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej urzędników gminy do mianowania. Mianowani urzędnicy posiadać muszą przepisaną kwalifikacyę.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy, jakie kwalifikacye dla każdej kategorii posad są potrzebne z uwzględnieniem różnicy potrzeb i stosunków gmin większych a mniejszych, z pozostawieniem odpowiedniego czasu przejściowego.

Naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej wnioski o przeniesienie urzędników w stan spoczynku i wymierzenie emerytury dla nich.

Naczelnik gminy mianuje i oddala sługi gminne i przedstawia Radzie gminnej wnioski co do ich zaopatrzenia.

Śledztwo dyscyplinarne

§. 55.

Naczelnik gminy wdraża i przeprowadza śledztwa dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom gminnym i orzeka o karach dyscyplinarnych.

Naczelnik może w drodze dyscyplinarnej urzędnika suspendować. Oddalenie urzędnika ze służby w drodze dyscyplinarnej nastąpić może tylko za uchwałą Rady gminnej.

Orzeczenie dyscyplinarne przeciw rachmistrzowi, kasyerowi i kontrolorowi tylko Rada gminna po wysłuchaniu naczelnika gminy wydawać może.

Zarząd majątkiem.

§. 56.

Naczelnik gminy zarządza majątkiem gminy, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminy, czuwa nad ich wykonaniem i załatwia sprawy ubogich według ustaw.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowy innych nie zawiera postanowień.

W szczególności winien naczelnik gminy starać się o ściąganie wszystkich wierzytelności gminy, zakładów i funduszków gminnych lub pod zarządem gminy zostających, tudzież wszelkich czynnych zaległości. Gdyby naczelnik obowiązku tego należycie nie wypełniał, a Rada gminna mimo upomnienia ze strony Wydziału powiatowego temby nie zaradziła, Wydział powiatowy będzie miał prawo zarządzić środki zaradcze, jakie uzna za stosowne, a nawet ustanowić na koszt gminy zastępcę prawnego, który imieniem gminy wierzytelności i zaległości w drodze właściwej poszukiwać będzie.

Przepis ten odnosi się także do pretensyj gminy, któreby jej z mocy §§. 63—65 do członków Zwierzchności gminnej przysługiwały.

Kolaudacye.

§. 57.

Naczelnik gminy zarządza wszelkie roboty

i dostawy dla gminy, rozpisuje i przeprowadza cytacye, odbiera i kolauduje wykonane roboty lub dostawy. Do każdego odbioru i do każdej kolaudacyi winien naczelnik gminy zawiązać komisję kontrolującą Rady gminnej a to w takim czasie, aby komisya czynność tę ze swej strony nadzorować mogła.

Komisye.

§ 58.

Rada gminna może na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy uchwalić, aby sprawowanie poszczególnych czynności ogólnego zarządu gminnego lub polityki miejscowej powierzone zostało osobnym komisjom.

Każda taka komisya składa się z jednego członka Zwierzchności gminnej, jako przewodniczącego i kilku członków przez Radę gminną z jej grona lub z poza jej grona wybranych.

Dla takich komisyj winna Rada gminna uchwalić osobne instrukcye.

Komisye te podlegają naczelnikowi gminy i polecenie jego wykonywać ściśle są obowiązane.

Dobrowolne licytacye.

§. 59.

Naczelnik gminy zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji i czuwa nad zachowaniem i ściśłem wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

Kasowość i rachunkowość.

§. 60.

Naczelnik gminy jest odpowiedzialny za należyte prowadzenie kasowości i rachunkowości, jest przeto obowiązany kasę przynajmniej raz na miesiąc skontrolować.

Poruczony zakres działania.

§. 61.

Naczelnik gminy załatwia wszelkie sprawy należące do poruczonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepisany lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu wykonania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie, naczelnik winien zastosować się w tym względzie do uchwały Rady gminnej.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych gdyby uchwała Rady bez szkody lub bezpieczeństwa poprzednio nie mogła być zasiągnięta, może naczelnik gminy działać według własnego zdania, winien jednak następnie w jak najkrótszym czasie wyjednać sobie zatwierdzenie Rady

Rząd może polecić na swój koszt załatwia-

nie spraw, należących do poruczonego zakresu działania w całości lub części organom własnym.

Wstrzymanie wykonania uchwał.

§ 62.

Jeżeli naczelnik gminy sądzi, że uchwała przez Radę gminną powzięta, narusza ustawę, przekracza zakres działania Rady lub jest szkodliwą interesom gminy, winien wstrzymać wykonanie takiej uchwały i najdalej do trzech dni po jej powzięciu odnieść się do wyższej władzy o rozstrzygnięcie, czy uchwała wykonaną być ma, czy nie.

Orzeczenie to należy do politycznej władzy powiatowej, jeżeli naczelnik sądzi, że uchwała narusza ustawę lub przekracza zakres działania gminy, zaś do Wydziału powiatowego, jeżeli sądzi, że uchwała jest szkodliwą interesom gminy.

Władza wyższa winna wydawać swoje orzeczenie w ciągu dni ośmiu, a jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, polityczna władza powiatowa zawiadomi o swoim orzeczeniu Wydział powiatowy.

Orzeczenie tych władz jest dla naczelnika gminy stanowczem i nie służy mu prawo wyższego odwołania się.

Rada gminna ma jednak prawo wnieść rekurs od takiego orzeczenia do Namiestnictwa a względnie do Wydziału krajowego w terminie 14-dniowym.

O wstrzymaniu wykonania uchwał naczelnik ma Radę gminną na najbliższym posiedzeniu zawiadomić. Jeżeli naczelnik gminy nie przedłoży władzy wyższej w terminie 3-dniowym uchwały wstrzymanej do rozstrzygnięcia, uchwała ta staje się pramocną i bezzwłocznie wykonaną być musi, o ile nie zachodzi wypadek w §. 104 przewidziany.

Odpowiedzialność naczelnika gminy.

§. 63.

Naczelnik gminy jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie. Od tej odpowiedzialności uwolnić nie może naczelnika gminy ustanowienie komisyj dla poszczególnych spraw (§. 58).

Co do poruczonego zakresu jest on odpowiedzialnym Rządowi.

Pretensje gminy co do wynagrodzenia szkód, pochodzące z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

§. 64.

Jeżeli zastępca naczelnika gminy lub jeden z asesorów powołanym zostaje do zastępowania naczelnika gminy, względnie jego zastępcy, nateczas zastępca naczelnika gminy, względnie asesor, wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki naczelnika gminy i są odpowiedzialnymi za swoje czynności urzędowo tak samo jak naczelnik gminy.

§. 65.

Asesorowie dodani są naczelnikowi gminy dla pomocy w urzędowaniu. Asesorowie winni naczelnika wspierać w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy.

Każdy asesor odpowiedzialny jest gminie za zaniedbanie lub nienależyte wykonanie czynności przez ustawę niniejszą w ogóle, przez naczelnika gminy lub przez Radę gminną w szczególności mu poruczonych.

Pretensje gminy do wynagrodzenia szkód z odpowiedzialności tym paragrafem orzeczone mają być dochodzone zwykłą drogą prawa.

DZIAŁ V.

O gospodarstwie gminnem i nakładaniu ciężarów na gminę.

Inwentarz majątku.

§. 66.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy i jej zakładów winny być utrzymywane w ciągłej widoczności zapomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy. Każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć inwentarz.

Zakładanie i utrzymywanie inwentarza należy do naczelnika gminy, który także starać się ma o wpisanie do ksiąg hipotecznych wszystkich praw gminy względem nieruchomości. Pierwszy inwentarz przedłożony będzie Radzie gminnej do zatwierdzenia, a dwa odpisy zatwierdzonego inwentarza przedłoży naczelnik gminy Wydziałowi powiatowemu, który jeden z tych odpisów przesyła Wydziałowi krajowemu.

O zmianach inwentarza uwiadomi naczelnik gminy w dwa miesiące po upływie każdego

roku Radę gminną i Wydział powiatowy, który o tem doniesie Wydziałowi krajowemu.

Utrzymywanie majątku zakładowego.

§. 67.

Zakładowy majątek i dobro gminy i jego zakładów mają być utrzymywane w całości i w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra między członków gminy potrzebna jest uchwała Sejmu krajowego.

Użytkowanie majątku gminnego.

§. 68.

Majątek gminy i jej zakładów ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł ile możności największy stały dochód. Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ile by zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

§. 69.

Dotychczasowy niezaprzeczony zwyczaj rozstrzyga, którzy członkowie gminy i w jakim wymiarze w użytkach dobra gminnego udział mają.

Rada gminna uwzględniając ten zwyczaj i istniejące specjalne tytuły prawne, uchwali postanowienia regulujące to uczestnictwo, przy czem ustanowić może opłatę za użytkowanie z dobra gminnego.

Rada gminna uchwali także sposób użytkowania z dobra gminnego; uchwała ta wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego.

Nadwyżka dochodów z dobra gminnego, pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych wpływa do kasy gminnej.

Rok administracyjny.

§. 70.

Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym państwa.

Budżet i rachunki roczne.

§. 71.

Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminny i zakładów gminnych na następny rok administracyjny i przedłożyć go Radzie gminnej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rada gminna ma budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy, funduszków i zakładów gminnych, lub pod zarządem gminy zostających winien naczelnik gminy najpóźniej w miesiąc po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminnej, która obowiązana jest rachunki najdalej do dwóch miesięcy po ich przedłożeniu rozpoznać i załatwić.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winne być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy, których spostrzeżenia przy rozpoznaniu budżetu i rachunków wzięte będą pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uiszczyć jest obowiązana bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu, mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

§. 72.

O dniu, w którym projekt budżetu i rachunki roczne Radzie gminnej przedłożone zostały, zawiadomi naczelnik gminy Wydział powiatowy.

Uchwalony przez Radę budżet i sprawdzone przez nią rachunki przedłożyć należy w dwóch odpisach Wydziałowi Rady powiatowej, który jeden odpis przedłoży Wydziałowi krajowemu.

§. 73.

Do sprawdzenia rachunków w myśl §. 71. wymienionych Rada gminna wybrać ma komisję, która sprawozdanie i wnioski swoje Radzie gminnej najdalej do 6 tygodni przedłożyć ma.

Jeżeli komisya obowiązkom na nią w niniejszym paragrafie włożonym w oznaczonym tu terminie zadość nie uczyni i zwłoki należycie nie usprawiedliwi, zarządzi Wydział powiatowy wybór innej komisji, wyznaczając nowy termin do sprawdzenia i załatwienia rachunków.

Gdyby i to zarządzenie skutku nie odniosło, lub gdyby Wydział powiatowy się przekonał, że rachunki nie są należycie sprawdzone, Wydział powiatowy z ramienia swego zarządzi sprawdzenie rachunków na koszt gminy.

Od takiego rozporządzenia Wydziału powiatowego służy rekurs do Wydziału krajowego.

§. 74.

W zarządzie gminy i przy zawiadywaniu jej majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. — Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a we właściwej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady.

W razach nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik gminy opędzić potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrycie wydatków.

1. Z dochodów.

§. 75.

Wydatki na cele gminne mają być przede wszystkim pokrywane z dochodów gminy.

Z majątku osobnego.

§. 76.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest majątek, należy przedewszystkiem dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

Wydatki połączone z posiadaniem dobra gminnego.

§. 77.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru i uprawy z posiadaniem i używaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 68) nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę tego uczestnictwa.

Wydatki odrębne.

§. 78.

Wydatki, dotyczące tylko interesu pewnych klas mieszkańców lub posiadaczy gruntów lub domów, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. Prestacje.

§. 79.

O ile dochody w §. 75 oznaczone nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada gminna nakładać:

a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;

b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków.

c) usługi roboty na cele gminne.

a) Dodatki do podatków.

§. 80.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj nakładane na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie, a to na wszystkie równo, to jest podług tej samej stopy procentowej. Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy. Wyjątki od tych przepisów objęte są w §. 85. i 86.

§. 81.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumcyę w obrębie gminy, nie można nim obciążać produkeyi i obrotu handlowego.

§. 82.

Do nałożenia dodatków przenoszących 20% do 50% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego przenoszących 50% do 100%, potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą c. k. Namiestnictwa. Takie zezwolenie udzielonem być może tylko na lat pięć.

Gdyby porozumienie między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli lat pięć lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

b) Inne opłaty.

§. 83.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego, jako też do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebną jest ustawa krajowa.

Zezwolenie na dalszy pobór tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może

przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu, jak dotyczącą ustawą dotąd dozwolone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez Reprezentację gminną w zakresie jej kompetencji udzielone uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe dozwolony być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

c) Posługi i roboty.

§. 84.

Za uchwałą Rady gminnej mogą być wymagane posługi i roboty tak ciągle jak i ręczne.

Rada winna rok rocznie na następujący rok administracyjny oznaczyć cenę dziennych posług i robót.

Posługi będą wymagane kolejno. Wyjąwszy nagłe wypadki wskazane w §. 49., wolno jest każdemu wymagane od niego posługi lub roboty albo osobiście albo przez zdolnego zastępcę wykonać albo też wykupić się od nich, składając do kasy miejskiej ich wartość, obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 85.

Do opłacenia dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót nie mogą być pociągani:

a) urzędnicy i służy ci. Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy, zakładów krajowych, powiatowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób, co do ich płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyj, prowizyj, zapomóg i innych poborów.

b) pasterze dusz co do ich kongrui.

§. 86.

Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednio podług rozmaitej stopy procentowej potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ogłoszenie uchwał dotyczących prestacyj.

§. 87.

Uchwała Rady dotycząca prestacyi musi być w gminie ogłoszona.

Jeżeli jaka uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasiąganiu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór prestacyj.

§. 88.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane zapomocą tych samych środków co podatki.

Tylko dodatki do podatku konsumcyjnego mogą być na żądanie gminy razem z podatkiem rządowym lub samoistnie przez gminę pobierane. Inne należności pieniężne na cele gminne nałożone na podstawie ustawy [lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, niemniej kary pieniężne orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściągają je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany nie wykupiwszy się z posługi lub roboty, wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy poleci wykonanie takiej posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściąganie wydaną kwotę w sposób przepisany dla ściągania innych należności pieniężnych.

W nagłych wypadkach wskazanych w §. 49. mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

Konkurencyje.

§. 89.

Konkurencyja do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych, tudzież do budowy dróg jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

DZIAŁ VI.

O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

§. 90.

W gminach składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelskiej pozostaje tak chrze-

ściańska jak i izraelska ludność przy własności, posiadaniu i używaniu zakładów i funduszków, przeznaczonych wyłącznie na swoje własne cele religijne, naukowe i dobroczynne i opędza z własnych zasobów wydatki na takie zakłady i inne cele religijne, naukowe i dobroczynne, w których wyłączny udział tylko jej samej służy.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy, powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej.

§. 91.

Specjalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 92) o ile zawiadywanie niemi podług ustaw należy do rady gminnej lub Zwierzchności gminnej, zawiadywane będą przez radę lub Zwierzchność podług przepisów niniejszej ustawy, z tem jednak ograniczeniem, że izraelicy członkowie Rady gminnej i Zwierzchności gminnej w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwieniu tychże spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednak liczba chrześcijańskich członków Rady gminnej nie wynosiła przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańscy wyborcy gminy w sposób ordynaryjny wyborczą oznaczony, dla załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej tylu chrześcijan, ile będzie potrzeba dla uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał Rady gminnej w sprawach tego rodzaju, potrzebną jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bezwzględna większość głosów tychże członków.

Jeżeli naczelnikiem gminy jest niechrześcijanin, wybiera chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę, któremu służyć będą co do załatwienia spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy służą naczelnikowi gminy.

§. 92.

Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą:

a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe, wykonywanie prawa patronatu, prezentowanie lub mianowanie pastery dusz, nauczycieli religii i sług kościelnych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów, i innych funduszków przeznaczonych dla chrze-

ścian lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności lub też zostającego w wyłącznym jej używaniu.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej.

§. 93.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą:

a) sprawy bóżnic, cmentarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, nauczycieli religii i sług obrzędowych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków, przeznaczonych dla izraelitów lub na cele, w których tylko izraelici udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Prawo nadzoru Rady gminnej.

§. 94.

Prawo Rady gminnej do nadzoru, o ile takowy służy jej w ogóle na mocy ustaw, pozostaje nienaruszonym także względem przedmiotów w §§. 92. i 93. wymienionych.

§. 95.

Nakładanie dodatków do podatków, jako też innych prestacyj na członków gminy na cele w §§. 92. i 93. wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej nie ma dwóch trzecich chrześcijan, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześcijańskich członków gminy w §. 92. wskazane, nastąpić może za zezwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze tak Rady gminnej jak i Wydziału powiatowego, służą te same środki, co i przeciw innym uchwałom tych władz.

DZIAŁ VII.

O łączeniu gmin.

§. 96.

Do gminy niniejszej ustawie podlegającej,

wcieloną być może granicząca z nią gmina wiejska lub małomiejska lub część takiej gminy, jeżeli Reprezentacye obu tych gmin na to się zgodzą a Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na wcielenie zezwoli.

Wcielenie takie nastąpić może w drodze ustawy krajowej nawet wbrew woli gminy, jeżeli należyte wykonywanie policyi miejscowej tego wymaga.

W razie takiego wcielenia należy w drodze dobrowolnej ugody między gminami, a w razie nieudania się takiej ugody, w drodze ustawy krajowej uregulować stosunki co do posiadania i użytkowania własności gmin połączonych.

DZIAŁ VIII.

O nadzorze nad gminami.

§. 97.

Rada powiatowa, a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby zakładowy majątek i zakładowe dobro gmin i zakładów gminnych nie zostały uszczuplone.

Sejm a w jego zastępstwie Wydział krajowy ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gmin i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Rady gminnej i Zwierzchności gminnej albo za pośrednictwem Wydziału powiatowego, albo też bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzenie uchwał przez Radę powiatową.

§. 98.

Do spraw, w których uchwały Rady gminnej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§. 2. i 82. także następujące;

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy należące do zakładowego majątku lub dobra gminy albo jej zakładów.

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru, wynikającego ze zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi przewyższa roczne

dochody gminy a względnie zakładów gminnych;

c) nabytki i przedsiębiorstwa nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego ztąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę, lub obciążyć gminę prestacyami;

d) wydzierżawianie na dłuższy czas, niż na lat sześć lub w inny sposób niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy w części lub w całości i w ogóle opuszczanie i odpisywanie wierzytelności i pretensyj gminnych.

§. 99.

Uchwały Rady gminnej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 100.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej i Zwierzchności gminnej we wszystkich sprawach własnego zakresu działania.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs wnoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Każdy rekurs ma być wnoszonym na ręce naczelnika gminy w nieprzekraczalnym terminie 14 dni, od dnia obwieszczenia uchwały lub zawiadomienia o niej.

Władza dyscyplinarna nad Zwierzchnością gminną.

§. 101.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy pojedynczym członkom Zwierzchności gminnej dawać upomnienia i nakładać kary pieniężne do wysokości 20 zł.

Kary te wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może członek Zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszonym w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna władza krajowa, za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym śledztwie dyscyplinarnym może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu, nieprzekraczający lat trzech uznać niezdolnym do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej uznany winnym, ponosi koszt dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej w tym celu, aby go znieśli do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasów urzędowania jego.

Mianowanie zastępcy dla gminy.

§. 102.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy lub pojedynczymi jej członkami Rada gminna ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronna, Wydział powiatowy starać się będzie spowodować dobrowolną ugodę, gdyby zaś ta do skutku nie przysła, przeznaczy dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i wstrzymania uchwał.

§. 103.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami w tym kierunku, aby swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa. W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady gminnej i potrzebnych wyjaśnień

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminnej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 104.

Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez Radę gminną, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom.

Przeciw takiemu nakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie uwiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 105.

Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw zarządzeniom naczelnika gminy, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminnej, względem których rozstrzyganie rekursów należy do Wydziału powiatowego.

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wnoszony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy.

§. 106.

Jeżeli Rada gminna zaniedbuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków w moc ustaw na gminie ciężących; polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 107.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć na naczelnika gminy lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki, w sprawach poruczonego zakresu działania karę aż do 20 zł.

Kara ta wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione naczelnikowi gminy bez narażenia dobra publicznego i jeżeli Rada gminna na wezwanie temu nie zaradzi, może polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy organ do sprawowania rzeczowych czynności.

Tak w tym razie jak i w razach wskazanych w §. 106. należy postępować z wszelką

możliwą oględnością, tak aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

Rozwiązanie Rady gminnej.

§. 108.

Namiestnik może Radę gminną rozwiązać. Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs taki musi być podpisany przez naczelnika gminy lub przynajmniej przez jedną trzecią część członków rozwiązanej Rady gminnej.

Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór. Tymczasowy zarząd może być poruczony naczelnikowi z przydanymi mężami zaufania, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczy.

Jeżeli ze strony c. k. Namiestnictwa lub Wydziału krajowego podniesiony został zarzut przeciw powierzeniu tymczasowego zarządu naczelnikowi gminy, natenczas Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi, co potrzeba dla tymczasowego załatwiania spraw bieżących.

Sprawy w § 98. wymienicne nie należą do zakresu działania tymczasowego zarządu.

Marszałek. Z wnioskiem tym postąpię regulaminowo.

Sekretarz p. Trzeciecki (czyta):

W n i o s e k.

Zważywszy, że lasy wywierają najpotężniejszy wpływ na klimat, który w miarę zmniejszającej się przestrzeni lasowej zmienia się niekorzystnie ze szkodą dla dobrobytu ogólnego;

zważywszy konieczną powyższym powodem uzasadnioną potrzebę zaszanowania lasów, a to przez dostarczenie ludności w okolicach o słabym zalesieniu dostatecznego materiału opałowego, mogącego zastąpić opał drzewny;

zważywszy wreszcie, że drzewa przydrożne przyczyniają się również do złagodzenia siły wiatrów w okolicach bezleśnych, a tem samem zbawienny wpływ na klimat w dalszej okolicy wywierać mogą.

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi uchwała:

I. Wzywa się c. k. Rząd, by przy udzielaniu konsensów na karczówki w okolicach bezleśnych zwracał szczególną uwagę na ujemny

wpływ, jaki wykarzowana przestrzeń lasu mogłaby wywierać na stosunki klimatyczne w danej okolicy.

II. Wzywa się c. k. Rząd, by z szczególnem uwzględnieniem okolic bezleśnych, taryfy przewozowe dla węgla kamiennego obniżył do najdalej sięgających granic.

III. Celem zbadania pokładów torfowych tak pod względem objętości, jakoteż jakości tychże, niemniej też w celu poparcia eksploatacyi torfu i przemysłu torfowego, Sejm udziela Wydziałowi krajowemu na rok 1894 kredytu do wysokości 5.000 zł. i poleca użycie tegoż w pierwszym rzędzie dla okolic bezleśnych Podola.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt do ustawy, mającej na celu obsadzenie drzewami dróg wszelkich kategorii, z szczególnem uwzględnieniem potrzebnej dla drzew przydrożnych ochrony przed szkodnikami.

F. Vivien w. r.
wnioskodawca.

Koziembrodzki, Szeptycki, Weigel, Szczepanowski, Dworski, Fruchtmann, Klemensiewicz, Dr. Olpiński, Michałski, Szeliski, Zagórski, Borkowski, Abrahamowicz, Polanowski, Siemiginowski, Schnell, Sala, Mikołaj Torosiewicz, J. Puzyna, B. Horodyski, Sękowski, Dr. Ludwik Midowicz, Wiktor.

We Lwowie dnia 27. kwietnia 1893.

Marszałek. Z wnioskiem tym postąpię regulaminowo. Upraszam p. Okuniewskiego o odczytanie wniosku.

P. dr. Okuniewski (w zastępstwie sekretarza p. ks. Siczynskiego) (czyta):

W n e s o k.

W ciły wwienia bezpośrednich wyborów wnosił podpysani:

1. Wysokij Sojm zwołył uchwałyty załuczenyj pid %. projekt zakona o zmieni ordynaciji wyborczoji sojmowoji.

2. Sojm poruczaże Wydiłowy krajowemu, szczo by do uzyskania Najwyższoji sankciji toho zakona potribni kroky predprijaw.

U Lwowi dnia 26. Cwytinia 1893.

Wneskodatel:

Kost Teliszewskij.

J. Romanczuk, Okunewskij, Hamorak, Huryk, Ochrymowycz, Dr. Sawozak, Siczynskij, Żardeckij, Kramarczyk, Stręk, Potoczek, Mizia,

Dr. Olpiński, A. Barabasz, Rożankowskyj, Kulaczkowskyj, Sirko, Korol, Herasymowycz, Dr. Antonewycz.

Z a k o n

z dnia obowiązuje w Korolestwi Hałyczyny i Wołodymyriji z Welykim Kniażestwom Krakiwskim, kotrym zminiaje sia postanowy §§. 5, 6, 7, 12, 13, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 i 34 alg. 3. ordynaciji wyborczoji sojmowoji z 20. weseńnia 1866 cz. 26. W. z. kr.

Za zhodoju i za uchwałoju Sojmu mojeho Korolestwa Hałyczyny i Wołodymyriji z Welykim Kniażestwom Krakiwskim, postanawljaju szczo śliduje:

§. 1.

Okruhom wyborczym dla kuriji wyborczoji z hromad selskich jest' koždyj powit administracyjnij (politycznyj).

Wsi do wyboru posła do Sojmu krajewoho z kuriji mienzoi posilosty (z hromad selskich) w odnim okruzi wyborczym uprawneni, stanowlat' odno wyboreze tiło.

Sły w odnim okruzi wyborczym jest' bilse miśe wyborczych, należyt dla kożdoho miscia wyborczoho zalożyty okremu lystu wyborczu, do kotroi wpysaty należyt wsich tych do wyboru uprawnenych, kotri w tim misicy wyboru dokonaty majut. Koždyj okruh wyborczyj wybyraje odnoho posła.

§. 2.

W okruzi wyborczym kuriji mienzoi posilosty jest' kożda hromada administracyjna miscem wyborczym.

§. 3.

Wyborciamy z kuriji mienzich posilostej (selskich hromad) sut':

a) wsi tiji, kotri w hromadach o trzech kołach wyborczych należat' do perszoho i druhoho koła wyborczoho;

b) kotri należat' do tretoho koła wyborczoho a wid odnoho roku szczo najmensze oden zołotyj reńskyj, abo dwi korony podatku bezposerednoho oplaczujut;

c) kotri w hromadach ne posidajuczich trzech wyborczich kił (§. 13. zak. o ord. wyb. hrom.) stanowlat' dwi tretyny wsich podatkuuczich, piśla wysoty oplaczowanoho podatku uporzadkowanych, a po nych tiji, kotri najmensze

wid roku oden zołotyj reńskyj w. a., abo dwi korony ricznoho podatku bezposerednoho oplaczujut', a ostateczno

d) wsi tiji, kotri piśla ordynaciji wyborczoji hromadskoji bez wzhladu na oplaczuwanyj nymy podatok, w wyborach hromadskich sut' uprawneni.

§. 4.

Hołownym mistcem wyborczym jest' misce wyboreze toho powitu sudowoho, kotre w §. 5. ord. wyb. sojm. pry opredileniju kożdoho okruha na perszim misicy podano.

§. 5.

Postanowy ordynaciji wyborczoji sojmowoji o układanju, prowirjuwanju i opowiszczowanju lyst wyborczych, dalsze postanowy o pryhotwluwanju i perewodżenju wyboriw z kuriji miskoji, majut' w buducze stosuwaty sia analohyczno takož do wyboriw z hrupy mienzoji posilosty z ślidujuczymy wyimkami.

§. 6.

Dla kożdoj hromady, kotra piśla §. 2. jest' súčasno miscem wyborczym — układaje sia okremu lystu wyborczu.

Lysty wyborczoi dla odnoho miscia wyborczoho tworyt' sia w toj sposib, szczo alfabetycznym porjadkom wpysuje sia wsich wyborciw, do toji hromady należaczich.

§. 7.

Komisija wyborcza dla każdoho miscia wyborczoho składaje sia z dwoch człeniw, komisarom prawytelstwennym z posered wyborciw poklykanych i z trzech człeniw z posered wyborciw prysutnych, wyborciamy w człeny toji komisiji poklykanych.

Komisija wyborcza hołownoho miscia wyborczoho stanowyt' súčasno hołownu komysiju wyborczu poklykanu do rozślidu, rozczyslenia i opowiszczenia ostatecznoho rezultatu wyboru z wsich poodynokych misic' wyborczych.

§. 8.

Pry wsich wyborach rozpoczynaie sia wybirtym, szczo najpersze widdajut' hołosy swoji człeny komysiji wyborczoji.

Opiśla poklykuje predsidadel komysiji wyborczoji wyborciw do widdania hołosiw. Uprawneni do wyboru, kotri pered upływom času, do zakinczenia wyboru opredilenoho, w sały wyborczyj stanut', musiat' buty do hołosowania dopuszczeni.

§. 9.

Po dokonaniu wybori mająt członki komisiji wyborczej razem z komisarom wyborczym i protokolantom protokol na akt wyborczy spysany i listy hołosowania pidpysaty. Tak pidpysani akty wyborczy razem z listoju wyborciw i z listoju hołosowania opeczatuje komisya wyborcza w prysutnocy komisarya wyborczoho i peredast' ciłyj akt wyborczyj tomuż komisarowy.

Komisar wyborczyj maje toj ciłyj akt wyborczyj peredaty naczalnykowy toji władzy politycznoji, do kotroji pisał §. 4. i 7. seho zakona rozslid, obczyslenie i opowiszczenie ostatecznoho rezultatu wyboru z wsich poodynokych miś wyborczych należyt.

§. 10.

Koły wże wsi akty wyborczy z wsich hromad wyborczych naczalnykowy władzy politycznoji doruczeni zistaly, poklykuje win wsich czleniw komisiji wyborczej (§. 7.) i razem z nymy perewodyt obczyslenie widdanych hołosiw, konstatuje widnosyny hołosiw i opowiszczaje ostatecznyj rezultat z dokonanoho wyboru.

Pry tij czynnocy urjadowij pryminiuwaty należyt prypys §. 9. seho zakona.

§. 11.

Sly z obczyslenia toho okaże sia riwnist' hołosiw i naslidkom toho miż kandydatamaw by riszaty los, losowanie toje dokonaje naczalnyk powitowyj w sej czas na zasidaniu hołownoji komisiji wyborczej w prysutnocy wsich jeji czleniw.

Protokol z czynnocy toji spysaty sia majuczycy pidpyszut wsi czleny hołownoji komisiji wyborczej z naczalnykom powitowym i pysarem.

§. 12.

Sly pry perszim hołosowaniu żaden z kandydatiw potribnoji do wyboru bilszocy hołosiw ne oderżaw, maje naczalnyk powitu zarjadyty styslijszy wybory po poodynokych misciach wyborczych.

§. 13.

Po dokonaniu ciłoji czynnocy wyborczej i po opowiszczeniu ostatecznoho rezultatu wyborczoho należyt wsi akty wyborczy w prysutnocy czleniw hołownoji komisiji wyborczej opeczaty i naczalstwu krajewomu do dalszoho urjadowania pereslaty.

§. 14.

Zakon sej wchodyt w żytye pry rozpysaniu najblyższych wyboriw sojmowych.

§. 15.

Postanowy §§. 5, 6, 7, 12, 13, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 i 34 al. 3. ordynaciji wyborczej sojmowoji z 20. weresnia 1866 cz. 26. W. z. kr. o skilko widnosiat sia do wyboru z kuriji menszoji posilocy, tratiat syłu obowiazujucu z chwyłeu opowiszczenia seho zakonu.

§. 16.

Wykonanie toho zakona poruczaju Mojemu Mynystrowy dla spraw wnutrisznych.

Marszałek. Z wnioskiem tym postąpie regulaminowo.

Następane posiedzenie mam zamiar wyznaczyć na sobotę o godzinie 11. rano. Porządek dzienny będzie pp. rozesłany do domów, albowiem teraz nie byłbym w stanie podać go dokładnie. Posiedzenie zamykam.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. minut 40 po południu.

